

Zpravodaj amatérských divadelníků, loutkářů
a recitátorů ve východních Čechách
na pomezí Moravy a části Sudet.

„Co je **tragédie** a co **komedie**,
to se pozná časem.“
Stanisław Jerzy Lec
polský básník, aforista a satirik
(1909 - 1966)

Vydává:
Centrum uměleckých aktivit,
příspěvková organizace
Tomkova 139/22, 500 03 Hradec Králové
ve spolupráci s Volným sdružením
východočeských divadelníků. Vychází 2x ročně.
Redakce: Kateřina Fikejzová Prouzová,
Josef Jan Kopecký, Lucie Kotěrová,
Alexandr Gregar.
Grafická úprava: Jan Fikejz.
Foto na obálce: Karolína Novotná jako
Viktorka na přehlídce Audimafor.
Foto Michal Kňava.
Tisk: FRONTE s.r.o.
Registrováno na MK ČR E 11424.
Vychází za finančního příspěví MK ČR.
Náklad 500 ks.
Neprošlo jazykovou úpravou.

www.vsvd.cz
www.impulshk.cz

DIVADELNÍ HRMADA / ČÍSLO LXXXVI PODZIM - ZIMA 2022

divadelní hromada

podzim
ma
2022
č. LXXXVI

divadelní hromada

Zpravodaj amatérských divadelníků, loutkářů
a recitátorů ve východních Čechách
na pomezí Moravy a části Sudet.

podzim
ma
2022
č. LXXXVI

„Co je tragédie a co komedie, to se pozná časem.“

Stanisław Jerzy Lec
polský básník, aforista a satirik
(1909 - 1966)

Vydává:
Centrum uměleckých aktivit,
příspěvková organizace
Tomkova 139/22, 500 03 Hradec Králové
ve spolupráci s Volným sdružením
východočeských divadelníků. Vychází 2x ročně.
Redakce: Kateřina Fikejzová Prouzová,
Josef Jan Kopecký, Lucie Kotěrová,
Alexandr Gregar.
Grafická úprava: Jan Fikejz.
Foto na obálce: Karolína Novotná jako
Viktorka na přehlídce Audimafor.
Foto Michal Kňava.
Tisk: FRONTE s.r.o.
Registrováno na MK ČR E 11424.
Vychází za finančního příspěvku MK ČR.
Náklad 500 ks.
Neprošlo jazykovou úpravou.

www.vsvd.cz
www.impulshk.cz

ÚVODNÍK	
ÚVOD.....	4
RADA VSVD.....	5
VE VOLNÉM STYLU	
PLÁN ČINNOSTI VSVD 2023.....	6
POZVÁNKA NA VALNOU HROMADU.....	8
CENTRUM UMĚLECKÝCH AKTIVIT	
PROGRAM PŘEHLEDKY V ČERVENÉM KOSTELCI.....	9
OKÉNKO JARDY SOUČKA ANEB O VZDĚLÁVÁNÍ.....	10
PRKNA PRAŠTĚLA	
EJHLE LOUTKA!.....	12
VICENA V AKCI ANEB PODZIMNÍ PREMIÉRY.....	13
MARCELA BUCHÁČKOVÁ: "WILDEOVA FILIPA JSEM ZÁSADNĚ UPRAVILA".....	13
HRRR DIVADELNÍ SPOLEK A JEHO HRRRKAŘI.....	15
NODIVSE – NOVOMĚSTSKÁ DIVADELNÍ SEBRANKA SI UŽÍVÁ SPOLKOVÉHO ŽIVOTA.....	16
DIVADLO EXIL NASTUDOVALO DRSNÉ DRAMA O POSLEDNÍ ŠANCI.....	17
AUTORSKÉ ČTENÍ, VÝSTAVY I STAND UP. DIVADLO EXIL NENÍ JEN O DIVADLE.....	18
HALÓ, TADY ADIVADLO!.....	19
OCHOS POKRAČUJE V AUTORSKÉM DIVADLE HROU PROPUŠTĚNÁ.....	20
DS HEŘMAN SE ROZRŮSTÁ.....	20
DÁMSKÝ KREJČÍ - PREMIÉRA V MEZIMĚSTÍ.....	21
CO SE DĚLO NA PODZIM V JESLIČKÁCH?.....	21
MRZÁK INISHMAANSKÝ NA JEVIŠTI V POLICI NAD METUJÍ.....	22
DIVADELNÍ SOUBOR NA TAHU ZVOLIL PSYCHOLOGICKÉ DRAMA.....	23
26. DIVADELNÍ ERBENŮV MILETÍN 1. 10.-11. 12. 2022 SOUSEDSKÝ DŮM MILETÍN.....	24
75. KLICPERŮV CHLUMEC.....	24
SYMPOSION 2022.....	25
53. TÝNIŠŤSKÝ DIVADELNÍ PODZIM.....	26
58. MEZIMĚSTSKÉ DIVADELNÍ HRY.....	26
OSOBNOSTI	
NINA MALÍKOVÁ.....	27
ANTRÉ	
VLASTIMIL DRDA, ORLICKÁ MASKA.....	28
MICHAL SKALICKÝ.....	29
VÁCLAV FALTA.....	29
VÁCLAV BARTOŠ.....	30
PAVEL LABÍK.....	31
DIVADLENÍ ŠTACE SLOVENSKO - RUMUNSKO.....	32
JANA TROJANOVÁ.....	32
TOMÁŠ ČIVRNÝ.....	33
NATÁLIE HOLÍKOVÁ.....	34
LEO MAREK.....	34
PAVEL HLADÍK.....	35
EVA DRÁBKOVÁ.....	36
IVANA ŠRÁMKOVÁ.....	36
PAVEL KHEK.....	38
JOSEF HERMAN.....	38
VÝCHODOČEŠI NA NÁRODNÍCH PŘEHLEDKÁCH	
MLADÁ SCÉNA 2022.....	39
LOUTKÁŘSKÁ CHRUDIM ŽIVÁ A AKTUÁLNÍ.....	42
OHLÉDNUTÍ ZA 71. LOUTKÁŘSKOU CHRUDIMÍ S MICHALEM DRTINOU.....	47
DIVADELNÍ PIKNIK VOLYNĚ 2022.....	49
JIRÁSKŮV HRONOV 2022.....	53
51. ROČNÍK DIVADELNÍHO FESTIVALU FEMAD 2022.....	58
KRAKONOŠŮV DIVADELNÍ PODZIM 2022.....	60
HOLICKÉ JEDNOAKTOVKY 2022.....	61
NÁRODNÍ PŘEHLEDKA SENIORSKÉHO DIVADLA ČESKÁ TŘEBOVÁ 2022.....	62
RAČTE VSTOUPIT	
ANTIGONA, PROJEKT DIVADLA DRAK A MĚSTSKÝCH DIVADEL PRAŽSKÝCH.....	65
OČAROVÁNÍ A BÍLÝ JELEN V KLICPEROVĚ DIVADLE NEMOHOU BÝT ODLIŠNĚJŠÍ.....	66
LEGENDÁRNÍ PRAŠINA OŽIJE NA DIVADLE POPRVÉ V HRADCI KRÁLOVÉ.....	67
SVĚTOVÁ PREMIÉRA. VĚC MAKROPULOS.....	68
PŘEDPRODEJ NA PARDUBICKÝ GRAND FESTIVAL SMÍCHU UŽ JEDE.....	69
NARODIL SE, VESELME SE.....	69
VE SLUŽBÁCH THÁLIE	
JIŘÍ POLEHŇA.....	71
JAN DVOŘÁK.....	71
RADKA CHLADOVÁ A LENKA JEŽKOVÁ.....	72
SMUTNÉ ZPRÁVY	
JIŘÍ KOUT.....	73
JAN MERTA.....	73
JAN ŠTĚPÁNSKÝ.....	74
ZÁVĚR	
EPILOG.....	76

Josef Jan Kopecký, předseda VSVD.

01/ ÚVOD

Milí divadelní přátelé,

končí další kalendářní rok, nová sezóna vstupuje do své hektické části plné přehlídek. Jaký ten rok pro divadelníky byl? Jaký byl pro VSVD? Pan profesor Laurin nám vždy přeje: Mějte slušný rok. A já doufám, že pro většinu z vás/z nás slušný byl. Z mnoha důvodů, zásadním ale byl konec covid šílenství. Alespoň u nás, když už ne po celém světě. Přinesl nicméně také nové obavy, jakkoli pro nás 800 km vzdálené – přinesl do Evropy válku. Tento úvodník si neklade za cíl posuzovat oprávněnost či neoprávněnost lockdownů, tím méně soudit, která z válčících stran je „v právu“. Jen konstatuji, v jaké situaci jsme se na konci roku 2022 ocitli.

Když jsem byl letos v dubnu na premiéře Čapkovy Matky v Jaroměři, zamrazilo mi. Divadelní soubor Vrchlický si nevybral Matku kvůli únorové „speciální operaci“ na Ukrajině, pracovat na ní začal už předtím, nicméně, jak jsem seděl v publiku, zachvěl jsem se. Jako mnozí další i já jsem si myslel, že válku „má generace“ už nepozná. Dokonce jsem ani nepřemýšlel nad tím, že by ji mohly poznat mé děti. A ono najednou...

Po celý rok – a vlastně ne jenom letos, ale již během covidových let, se v naší „divadelní sociální bublině“

objevovalo jako zlatá nit téma, k čemu „slouží“ divadlo,

jaká je jeho úloha ve společnosti. Často padalo, že by mělo mít „zábavnou funkci“, aby lidé zapomněli na své každodenní starosti. Jak mnozí z Vás víte, můj domovský TRIARIUS to tak úplně neměl nikdy. A tak jsem stál na straně menšiny, která říkala, že by mělo především nastavovat zrcadlo. Opět se neodvážuji napsat, co je správně. Když se ale vrátím k zmiňované Matce, cítil jsem z reakcí publika, že toto téma, jakkoli se jedná o text z roku 1938, je stále aktuální, a že ony „zimomravky“ jsem neměl zdaleka jenom já.

Na Ukrajině se válčí již tři čtvrtě roku, zvykli jsme si na denní hlášení o počtech mrtvých, na bombardování civilních cílů. Pohled na mrtvá těla, který nám zhusta nabízejí česká média, nás už nešokuje tolik, co na jaře. Pryč jsou intelektuální úvahy nad tím, zda není film Nabarvené ptáče hodný zavření do trezoru, stažení z veřejných produkcí, protože znázorňuje příliš explicitně násilí. Změnili jsme se. Změnila nás i další „realita všedních dnů“: naše ekonomická situace stížená inflací

a energetickou krizí. Často jsem slýchal v posledních měsících povzdechy nad tím, že lidé se po covidu sice vraceli na kulturní události, ale teď je opět opouštějí, protože na ně nemají. Pravda, častěji jsem to slýchal od „profíků“ než od „amatérů“, ale ani jim se ekonomická nejistota nevyhnula. Ale bojujeme. Snažíme se. Nepřestali jsme, nerezignovali jsme.

Rok 2022 byl pro Čechy, Moravany i Slezany rozhodně rokem slušným, a to přes všechno, co jsem napsal v odstavcích výše. Jen porovnejte letošní rok s depresí roku 2020. Proměnil se však náš pohled na věci, dal nám nové impulsy, změnil hodnotící kritéria, posunul hranice. Vždycky může být lépe. Což ovšem platí i na druhou stranu...

Známě přísloví říká: „Co tě nezabije, to tě posílí!“ Pojdme proto na prahu nového roku načerpat sílu, abychom se mohli v roce 2023 naplno pustit do práce. Budme vděční a pokorní. Stmelmě se. Podporujme se. Sdílejme nápady. Posouvajme se. Stoupejme. Budme odvážní. Osobně věřím, že Havlovo: „Pravda a láska zvítězí nad lží a nenávistí!“, stále platí. Zkusme proto být silní, nepropadat „blbě náladě“. Pojdme dělat to, co nás baví – to, proč na nás diváci chodí. Bavit je. Nastavovat jim zrcadlo. Dělat divadlo. Mějte slušný rok, přátelé. Klidný advent a do nového roku 2023 jen vše dobré Vám za celé VSVD přeje

-jjk-

02/ RADA VSVD

Doba se mění. Měníme se i my

V předcovidových letech jsme měli při setkávání rady VSVD vesměs samé příjemné starosti. Rozšiřovali jsme nabídku vzdělávání, schvalovali příspěvky na tisky zajímavých divadelních publikací, hledali větší prostory pro naše setkávání. Na naše přehlídky se vždy hlásilo více inscenací, než jsme mohli zařadit do programu. Ne, nechceme plakat, jak jde všechno do háje. Jen se doba změnila a tak se budeme muset změnit i my. Co je ale jinak?

Co bude s Ceněním?

Už potřetí za sebou se nám nepodařilo uspořádat Cenění. Akci, kde se jednou za rok sešli ocenění z přehlídek z daného roku, převzali své diplomy a poslechli si hodnocení porotců. K Cenění vždy patřila také zajímavá muzika a inspirativní představení – jako dárek pro všechny zúčastněné. Díky této akci se divadelníci dozvěděli, jaké to bylo na jiných přehlídkách a mohli si spolu popovídat – jak jinak než o divadle. Na podzimní radě VSVD jsme dlouho diskutovali, co je příčinou, že o toto setkání už není zájem, zda za to může termín, či místo, formát akce nebo snad nezáměr se setkávat. Názory byly tak různorodé, že nakonec padlo rozhodnutí uspořádat anketu mezi divadelníky. Oslovena byla zhruba stovka respondentů a odpověď zaslalo 24 lidí. Většinou nevyhovoval termín Cenění, na druhou stranu však většina připouští, že má velmi málo času. Pokud je nějaké volno, tráví ho v rámci svého souboru. Objevil se i návrh přesunout Cenění z neděle na pátek. Podle 4 dotázaných není akce důležitá a bylo by lepší diplomy předávat na konci přehlídky, další

4 lidé uvedli, že je odradilo místo konání v České Třebové. Také jsme se ptali, zda by divadelníci případně měli zájem o termín Cenění v lednu – a to v Besedě v Hradci Králové: 19 z nich uvedlo, že ano. Zajímali nás také formát Cenění – tradiční podobu by uvítalo 14 z dotázaných a 5 dalších preferuje méně formální akci. Nakonec jsme vyzvali k námětům, jak se tedy společně setkávat. Tady je shrnutí odpovědí: „Na přehlídkách, na dostupném místě pro všechny, na výjezdové víkendové tvůrčí dílně, na chalupě s buřty a pivem, jakákoliv větší možnost networkingu, na tradičním Cenění, ale v pátek! Na společné setkávání není čas, když je volno, máme akci se souborem.“

Změny ve členství VSVD

Máme radost, že se nám stále rozrůstá členská základna. A také nás těší, že je zájem o divadelní vzdělávání. Bohužel jsme se dostali do situace, kdy nám rostou náklady a naše příjmy jsou stále stejné. Takže už nebude v našich silách poskytovat divadelní vzdělávání zdarma, jak to bylo v předešlých letech. Jako nejschůdnější se nám zdá spoluúčast, kdy na divadelní workshopy a semináře pořádané Centrem uměleckých aktivit budeme poskytovat našim členům „slevu“. Dále budeme souborům nabízet 1x ročně vzdělávání na klíč přímo na jejich domovské scéně, ale snížíme strop dotace. Stále se však snažíme hledat nové zdroje

příjmů, které by pomohly udržet naši činnost v plném rozsahu – jsme optimisté a věříme, že to půjde.

Divadlo žije!

Říká se, že konec dobrý, všechno dobré, proto jsem si tu nejlepší zprávu nechala na konec. Počet přihlášek na Červený Kostelec převyšoval počet hracích míst. Odmítnutým souborům jsme nabídli jinou, pro ně vhodnou přehlídku. A domnívám se, že se nám podařil sestavit dramaturgicky zajímavý program, o kterém se bude dobře diskutovat. Seznámit se s ním můžete o pár stránek dál.

Kateřina Fikejzová Prouzová

Třebechovice pod Orebem v radě VSVD zastupují Ivana Charvátová
a Karla Drašnarová, foto Ivo Mičkal.

03/ PLÁN ČINNOSTI VSVD 2023

Plán činnosti VSVD 2023

VSVD hájí zájmy svých členů, propaguje jejich činnost, pořádá nebo spolupořádá regionální postupové přehlídky všech divadelních oborů – činoherního a alternativního divadla, loutkového dětského, divadelní festivaly. Spolupracuje při nejrůznějších divadelních projektech, organizuje vzdělávací akce pro amatérské režiséry, scénografy, herce, vedoucí dětských divadelních souborů a poskytuje odborné informace, přispívá ke vzájemné inspiraci.

DIVADELNÍ HROMADA

Informuje o činnosti východočeských divadelníků, včetně alternativních i dětských tvořivých aktivit. Zveřejňuje reflexe tvorby souborů i jednotlivců, informuje o národních přehlídkách a o působení souborů z východočeského regionu na těchto přehlídkách, informuje o možnostech vzdělávání. Zveřejňuje propozice oborových přehlídek, jejich následné hodnocení a kritické ohlasy. Uveřejňuje teoretická zamyšlení nad současnými problémy amatérského divadla a věnuje se členské základně VSVD. Rovněž propaguje činnost profesionálních divadel na území východních Čech.

- plánování, redakce, editace jaro - léto 2023 (jarní přehlídky, bedekr souborů, metodika)
- podzim-zima 2023 (celostátní přehlídky, VSVD)

Distribuce: na základě adresáře členům Volného sdružení východočeských divadelníků, odborným institucím, institucím veřejné správy, členům odborných rad, dalším spolupracovníkům, účastníkům akcí, o kterých DH referuje a na základě povinného výtisku. (Ve spolupráci s Centrem uměleckých aktivit, příspěvkovou organizací se sídlem v Hradec Králové vychází v nákladu 500 ks.)

MAPOVÁNÍ

VSVD má celorepublikovou působnost, sdružuje členy působící i mimo oblast severovýchodních Čech a Vysočiny, amatérské divadelníky i některé profesionály a další příznivce.

Mapování amatérské divadelní činnosti probíhá především na území bývalého Východočeského kraje. Jde převážně o kraj Královéhradecký, Pardubický a části krajů Vysočina a Liberecký. Probíhá přímé oslovování souborů a navštěvování jejich představení.

METODIKA

Metodická práce není cílem, ale prostředkem pro vědomé, organizované, řízené, systematické naplňování cílů organizace. Aktivní spolupráce se soubory při vytváření jejich inscenací / projektů. Pomoc souborům v otázkách legislativy, grantové politiky, ekonomiky a marketingu. Pomoc souborům v otázkách dramaturgie,

režie, práce s hercem a v dalších otázkách výstavby inscenace. Pomoc souborům v teoreticko-historickém rámci ukotvení jejich práce i jich samotných.

ODBORNÝ PORADNÍ ORGÁN

Poměrně velká rada VSVD je koncepčním, zpravodajským a koordinačním orgánem. Je tvořena z aktivních divadelníků, pedagogů a pořadatelů divadelních přehlídek ve čtyřech krajích. Její členové přinášejí cennou zpětnou vazbu od souborů směrem k divadelním přehlídkám a lektorským sborům i k potřebám vzdělávání a rozvoje. Schází se cca čtyřikrát do roka.

Směrem k Centru podpory uměleckých aktivit

- výběr souborů do přehlídek na základě znalosti souboru v souvislostech
- výběr lektorských sborů na základě znalosti lektorů, jejich práce, schopností, reakce souborů na ně, na vzájemnou symbiózu lektorů v konkrétních porotách

Směrem k souborům

- doporučení konkrétních inscenací na konkrétní přehlídky
- doporučení konkrétních vzdělávacích seminářů podle potřeb souborů
- propojování souborů a jejich členů pro společná témata

KOMUNIKACE S NIPOS-ARTAMA A MINISTERSTVEM KULTURY

Členové rady VSVD jsou členy odborných rad NIPOS-

ARTAMA, resp. komisí MK ČR. V radách a komisích diskutují o konkrétních problémech přehlídek a souborové činnosti v regionu. Mají možnost ovlivnit nastavení pravidel. Naopak směrem k východočeským divadelníkům přinášejí aktuální informace a nabízí jasný vhled do systému.

WEBOVÉ STRÁNKY A SOCIÁLNÍ SÍTĚ

Prezentace aktuálního dění na východočeské divadelní scéně. Oznámení o vyhlášení přehlídek, jejich programu a výsledcích. Externí informace přínosné směrem k činnosti souborů.

POSTUPOVÉ PŘEHLÍDKY

VSVD se společně s Centrem podpory uměleckých aktivit podílí na regionálních přehlídkách v krajích, kde má tradiční členy.

Červený Kostelec 16.-19. 2. 2023, DS Na tahu, Červený Kostelec, člen VSVD

VSVD – výběr inscenací do přehlídky, sestavení návrhu programu, návrh na složení lektorského sboru, zajištění článků pro Divadelní hromadu, zajištění on-line zpravodajství z přehlídky

DS Na tahu – péče o soubory v místě konání (pečovatel, kuchyně, divadelní bar, šatny, uvaděčky, technika).

Plán činnosti VSVD každoročně schvaluje valná hromada VSVD, foto Ivo Mičkal.

Audimafor 3.-5. 3. 2023

VSVD – informace o přihlášených souborech a inscenacích, návrh na složení lektorského sboru, zajištění článků pro Divadelní hromadu, zajištění on-line zpravodajství z přehlídky; péče o soubory v místě konání.

DIV SE – Divadelní setkání 14.-16. 4. 2023 (spojená přehlídka dětských a loutkářských souborů), Divadlo Jesličky Josefa Tejkla, Hradec Králové, člen VSVD

VSVD – informace o přihlášených souborech a inscenacích, návrh na složení lektorského sboru, zajištění článků pro Divadelní hromadu, zajištění on-line zpravodajství z přehlídky. Divadlo Jesličky – péče o sobory v místě konání (pečovatel, divadelní bar, technika).

Miletínské divadelní jaro 9.-11. 6. 2023, SDS Erben, Miletín, člen VSVD

VSVD – výběr inscenací do přehlídky, sestavení návrhu programu, návrh na složení lektorského sboru, zajištění článků pro Divadelní hromadu, zajištění on-line zpravodajství z přehlídky. SDS Erben – péče o sobory v místě konání (pečovatel, kuchyně, divadelní bar, šatny, uvaděčky, technika). VSVD je také partnerem přehlídek v dalších krajích – Modrý kocour, Dospělí pro radost dětem, Svitavský Fanda, Orlická maska a další. I v těchto případech kooperuje s místními soubory – členy VSVD, které přehlídky zajišťují v místě!

PŘEHLÍDKY ORGANIZOVANÉ ČLENY VSVD

Modrý kocour 16.-19. 2. 2022, Městské divadlo Turnov, pořadatel Turnovský Bohéma, Turnovské divadelní studio

Orlická maska 16.-19. 3. 2023, Roškotovo divadlo a Malá scéna, Ústí nad Orlicí, pořadatel: Malá scéna ve spolupráci s DS Vicena

Fandův dýchánek 1.-2. 4. 2023, Trám, Fabrika, Tyjáš, Svitavy, pořadatel: Středisko kulturních služeb města Svitavy

Turnovský drahokam 17.-19. 3. 2023, Městské divadlo Turnov, pořadatel Loutkářský soubor Na židli

Svitavský dýchánek 8.-9. 4. 2023, Multifunkční centrum Fabrika, Svitavy, pořadatel Středisko kulturních služeb města Svitavy

Dospělí pro radost dětem 12.-14. 5. 2023, KD Ostrov, Havlíčkův Brod, pořadatel ADIVADLO, Havlíčkův Brod

DIVADELNÍ CENĚNÍ

VSVD nabízí a zajišťuje nejenom kontakt VSVD směrem k souborům, ale také mezi soubory navzájem – a to nejenom prostřednictvím tištěných médií a sociálních sítí, ale také na společných setkáních. Mezi nejvýznamnější patří tzv. Divadelní cenění, na kterém VSVD předává ceny z krajských postupových přehlídek. Tohoto cenění se každoročně účastní na dvě stě padesát divadelníků. Cenění je zároveň společenskou událostí a místem pro dialog. Druhou podobnou, ale

menší akcí, je Valná hromada VSVD, která je primárně určena pro členy VSVD (Divadelní cenění je určeno i nečlenům VSVD).

ZLATÝ ODZNAK J. K. TYLA

Ve spolupráci s dalšími zájmovými divadelními organizacemi uděluje každoročně za mimořádné zásluhy Zlatý odznak Josefa Kajetána Tyla, a to vždy k 1. květnu. Je předáván po dohodě s pořadatelem např. na Jiráskově Hronovu, Loutkářské Chrudimi, Krakonošově divadelním podzimu nebo v rámci významné akce příslušné organizace. Tímto morálním oceněním bylo od roku 2002 oceněno více jak sto jedinců ze všech oborů amatérského divadla. Ocenění je považováno za nejvyšší ocenění ochotníků v zemi.

VALNÁ HROMADA

Vrcholným orgánem VSVD je každoroční valná hromada, v intervalu pěti let volební, agendu sdružení zajišťuje Rada VSVD, kterou tvoří zvolení zástupci členské základny. Exekutivu VSVD tvoří předseda, místopředseda, jednatel a pokladník sdružení.

FESTIVAL VSVD NA REGIONECH

V rámci divadelního festivalu REGIONY v Hradci Králové, který se bude konat v červnu 2023, chystáme už potřetí FESTIVAL VSVD. Na pódiu ve dvoraně Nové Adalbertina se představí členské soubory VSVD. Žánrově není přehlídka omezená. Těšíme se jak na pohádky, tak i na experimenty.

ANTRÉ

Audiovizuální divadelní zpravodajský a žurnalistický projekt. Hosté z řad amatérských i profesionálních divadelníků, rozhovory ze studia i z terénu, reportáže z místa působení umělců. Projekt měl svou premiéru v lednu 2021 a do konce roku 2023 budeme mít za sebou 108 pořadů, k tomu ještě dvakrát 7 dílů Festivalových minut z Jiráskova Hronova.

04/ POZVÁNKA NA VALNOU HROMADU

Vážení a milí členové Volného sdružení východočeských divadelníků, zveme Vás na VALNOU HROMADU našeho sdružení, která se bude konat v sobotu **11. února 2023 od 12:00** na scéně Divadla Exil v Pardubicích (Machoňova pasáž, Třída Míru 60, 530 02 Pardubice, vchod z parkoviště).

Jednání bude podle dobrého zvyku zakončeno divadelně. Svou účast, prosím, potvrďte do konce ledna na e-mail: info@vsvd.cz

Valná hromada VSVD se tradičně koná v pardubickém Divadle Exil, foto Ivo Mičkal.

Divadlo J. K. Tyla v Červeném Kostelci, foto Ivo Mickal.

05/ PROGRAM PŘEHLÍDKY V ČERVENÉM KOSTELCI 2023

26. KRAJSKÁ POSTUPOVÁ PŘEHLÍDKA AMATÉRSKÉHO ČINOHERNÍHO A HUDEBNÍHO DIVADLA, Červený Kostelec 2023, Divadlo J. K. Tyla, 16.-29. 2. 2023

Pořádá Centrum uměleckých aktivit, Volné sdružení východočeských divadelníků, Městské kulturní středisko Červený Kostelec a Divadelní soubor NA TAHU s finanční podporou Královéhradeckého kraje a Ministerstva kultury ČR. Odborná porota: Doc. Mgr. Aleš Bergman, Ph.D. (předseda poroty), Mgr. Petra Richter Kohutová, doc. MgA. Jakub Korčák, MgA. Lucie Loosová, Mgr. Regina Szymiková

PROGRAM

čtvrtek 16. února 2023

10:00-11:45/ DS Krocani v troubě, ZUŠ Dobruška: N. V. Gogol *Revizor*, režie Jan Holec (14:00-14:45 rozborový seminář)

15:00-16:20/ Divadlo v Roztocké, Jilemnice, V. Havel *Ztížená možnost soustředění*, režie Lucie Václavá (17:20-18:05 rozborový seminář)

19:00-21:15/ DS Zdobničan, Vamberk, R. Thomas *Past na osamělého muže*, režie Alena Joachimsthalerová (22:00-22:45 rozborový seminář)

pátek 17. února 2023

10:00-12:25/ spolek Divadla trochu, Nová Ves, Molière *Škola pro ženy*, režie Eva Helebrantová (14:00-14:45 rozborový seminář)

15:00-16:00/ DS při TJ Sokol Předměřice n/L, J. Beran *Nejlepší jsou studený*, režie Lukáš Hruška (16:45-17:30 rozborový seminář)

19:00-21:05/ DS Na tahu, Červený Kostelec, D. Lindsay-Abaire *Králičí nora*, režie Jana Jančíková (21:50-22:35 rozborový seminář)

sobota 18. února 2023

10:00-11:10/ Náchodská divadelní scéna, A. Herman *Strýček Harry*, režie: Petr Dudáček (11:55-12:40 rozborový seminář)

13:00-14:30/ NODIVSE, Nové Město nad Metují, N. de la Chesnay *Odsouzení Hostiny*, režie: Lucie Kotěrová a Irena Fišerová (15:15-16:00 rozborový seminář)

16:00-18:15/ DS Kolár, Police nad Metují, M. McDonagh *Mrzák Inishmaanský*, režie: Jaroslav Souček

19:30-20:50/ Divadlo Exil, Pardubice, J. Musil Přejmenovaný *Útulek*, režie: Jan Musil Přejmenovaný (21:35-23:05 rozborový seminář předchozích inscenací)

neděle 19. února 2023

10:00-12:15/ DS Vrchlický, Jaroměř, K. Čapek *Matka*, režie: Stanislava Glembek (13:45-14:30 rozborový seminář, následuje vyhlášení výsledků přehlídky)

06/ OKÉNKO JARDY SOUČKA ANEB O VZDĚLÁVÁNÍ

Další půlrok uplynul, do konce roku zbývá pár dnů. Dovolte mi tedy malé ohlédnutí za tím, co se událo a co se naopak chystá a plánuje. Psát samozřejmě budu o vzdělávání, jak taky jinak.

Začnu naší vlajkovou lodí, kterou bezesporu je **Hradecká divadelní konzervatoř**. Vězte, že odstartovala svůj druhý rok. O víkendu 17. - 18. září 2022 se poprvé sešli frekventanti oboru hereckého a režijního dohromady a společně začali pracovat nad svěřeným úkolem – jednotlivými scénami z divadelní hry Davida Hareho *Pokoj v modrém*. Byli rozděleni do pěti tvůrčích skupin – vždy dva režiséři a k nim tři až čtyři herci a herečky. Každá skupina má přidělené dvě scény ze hry, které společně zaranžují, nastudují a nazkouší až do finální podoby, tj. absolventského představení.

Ustanovené týmy začaly v sobotu i v neděli pracovat samostatně, tzn., že si zabraly různé místnosti a prostory v obou patrech Centra uměleckých aktivit, aby mohly nerušeně a samostatně pracovat nad svými texty. Celý dům tak doslova žil a pulsoval tvůrčím nasazením. Probíhala další fáze divadelního procesu: čtené zkoušky a čtení v prostoru – to vše pod odborným lektorským dohledem Aleše Bergmana, který tentokrát musel zastoupit i nemocného Lukáše Riegera. Na závěr se pak všichni sešli v přednáškovém sále a společně si celou hru přečetli, rozebírali jednotlivé scény, postavy i dialogy a řešili společná témata. Druhý společný víkendový seminář následoval 19. - 20. listopadu a nesl se ve stejném duchu – intenzivním zkoušením jednotlivých scén, tentokrát již pod supervizi obou lektorů Aleše i Lukáše.

A co je čeká dále: Třetí víkend v lednu a březnu příštího roku se všichni přesunou do Police nad Metují, do zdejšího Kolárova divadla, které jim poskytne umělecké zázemí. Budou zde pokračovat ve zkoušení, nastane fáze aranžovacích zkoušek přímo na jevišti, se scénou, rekvizitami a kostýmy, světly a zvukem. A všechno bude směřovat k finále, kterým bude **absolventské představení divadelní hry Pokoj v modrém v provedení všech účastníků konzervatoře. Uskuteční se v neděli 19. března v 15 hodin v Kolárově divadle v Polici nad Metují**. Tímto jste všichni srdečně zváni!

A po premiéře dojde k slavnostnímu předání Osvědčení pro první absolventy Hradecké divadelní konzervatoře. Momentálně probíhá akreditační řízení na Ministerstvu školství a my věříme, že akreditaci pro konzervatoř získáme.

A zde je složení tvůrčích skupin:

1. tvůrčí skupina – režie: Adam Pávek, Mirka Látalová, herci: Michaela Suchánková, Luboš Doležal, Bohuslav Kolářek, Kamila Čadílková

2. tvůrčí skupina – režie: Šárka Ziková, Radek Koutný, herci: Natálie Bočková, Martin Nosek, Renáta Šťastná

3. tvůrčí skupina – režie: Milan Perger, Radka Nývtová, herci: Martina Pešková, Jiří Trnovský, Radka Podnecká

4. tvůrčí skupina – režie: Kateřina Fikejzová Prouzová, Jan Hovorka, herci: Radka Podnecká, Martin Žatečka, Ivana Šrámková

5. tvůrčí skupina – režie: Roman Krejčíř, Kamila Davidová, herci: Ivana Šrámková, Tomáš Markulík, Kateřina Böhmová

V listopadu (5. - 6. 11.) se také konal víkendový seminář **Herecký Photoshop Petra Kracika aneb náhled na jevištní situaci**. Znamý divadelní režisér Petr Kracik připravil pro amatérské divadelníky unikátní workshop, ve kterém se věnoval důležitému divadelnímu tématu: Jak budovat jevištní postavu. Hlavním tématem dílny bylo poznání tvůrčí strategie při budování jevištní postavy, a to s důrazem na slovní a fyzické jednání postav a jejich vzájemné fungování při procesu zkoušení. Často se totiž stává, že se tyto prvky při jevištním dění buď zbytečně zdvojují, nebo si vzájemně odporují ve významu sdělení. Proto jednání postav v textu a prostoru byla vytvářena zvlášť jako jednotlivé vrstvy zamýšlené kompozice (něco jako vrstvy ve Photoshopu). Poté byly tyto vrstvy spolu s výtvarnou a hudební vrstvou postupně skládány ve zvolený jevištní tvar postavy, při kterém byly demonstrovány jednotlivé principy jednání postavy v situaci. Petr Kracik pro vytváření „inscenace“ použil malé úryvky z české klasiky – **Gazdiny roby a Vojnarky**.

Účastnili se divadelníci ze spolků z Úpice, Meziměstí, Nového Města nad Metují, Ústí nad Orlicí a Nechanic. A byli nadmíru spokojeni, viz reakce jednoho z účastníků: **“Moc děkuji za skvělou zkušenost. Doposud to ve mně všechno rezonuje. Dva dny s Vámi byl opravdu zážitek a prožil jsem je velmi intenzivně.”** Ostatně ani lektor Petr Kracik nešetřil slovy chvály věnované účastníkům – cituji jeho vzkaz, který jim poslal: **„Milé kolegyně a kolegové, dovolte mi vám ještě jednou poděkovat za vaši účast na mém semináři, poděkovat za vaši vlídnost, s jakou jste mne přijali, a hlavně za vaši pracovitost: byli jste úžasní při zvládání přetěžkého a vyčerpávajícího zkoušení... Děkuji za odvalu a za poznání, že jsou věci, které má smysl ještě dělat. Mějte spoustu krásných inscenací a vlídných diváků...a nezapomeňte, že divadlo je věc předem domluvená. Váš Petr Kracik“**

Kromě toho bych chtěl ještě zmínit, že jsme opět zorganizovali vzdělávání „na míru“, tentokrát přímo pro divadelní soubor OCHOS Smiřice. Jednalo se o Seminář jevištní mluvy s lektorkou, hlasovou pedagožkou, Martinou Emou Gasparovič. Konal se 12. listopadu na domovské scéně spolku v Kulturním středisku Dvorana ve Smiřicích.

A jaké to bylo? Opět cituji, tentokrát reakci principálky souboru Terezy Frýdlové:

„Seminář se nám moc líbil. Bylo fajn, že se nás lektorka zeptala na naše očekávání a tomu pak seminář přizpůsobila. Vytvořila krásnou atmosféru. Nový poznatek pro nás bylo dýchání, které velmi ovlivňuje divadelní projev. Ocenili jsme nácvik technik řeči i různé jazykolamy. Paní Martina Ema byla velmi příjemná, byla pro věc zapálená, ví totiž, jak své znalosti předat. Velmi rádi budeme s paní lektorkou spolupracovat dál. Moc Vám děkujeme za toto krásné

Photoshop pod vedením režiséra Petra Kracika, foto CUA.

zprostředkování a možnost tento seminář uskutečnit.“

Toliko k tomu, co bylo – a co bude, co nás čeká? Plánů za oblast vzdělávání ve scénických oborech na příští rok je opět dost. Otázkou samozřejmě je, jak s nimi zatočí či nezatočí hospodářská krize, energetická krize, válka na Ukrajině a covidová epidemie.

Ale to nechme koňovi, má větší hlavu, a budme optimisty. Věřme, že vše se v dobré obrátí.

Na druhou stranu, je to možná právě kultura, která nám umožní těžké časy snadněji přežít!

Píšu o tom záměrně, protože ekonomická krize má již teď dopad na financování a rozpočty, a ne jinak tomu je i u VSVD. Už teď víme, že budeme muset udělat revizi financování vzdělávání pro naše členy. Je jasné, že VSVD již nebude moci za členy hradit kurzové v plné výši, zvažujeme proto formu spoluúčasti. V jaké výši a formě o tom rozhodne příští Rada, potažmo Valná hromada VSVD. Věřím, že to (přesto) nebude mít dopad na hojnou účast na všech našich seminářích, kurzech, dílnách a workshopech, které pořádáme.

A teď už k věci – co chystáme: 28. ledna proběhne již tradiční **Dílna o přednesu** s lektorkou Emou Zámečnickovou. Dílna nabídne účastníkům praktická nahlédnutí do jejich přednesového tvůrčího procesu. Měla by pomoci nejen sólovým recitátorům a pedagogům, kteří se připravují na recitační přehlídky, ale i dalším zájemcům o přednes, začátečnickům i

zkušeným. Účastníkům nabídne pomoc v jakékoliv přípravné fázi: při hledání a rozhodování, který text je ten pravý, při rozboru textu, při hledání výrazových prostředků, při výstavbě, při hledání odpovědí na nejrůznější otázky typu: Jak a kde hledat text? Jak přistupovat k rozboru textu? Jak ho upravit pro přednes, jak mám škrtnout? Jaké prostředky zvolit, aby byl

přednes sdělný pro publikum? Co mám dělat, když je můj přednes monotónní a nudný? ...

Od dubna se pak rozjede i nový, tj. druhý ročník **Hradecké divadelní konzervatoře**. Bude opět se stejnými vedoucími lektory – pedagogy JAMU Alešem Bergmanem a Lukášem Riegerem a opět pro oba obory, tj. činoherní režie a činoherní herectví. Už několik měsíců jsou otevřené předběžné přihlášky (<https://www.cuahk.cz/akce/hradecka-divadelni-konzervator/>).

K dnešnímu dni – půl roku před samotným zahájením – je předběžně přihlášeno už 18 zájemců!

A v průběhu celého příštího roku chystáme (konkrétní termíny dolaďujeme) tyto vzdělávací akce: **Hlasová dílna pro začátečníky** a navazující **Praktická dílna práce s textem pro pokročilé** s lektorkou Evou Spoustovou, víkendový praktický workshop **Základy jevištního svícení** s lektorem Leošem Markem, semináře **Základy divadelní scénografie** s lektorem Karlem Vostárkem, seminář **Základy divadelní produkce** s Terezou Sochovou a semináře zaměřené na **Autorskou tvorbu** s Ivanou Sobkovou. A rádi bychom také ještě přemluvili Petra Kracika, aby pro další zájemce znovu udělal **Herecký Photoshop**.

Milí divadelní kolegové, dovolte mi popřát vám klidné prožití vánočních svátků. Přeji vám, abyste měli co nejméně shonu a stresu a co nejvíce chvil pro setkávání se svými blízkými lidmi a radosti ze vzájemné lásky, přátelství a sounáležitosti. Mějte se dobře!

Váš Jarda Souček

Kontakt: Centrum uměleckých aktivit

Jaroslav Souček

tel. 603 800 249, e-mail: vzdelavani@cuahk.cz

První ročník Hradecké divadelní konzervatoře míří do finále, foto CUA.

07/ EJHLE LOUTKA!

To byl výborný nápad od švýcarského podnikatele pana Vonwillera postavit továrnu v Žamberku, na volných loukách u řeky Orlice. Měl šikovného architekta, a ta budova vypadá dobře a vkusně i dnes. Uvnitř je muzeum historických aut a strojů. A taky každý srpen divadelní festival.

Kdysi jsem byla u jeho počátku (zúčastnil se tehdy dokonce i prof. Císař), a to se hrálo hlavně v areálku u kapličky Pod Suticí. A jestli se nepletu, festival byl založen Olgou Strnadovou.

Pak čas oponou trhnul a podívejme, co to tu máme: vždycky můžeme vidět výrazná a leckdy skvělá představení loutkových divadel, amatérských i profesionálních, třeba z DAMÚZY. A k tomu kapely, v minulosti třeba Jahodové děti, Bombardák a letos The Žlab, The Complication a Už jsme doma (!). Navíc k fungujícím barům a obchůdkům – třeba Holky šijou – a k tvořivým dílnám, přibyla letos i cukrárna. Z divadel jsme si užili hlavně Buchty a loutky, Divadlo b, Športniki a Lokvar. No, všichni to jsou skvělí a pohodoví profesionálové. A vůbec, vládne tam vždy uvolněný veselý duch, dětem nakloněný. A proto se stává, že i velmi malé děti dokážou sledovat (samořejmě svým způsobem) představení, která jim ještě nejsou určená. Letos bylo mlhavo, deštivé počasí. A tak se vše odehrálo pod střechou, v areálu Vonwillerky. Nic to nevadilo, je to rozlehlá továrna, a všechno bylo dobře připravené. Určitě z pohledu nás diváků. Ejhle loutka byla letos

popatnácté. A musím přiznat, že jsem v předchozích letech dost vynechávala, ale o to víc jsem si to letos užila! Až tak, že jsem pocítila touhu se s vámi o ten zážitek trochu podělit. Jo, a kdyby bylo hezky, tak by se určitě dalo i koupat v Orlici...

Blanka Šefrnová

*Kontakt: Ejhle loutka
Lay.no, z. s.
tel. 777 298 386
e-mail: info@layno.cz*

d | Volné
sdružení
východočeských
divadelníků

08/ VICENA V AKCI ANEB PODZIMNÍ PREMIÉRY

Na vědomost se dává, že se dobrá věc nakonec podařila: VICENA uvedl v podzimním čase hned dvě nové inscenace. První je klasická konverzační komedie Oscara Wildeho Jak důležité je mít Filipa v aktuálnějším překladu Pavla Dominika, režie se ujala Marcela Bucháčková. A nutno podotknout, že při její přípravě se dostala až na pokraj nervového zhroucení, neboť musela řešit u nás doposud nevídané množství problémů: covid, změny obsazení, scéna, hudba, zkrátka vše, na co si vzpomenete. O to více ji pak potěšilo zadostiučinění v podobě dvou vyprodaných premiér v Malé scéně a pozitivních ohlasů obecenstva.

A na počátku listopadu si odbyla premiéru také zralejší část souboru s inscenací Se starci na chmelu... podle hry Dušana Sedláka Život je bílý dům, kterou napsal jako variaci na známý filmový muzikál z roku 1964. Do zbraně byl povolán všem dobře známý režisér Saša Gregar, který si rozhodně nebral žádné servítky a devíti dámám a dvěma pánům dal pořádně do těla. Díky nasazení všech zúčastněných pak tato půvabná historka o plynoucím věku, který mění lidské plány, okusila chuť prken, co znamenají svět a přibyla na repertoár aktuálně hraných kusů Divadelního spolku VICENA. Máte-li chuť shlédnout některou z výše uvedených her nebo také Únos v Neapoli Aldo Nikolaje v režii Jana Štěpánského, seznam plánovaných představení najdete na internetových stránkách spolku nebo na našem facebookovém profilu. Rádi vás uvidíme. Ve spolupráci s Malou scénou také začínáme chystat další ročník krajské postupové přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla Orlická maska, který se uskuteční v termínu 16.-19. března 2023. Uzávěrka přihlášek je 25. ledna 2023, tak neváhejte a hlaste se!

Vlastík Drda

Kontakt:

DS Vicena, Ústí nad Orlicí

Vlastimil Drda

tel. 731 885 614

e-mail: vlastimil.drda@vicena.cz

www.vicena.cz

www.facebook.com/DSVicena

MARCELA BUCHÁČKOVÁ: „Wildeova Filipa jsem zásadně upravila.“

Spolek VICENA uvedl v sobotu 8. 10. 2022 na Malé scéně v Ústí nad Orlicí v premiéře komedii Jak důležité je mít Filipa. Pár zvědavých otázek položil debutující režisérce Tomáš Čivrný z portálu Divadelník.cz. Probrali spolu všechno, co byste chtěli o VICENĚ vědět...

Kdy vznikl váš soubor a proč právě VICENA?

Historie spolku je velmi bohatá, proto pro zajímavost zmíním fakt, že spolek pod názvem VICENA existuje od roku 1896. Je tak jen o rok mladší, než Wildeova komedie Jak je důležité mít Filipa. Spolek se jmenuje po nestorovi divadelníků v Ústí nad Orlicí, Hynku Vicenovi: pro zajímavost – byl současníkem Oscara Wildeho a hrál s J. K. Tylem. Naše spolkové aktivity jsou velmi rozmanité a je jich hodně. Zřejmě i proto, že spolek se neustále rozšiřuje.

Kolik má nyní členů?

Aktuálně už je nás přes padesát. Kromě samotného hraní divadla se podílíme i na organizaci divadelní přehlídky Orlická maska a Orlická Thálie, máme za sebou dva zdařilé ročníky Plesu na scéně, jezdíme na společné výlety, pořádáme „divadelní kavárny“ (interní označení pro společná, neveřejná setkání pozn. red.) a udržujeme další tradice, které už ke spolku patří. Moc rádi sdílíme aktuální dění na našich sociálních sítích. Nejen proto, abychom přiblížili amatérské divadlo divákům, ale je to pro nás i určitá forma záznamu důležitých momentů během roku.

50 členů souboru je úctyhodné číslo. Ještě by mě zajímalo, kolik má soubor aktivních režisérů?

Letos je aktivní Alexandr Gregar, Jan Štěpánský a Lenka Janyšová. Když si to takhle vyjmenuji, připadá mi můj první pokus o režii jako bláznovství... Ale je nás takových víc, co nás láká režii vyzkoušet, přede mnou to byl Ondřej Šeda a příští rok se pustí do režie Martina Kodytková. Uvidíme, jestli se v tom někdo z nás najde a bude aktivním režisérem v pravém slova smyslu.

V jakém prostoru soubor zkouší? Jakou kapacitu má sál, ve kterém hrajete?

Dokud to jde, zkoušíme v klubovně. Na jevištní zkoušky si můžeme v Ústí pronajmout buď Malou scénu, která má kapacitu 100 míst, nebo Roškotovo divadlo o 487 sedadlech. Rozdíl je samozřejmě i v ceně nájmu.

A jak to máte s návštěvností? Těšíte se z bohaté divácké základny?

V Ústí máme své diváky a podporovatele, na výjezdech také chodí potěšující počet lidí. Ale to je spíše tím, že jezdíme na místa, kde jsou lidé zvyklí chodit do divadla a na jiné kulturní akce.

Inscenace Jak je důležité mít Filipa souboru Vicena, Ústí nad Orlicí, foto archiv souboru.

Zpět ale ke komedii Jak je důležité mít Filipa. Kdo s tímto textem přišel?

Filip už na repertoáru v minulosti jednou byl, ale je to tak dávno, že nikdo z tehdejších účinkujících už nežije. Proto jsme si dovolili po textu sáhnout znovu. Stála za tím moje motivace rychle zapojit nově příchozí a mladé členy spolku. A to se podařilo! Polovina obsazených herců hraje s VICENOU poprvé. Důvodem, proč jsem nehledala mezi současnými autory a texty, je cena autorských poplatků. Chtěla jsem si vyzkoušet režii bez toho, abych zruinovala spolek. A proč právě Wilde? Asi jste si všimli, že máme podobný smysl pro humor.

Text Oscara Wilde se řadí mezi konverzační komedie – nebojíte se přílišné „ukecanosti“? Proběhla nějaká úprava textu?

Text jsem upravila zásadně – samozřejmě s respektem k autorovi. Nejenom, že jsem ho minimálně o polovinu proškrtala, ale sledovala jsem i pointu, střídání tempa a hlavně současný jazyk. Proto jsem také použila překlad Pavla Dominika a hru uvádíme pod názvem Jak důležité je mít Filipa. Lehce pozměněný název je součástí překladu.

Je vám osobně žánr komedie srdci nejbližší nebo z pozice režisérky preferujete jiné žánry?

Nemám zatím jiné zkušenosti, ale myslím, že budu vyhledávat spíše veselé žánry. Přece jen je amatérské divadlo zájmová aktivita. Zkoušení a přípravy zaberou spoustu volného času, který chce člověk strávit příjemně a ideálně se u toho i zasmát.

Jak na výběr textu reagoval soubor?

Překvapivě dobře. Měla jsem už poměrně jasnou představu i o vzhledu scény, kostýmech a hudbě, proto

jsem s touto vizí oslovila ostatní. Ti, co teď na Filipovi spolupracují, jsou ti, kterým se ta moje představa líbila. Podporující ale byli (a stále jsou) všichni ze spolku. Od realizace mě nikdo neodrazoval.

Dokážete krátce shrnout, jak dlouhou dobu trávíte přípravou této inscenace? Od počátečního impulsu, přes první čtené zkoušky, první aranžé až po premiéru.

První impuls byl ještě před pandemií, když se řešilo, jakou premiéru připravíme na rok 2021. Tehdy jsem si myslela, že během roku 2020 ji nazkoušíme a na jaře následujícího roku bude premiéra. Stihla jsem ale jen upravit text – k tomu se mi hodilo, že jsem na to opravdově měla čas. Ale zkoušet jsme kvůli nejisté situaci nezačali a dali jsme text „k ledu“. Vrátili jsme se k němu až v září minulého roku, a to už pro některé nebylo aktuální. Obsazení jsme opravdu hodně měnili. Potom ale navázaly první aranžé po jednotlivých obrazech a na jaře už jsme začali spojovat celek. O prázdninách jsme měli volno a opravdu intenzivně se věnovali jevištním zkouškám poslední měsíc.

Liší se ten čas od jiných inscenací, které v souboru zkoušíte? A v čem?

Když nepočítám tu vynucenou pauzu, tak se myslím běžně ve spolku inscenace zkouší déle. Důvodem je asi to, že s Filipem jsme měli termín premiéry od začátku známý a směřovali jsme všechno k tomu.

Není pevně daný termín premiéry stresující?

Pro herce někdy ano, ale tohle jsem rozhodla za ně. Bála jsem se dalších výpadků lidí a jiných komplikací. Jedna z hereček začne dojíždět na vysokou školu, další chce rodinu... premiéra bude v pravou chvíli.

Viděla jste nějaké zpracování této poměrně známé komedie (ať už u profíků či ochotníků), nebo se nenecháváte ovlivňovat jinými realizacemi?

Viděla jsem všechno, co jsem našla – záznamy od profesionálních i amatérských divadel, televizní inscenace, dokonce jsem proklikala i nějaké záznamy v angličtině. Chtěla jsem sehnat co nejvíc materiálu nejen kvůli inspiraci, ale taky abych si udělala jasno v tom, co rozhodně ne.

Na souborovém instagramu, na kterém jste na ochotnické poměry (dle mého názoru) nadstandardně aktivní, jsem zahlédl návrh scény a její finální jevištní podobu. Jak scénografická složka vznikala?

Scénografická složka vznikala ruku v ruce s úpravou textu. Protože v tomto případě není možná aktualizace, bylo víceméně jasné, že kostýmy budou dobové (tedy že se tak budou tvářit). Ale zároveň jsem chtěla inscenaci osvěžit, proto jsem se rozhodla pro náznakovou scénu. I její zrod s sebou nesl různé komplikace, ale díky našemu šikovnému předsedovi jsem z její finální podoby opravdu nadšená. Stejně tak z kostýmů, které vytvořila naše Helena Lochmanová. Ona má dar dávat věcem nový účel – a to doslova – třeba vezme utěrku na nádobí a udělá z ní extravagantní vázanku. Takže dobové kostýmy vznikaly drobnými úpravami šatů ze skladu a stály nás minimum prostředků z rozpočtu.

Co pro vás bylo je při zkoušení této komedie největší výzvou?

Nedokážu momentálně říct. I když jsme řešili nějaké komplikace a nejednou jsme se ocitli ve slepé uličce, jsem teď těsně před premiérou opravdu až dojatá, že jsme inscenaci Jak důležité je mít Filipa dokončili. A že díky lidem, kteří se na ní podílejí, vypadá tak, jak jsem si ji představovala – konec patetické vsuvky.

Zúčastníte se s komedií nějakých přehlídek? Kterých?

Z divadelních přehlídek uvažujeme o účasti pouze na naší domácí Orlické masce. Rádi bychom dostali zpětnou vazbu od odborníků a k tomu stačí účast na jedné přehlídce. Orlická maska se nabízí tím, že probíhá u nás, a že bychom mohli hrát na jevišti, pro které byla inscenace vytvořena.

Znáte již termín první reprízy doma? Případně termíny zájezdů?

My jsme se dohodli, že budeme hrát jednou do měsíce, a to se snažím dodržet. V říjnu jsme hráli dvakrát na Malé scéně v Ústí nad Orlicí – oba termíny vnímáme jako premiérové, protože roli Gvendolíny alternují dvě herečky (Jarmila Kodytková a Dana Šedová). Na listopad, prosinec a únor příštího roku už máme domluvené zájezdy. Informace o termínech zájezdů jsou ke všem našim inscenacím aktualizované na našem webu vicena.cz. Sledovat nás můžete také na našich sociálních sítích – Facebook a Instagram.

Chystáte vy osobně jako režisérka něco dalšího? Případně někdo jiný v souboru?

Hned 4. 11. měla premiéru inscenace Se starci na chmelu... v režii Alexandra Gregara. Jde o jeho jubilejní 10. režii s naším souborem. Tentokrát pracoval s textem Dušana Sedláka, Život je bílý dům. Lenka Janyšová se pustila do dramatizace literárního textu pro scénické

Inscenace Se starci na Chmelu souboru Vicena, Ústí nad Orlicí, foto archiv souboru.

čtení. Zahrát by si mělo osm žen. Jestli se do režie pustím v budoucnu znovu, nevylučuji, ale bude to záležet mimo jiné na tom, jak se bude Filip líbit.

Tomáš Čivrný, Divadelník.cz

09/ HRRR DIVADELNÍ SPOLEK A JEHO HRRRKAŘI

HRRRkaři píší už svou druhou divadelní sezónu, kterou zbrzdil, asi jako ostatní divadelní soubory, covid. Přesto zkouší, kde se dá a hrají také, kde se dá. HRRRkaři jsou divadelní „bezdomovci“, všudezdejší, bez domovské divadelní scény. Jak o nich někteří napsali, jsou zarputilí, a doufejme, že v dobrém slova smyslu, protože je vede láska k prknům, které znamenají svět. Nabírají další členy, vzdělávají se díky Centru uměleckých aktivit, hrají a zkouší, to vše s nadšením a radostí.

HRRRprincipál **Jiří Vítek** naskočil do pomalu se rozjíždějící se divadelní maringotky. Je ekonom, který se rozhodl divadlu přispět především svým analytickým myšlením. Přesto je divadelní atmosféra nadchla natolik, že si zkouší svou první divadelní (a prý i poslední) roli v připravované hře *Jdu na sever*, kterou HRRRkaři připravují pro skalní nadšence.

Dvorní HRRRkařský autor **Josef Sedlák** je renesanční člověk, který se řídí heslem: „Nejhorší smrt je z vyděšení“. Píše povídky, verše, divadelní hry, produkuje vlastní kulturní programy, pro HRRR DS tvoří hudbu, svítí, zvučí, programy, plakáty, grafiku. Je uznávaný výtvarník, vystavující svá díla, pořádající výtvarné workshopy. Pro HRRR DS už napsal hry *Jak chutnají domácí buchty, ... tak příště, K vašim službám, Pohádku o pohádce, Evoluce revoluce, Jenom hra, „M“ jako Máňa*... Některé hry jsou již nastudované, některé teprve čekají na premiéru. Josefova divadelní hra ... tak

Inscenace Jak chutnají domácí buchtý soubor HRRR divadelní spolek, Nemošice, foto archiv souboru.

příště byla na divadelní přehlídce Modrý kocour doporučena na Divadelní piknik do Volyně. Karel Kukla svou původní literární povídku přepsal do divadelní hry *Prevít a Potvora*, a zároveň v ní ztvárnil hlavní postavu. Premiéru si daroval k padesátinám.

HRRR zakladatelé **Renáta Šťastná** a **Milan Zlesák** jsou praví divadelní nadšenci a herečtí partneři. Účinkovali spolu již v několika hrách: *Rozmarný duch*, *Dovolená po česku*, *Ani za milion*, *Prevít a Potvora*, v pohádce *O potrestané princezně*. Divadlo je součástí jejich života a obětují mu velkou část svého života. Další a neméně důležití herci HRRR DS jsou **Zuzana Hýsková**, **Kristýna Ševčíková**, **Kateřina Bína**, **Daniel Vlček**, **Majda Kalousková**, **Standa Rytych**, **Eva Brabencová**, **Lucie Horáková**, **Radmila Falgenhauerová**, **Adéla** a **Bára Zástěrová**, **Robert Zástěra**, **Jan Horňák**, **Libor Potměšil** a další....

Letos soubor připravil ještě jednu premiéru, 26. 11. 2022 to byla Pohádka o pohádce. Na začátku roku 2023 jej čeká *Dovolená po česku*, *Evoluce revoluce* a *Jdu na sever*. Divadlu a divadelníkům Zlom Vaz!

Renáta Šťastná
Kontakt:

HRRR divadelní spolek

Renáta Šťastná

tel. 722 230 511

e-mail: hrrrdivadelnispolek@seznam.cz

www.hrrrdivadelnispolek.cz

Inscenace K vašim službám soubor HRRR divadelní spolek, Nemošice, foto archiv souboru.

10/ NODIVSE NOvoměstská DIVadelní SEbranka SI UŽÍVÁ SPOLKOVÉHO ŽIVOTA

Snad již čtvrtým rokem jsme zahájili sezónu víkendovým soustředěním, které bylo věnováno naší nové inscenaci (o které bude řeč níže). Pracovní víkend je ale pokaždé výjimečný. Společně trávený čas někde mimo město, mimo zdi, kde normálně zkoušíme, je krásným ostrovem, kde se zastaví čas a my máme prostor pro bezstarostné chvíle, pro plno smíchu, vaječňák k snídani a divadlo! To všechno je potřebné podhoubí, které tvoří atmosféru a náladu v souboru, a to všechno je pak vidět na jevišti. Ne že ne.

Čtvrtá veliká premiéra ještě letos

Svou energii nyní vkládáme do inscenace s názvem *Komédie o narození*. Ano, pouštíme se do vánoční hry, takže premiéra bude opravdu brzo! Nicméně naším převelkým potěšením je, že na tuto inscenaci nejsme zdaleka sami. Oslovili jsme ke spolupráci novoměstský pěvecký sbor Kácov pod vedením pana sbormistra Jiřího Skopala a pětapadesát zpěváků bude doprovázet naše sebrankovské vánoční vyprávění. Přípravy jsou náročné, o to víc věříme, že výsledek bude stát za to! Srdečně zveme na naše představení, která se budou konat: 6. 12. 2022 od 19 hodin ve Sboru kněze Ambrože Církve československé husitské v Hradci Králové, 15. 12. 2022 od 17 hodin v Evangelickém kostele v Bohuslavicích nad Metují a 18. 12. 2022 od 18 hodin v Sokolovně v Novém Městě nad Metují.

„Jen zkoušet“ nestačí

Podzim jsme však netrávili jenom zkoušením. Reprízovali jsme naší autorskou inscenaci *Nahoru – Na horu!* v Teplicích nad Metují, Polici nad Metují a Týništi nad Orlicí. Každé představení bylo jiné, herci se potili, ale vždy vypotili to nejlepší, co mohli. Každý takový večer, kdy vyjedeme na štaci, je pro nás malou oslavou toho, co se snažíme společně vytvářet. Zahrajeme, bavíme se, pobavíme, popijeme, a spokojeni, s takovým tím pitomým úsměvem na tváři, jedeme domů. Kde stejně nemůžeme usnout, protože máme před očima celé představení. Ale přece jen to nestačí. Ve spolupráci s dalším novoměstským spolkem, se Spolkem Krčín, jsme pomáhali při jejich báječné akci, *Strašidelný krčínský park*. Naši herci vystupovali coby strašidla, ovšem za zmínku stojí právě spolupráce spolků v jednom městě. Při této akci spolupracovalo spolků několik, a výsledkem bylo skvěle zvládnuté odpoledne pro rodiny s dětmi.

Spolu, víc než kdy jindy

Skutečně vzájemná komunikace a práce je obohacující. A je tomu tak uvnitř jednoho spolku i mezi více spolky.

Zkouška projektu Komédie o narození. Na snímku sbormistr Jiří Skopal ml. a režisérka Lucie Kotěrová, foto archiv souboru.

Není to vždy jednoduché, ale výsledky jsou báječné, protože stojí na prvotní dobré myšlence. Udělat něco pro diváky, pro posluchače, pro děti, pro babičky atd. A snaha, třebaže mnohdy klikatá, se prostě vyplatí. A tak budeme mít dál oči, uši a náruče otevřené, a určitě dáme brzo vědět o tom, že něco mezi spolkového chystáme. Třeba druhý ročník našeho DiFestivalu, kam budeme opět zvát soubory Volného sdružení východočeských divadelníků. Má to cenu!

Lucie Kotěrová

Kontakt:

NODIVSE – Novoměstská DIVadelní Sebranka, Nové
Město na Metují
Lucie Kotěrová
tel. 604691 611
e-mail: l.prouzova@seznam.cz
<https://www.mestskyklub.cz>
<facebook.com/divadlonome>

11/ DIVADLO EXIL NASTUDOVALO DRSNÉ DRAMA O POSLEDNÍ ŠANCI

V sobotu 8. října 2022 uvedlo Divadlo Exil v premiéře inscenaci *Kráska z Leenane*. Tragikomedii drsnou jako šmirgl papír napsal jeden z nehranějších současných dramatiků na světě Martin McDonagh.

První divadelní hra tohoto britského autora irského původu slaví celosvětový úspěch a dodnes je považována za jeho nejlepší text. Promarněná láska a citové vydírání v syrové historce z irského venkova. To vše hustě protkané typickým černým humorem. V hlavních rolích se objeví Karolína Davidová a Jana Kaucká. Další postavy ztvární Ondřej Broulík a David Piskač. Režie se ujal nový člen souboru Lukáš Kopecký.

Proč sis vybral právě tento text? (rozhovor s režisérem Lukášem Kopeckým)

McDonagha mám moc rád. Viděl jsem *Mrzáka*, *Katy* a *Ujetou ruku* a všechny jeho filmy. Jeho poetika a humor jsou mi velice blízké. Text jsem ale prvotně vybíral tak, aby byl inscenovatelný v Exilu, to znamená málo postav a nenáročnost výpravy. Nejprve jsem si vybral text jednoho francouzského dramatika, takovou nenáročnou komedii, ale ta mě po několika přečteních přestala bavit. A tak jsem zapátral znovu a objevil *Krásku z Leenane*. Čtyři postavy, a vše se odehrává v jedné místnosti, ideální. A ten text mi učaroval. Přečetl jsem ho asi dvacetkrát, než jsme začali zkoušet, i teď po půl roce, co s ním pracuji, mě stále baví a vypadá to, že mě bude asi bavit už navždy.

S čím jsi při přípravě zkoušení bojoval?

Přemýšlím a nepřicházím na nic, s čím bych musel nějak zvlášť bojovat. Pouze jsem, vzhledem k obsazení o deset let omladil obě hlavní postavy, které hrají Karolína Davidová a Jana Kaucká. McDonagh je napsal jako čtyřiceti a sedmdesátiletou, a na to obě vypadají příliš mladě. Jinak ten text mi připadá tak skvělý, že jsem ho upravoval minimálně. A vlastně ano, trochu jsem bojoval s obsazením. Karolína je třetí herečkou, které jsem roli Maureen nabízel, a nakonec jsem velice rád, že ty dvě předešlé musely odmítnout (z časových důvodů). Ne že by nebyly tak dobré, ale Kája se role zhostila skvěle, dodala do té irské drsňáčky něco ze svého křehkého až zranitelného půvabu a nyní si nedovedu představit, že by tou „Kráskou“ byl někdo jiný.

Jaký byl proces zkoušení?

Pro mě to byla úplně nová zkušenost. Ne s divadlem, ale s režii. A proces to byl dlouhý, někdy náročný, ale také velice zábavný. Zkoušeli jsme po dvojicích, protože kromě jedné scény se na jevišti v této hře nepotkají více jak dva herci. A proto mohlo být zkoušení takové komornější a řekl bych až intimní. Pro mě jako režiséra začátečníka to bylo zároveň osvobozující, neboť před

Inscenace Kráska z Leenane souboru Divadlo Exil, Pardubice, foto archiv souboru.

početnějším ansámblem bych byl ze začátku asi dost nervózní.

Co bys prásknul na herce? Máš nějaké zábavné historky?

Na herce bych neprásknul nic. To nedělám. A zábavných historek mám spoustu a oni, myslím, ještě víc. Ale bez toho práskání, by se to asi nedalo vyprávět... Co se na zkouškách stalo, v dobrém i ve zlém, zůstane mezi námi. A pokud si to chce někdo poslechnout, musí se na Krásku přijít podívat a pak třeba zůstat po představení na skleničku a zábavných historek se určitě dočká.

Co tě na režii nejvíc baví a co naopak drásá?

Baví mě asi všechno, co s režii souvisí. Ale přesně vím, co mě drásá. Organizační záležitosti. Domluvit s lidmi termíny zkoušek je někdy hrozně vysilující. Všichni to děláme ve svém volném čase, každý má práci, rodinu a jiné závazky, volných termínů není mnoho. A sladit je dohromady je často velice těžké. A to jsem měl jenom čtyři herce a jednoho technika.

Co tě táhne k divadlu?

Strávil jsem nějakých 17 sezon ve Východočeském divadle jako zaměstnanec, jevištní technik, od svých jedenadvaceti. Takže v divadle jsem tak trochu vyrostl a jako by bylo mým druhým domovem. No, minimálně jsem v něm mnohdy trávil více času než doma. Jinak jsem odmala tíhnul k umění a kultuře – k hudbě, filmu,

literatuře... V divadle se tak hezky propojují všechny různé formy – a navíc je to živý organismus.

A proč zrovna Divadlo Exil...

Proč asi? Bylo nejbliž – ne, tak vážně: s Exilem a některými jeho členy mám přátelské vztahy už spoustu let, chodím tam rád jako divák a mám rád to prostředí. Takže jsem velice uvítal příležitost k režii zrovna právě v Exilu. A doufám, že Kráska přitáhne do divadla třeba i další nové diváky a naopak že neurazí nebo neodradí ty, kteří již pravidelnými diváky jsou.

Už víš, co budeš režírovat příště?

Co, to opravdu nemůžu vědět. Ale vím dobře, co bych režírovat chtěl. A to zatím nechci prozrazovat. Teď si chci hlavně na chvíli od režie odpočinout a věnovat se sobě, rodině a přátelům, což jsem poslední dobou kvůli divadlu hodně zanedbával.

Kateřina Fikejzová Prouzová

*Kontakt:
Divadlo Exil
Kateřina Fikejzová Prouzová
tel. 605 251 596
e-mail: posta@divadloexil.cz
www.divadloexil.cz
facebook.com/divadloexil*

AUTORSKÉ ČTENÍ, VÝSTAVY I STAND UP. DIVADLO EXIL NENÍ JEN O DIVADLE

Pardubické Divadlo Exil už více než rok působí na třídě Míru v Machoňově pasáži. V bývalém prostoru restaurace servíruje místo thajské kuchyně nejen divadelní představení, ale i spoustu dalšího kulturního programu. Jeho pevnou součástí se staly například vernisáže. A v novém roce se toho chystá mnohem více.

Jenom minulou sezónu jsme představili například fotografie neviditelných synagog Štěpána Bartoše nebo obrazy výtvarnice a také módní návrhářky Jany Baborákové. Součástí každé vernisáže je i koncert nebo promítání. Diváci si mohli například poslechnout židovskou cimbálovku nebo se zapojit do módní přehlídky.

I v sezóně 2022/23 chce Divadlo Exil nabídnout svým divákům výstavy s doprovodným programem – v listopadu to byla fotografka Alžběta Kopecká, která svými snímky vzpomněla na nedávno zemřelého heřmanoměstského sochaře Libora Krejčara, v lednu to bude jazzový fotograf Patrick Marek, se kterým vystoupí jazzová formace v čele s pardubickým muzikantem Filipem Tománkem. Dále svou práci představí výtvarnice Kristýna Chmelařová, kterou diváci znají z inscenace Lajka. Právě pro tohle exilové představení namalovala titulní plakát. V malém divadelním baru se chystá vystavovat kreslíř Marek Douša, kterého mohou diváci znát z časopisu Reflex, nebo pardubický fotograf Petr Moško.

V minulém roce jsme zkusili v novém prostoru i další formát – autorské čtení. Prozatím jsme představili regionální básníky a například také herce Činoherního klubu, dramatika a spisovatele Matěje Dadáka. V plánu nové sezóny máme dokonce přivést na exilové jeviště i jeho prozatím první hru Poutníci do Lhasy.

Autorská čtení budou samozřejmě pokračovat i v roce 2023, v únoru přijede do Exilu číst spisovatelka Markéta Lukášková, v březnu se moc těšíme na známou autorku Žitkovských bohyní Kateřinu Tučkovou, na jevišti bude číst ze svého nového románu Bílá voda.

V plánu je toho ale daleko víc, přemýšlíme i o dalším formátu, kterým bychom chtěli oslovit našeho diváka, na něco, co by mu v Pardubicích mohlo chybět, po čem je takzvaná díra na trhu. V souvislosti s naším divadelním seriálem Seroš, který splňuje žánr sitcomu na divadle, nás napadlo připravit několik STAND UP! večerů. Myšlenka je stále ve vývojovém procesu, a proto teď nebudeme ani naznačovat, diváka třeba překvapíme.

Nejvíce bychom si přáli, aby naše kulturní scéna byla místem, kde si každý najde něco svého, i něco, pro co se bude do Exilu stále rád vracet. Chceme být stále JINÉ DIVADLO s divákem, který nám rozumí a cítí se u nás jako doma.

Nad'a Kubínková

12/ HALÓ, TADY ADIVADLO!

Havlíčkobrodské Adivadlo nespí, stále existuje. Minulou, zatracenými proticovidovými opatřeními postiženou sezónu, se podařilo přeci jenom uzavřít premiérou nové inscenace. V režii Mirka Lhotky se 13. května sehrála komedie Konec dobrý, všechno dobré...

„Hra je rozsáhlým výsekem miniatury života tří mužů, dvou žen, jedné genderfluidní osoby, feny, psa a kočky (možná jde o kocoura). Dále pak se ve výseku setkáte s chmurnou existencí jednoho velice zkušného a depresivního gauče. Divák možná dojde k přesvědčení, že způsob interpretace reality překročil jistou intuitivně cítěnou mez, přerostl v její subjektivní víceméně disharmonickou deformaci. Výsledek, možná přestane dávat tradiční smysl, čímž však v jiné rovině vznikne smysl nový. O nesmyslu ani nemluvíme. Naše divadelní představení je neúměrně optimistické. Snad právě proto ho pesimisté bezmezně milují,“ říká ke hře režisér a zároveň autor textu.

S inscenací se soubor zúčastnil také podzimní přehlídky amatérských divadel v Příbyslavi. A protože práce šlechtí, vrhla se prakticky celá hrající část ansámblu do přípravy inscenace další, opět pod režijní taktovkou přítele Lhotky. I tentokrát je autorem textu, v tomto případě „pohádky pro děti i dospělé“ s pracovním názvem O rytíři. Souběžně s tím připravujeme tradiční regionální přehlídku Dospělí (pro radost) dětem, která příští rok oslaví svoje třicáté narozeniny. Tudiž se teď hodně uvažuje i o tom, čím celé setkání při kulatých narozeninách ozvláštnit. Hlavní program přehlídky se tentokrát uskuteční v termínu 12. až 14. května 2023.

Inscenace Konec dobrý všechno dobré souboru Adivadlo, Havlíčkův Brod,
foto archiv souboru.

Markéta Adamová

Kontakt:
Adivadlo, Havlíčkův Brod
Markéta Adamová, tel. 739 039 522, e-mail:
adivadlo.h.brod@seznam.cz, www.adivadlo.cz

13/ OCHOS POKRAČUJE V AUTORSKÉM DIVADLE HROU PROPUŠTĚNÁ

Rádi bychom Vás informovali, že 2. 12. bude premiéra naší nové hry Propuštěná. Autorem je Martin Zbořil, člen souboru, který se v době covidové dal do psaní scénáře své první hry Setkání, která měla úspěch. Propuštěná je tedy jeho druhá hra, tragédie s prvky humornými, jako je život sám.

„A ty si myslíš, že pro mě je to jednoduchý?“ Otázka, která se vznáší nad hlavními hrdinkami tohoto příběhu, Anežky, Zorky a jejich nejbližších. Propuštěná je příběhem o tom, že život ve vězení je možná nakonec o trochu snazší než tam venku. A taky o tom, že změna je (něčí) život. Dvě odsouzené, Anežka a Zorka, čekají, zda je podmíněně propustí z vězení. Justiční soukolí je přitom nepředvídatelné. Pokud se otevrou brány věznice, každá z nich by se pak vrátila tam, kde spočívá důvod pro jejich uvěznění. Zorku čeká přítel, Anežku její rodiče a manžel. Návrat na svobodu bude ale podmíněný, takže další pochybení se nepřipouští. Je opravdu možné se napravit a změnit se? Obě hrdinky čelí stejné výzvě, ale každá z nich si pro řešení svého „problému“ zvolí jinou cestu. Jedna vede k vlastní svobodě a druhá... je vlastně taky osvobozující. Režie se ujal Karel Syrový, který byl i u vzniku první hry. V plánu máme i náš oblíbený Živý betlém s Pěveckým komorním sdružením CANTUS Jaroměř, který se bude konat v prosinci. A už snad dojde i na novou hru, kterou bychom chtěli představit v první polovině příštího roku.

Tereza Frýdlová

Kontakt:
Divadelní ochotnický spolek OCHOS Smiřice
Tereza Frýdlová
tel. 603 427 867
e-mail: ochos@ochos.cz
<https://ochos.cz>
www.facebook.com/OchosSmirice

14/ DS HEŘMAN SE ROZRŮSTÁ

Letošní rok byl, nejen k nám divadelníkům, vstřícnější než dva roky předchozí, a proto jsme mohli 4. listopadu představit vyprodané sokolovně v Heřmanově Městci naši novou premiéru. Jednalo se o komedii Ivana Krause Víkend. Tvorba pana Krause je milá, osvěžující a vtipná a naši diváci svým smíchem a potleskem potvrdili, že to je to, co v dnešní době potřebujeme. V příštím roce slaví DS Heřman dvojité výročí - 175 let

Plakát k inscenaci Víkend souboru DS Heřman, Heřmanův Městec.

divadelní činnosti v Heřmanově Městci a 140 let existence spolku. Kromě kulturního programu budou mít diváci možnost si prohlédnout nové prostory, které soubor získal po rekonstrukci v sokolovně a po mnoha letech provizoria může konečně plnohodnotně fungovat a hlavně zkoušet na jevišti. Čeká nás tedy v roce 2023 mnoho práce, a jsme proto rádi, že se k nám připojily dvě nové mladé duše, protože amatérských divadelníků není nikdy dost.

Kamila Davidová

Kontakt:
DS Heřman, Heřmanův Městec
Kamila Davidová
tel. 775 943 973
info@dsherman.cz
<https://dsherman.cz/>
www.facebook.com/DivadelnisouborHerman

15/ DÁMSKÝ KREJČÍ - PREMIÉRA V MEZIMĚSTÍ

Když mě Kačka Fikejzová Prouzová požádala, abych ji v neděli ráno, bezprostředně po sobotní premiéře napsal nějaký článek, tak jsem dopředu věděl, že to je nesnadný úkol. Ne že bych nesesmolil nějaký ten řádek, ale v předtuše, jak premiéry končí a v jakém budu stavu, jsem ji napsal, že se pokusím, ale neslibuju.

Předtucha se naštěstí nenaplnila, ale přesto jsem přišel o půl třetí ráno. Co teď? Co napsat? A tu mě napadla geniální myšlenka: že si to ulehčím a pošlu Kateřině svou úvodní řeč, kterou jsem měl před vystoupením, jen mírně upravenou pro časopis, a budu moci zase do postele. Takže: *Vážení přátelé amatérského divadla*

Inscenace Dámský krejčí souboru DS J. K. Tyl, Meziměstí, foto archiv souboru.

dobrá podvečer, letos je to přesně dvacet let, kdy se nám podařilo v Meziměstí opět přivést k životu divadelní soubor J. K. Tyl. Parta původních divadelníků ukončila svoji činnost v roce 1991 – a určitě není bez zajímavosti, že jejich poslední hra byla Dámský krejčí. Ano, přesně ta hra, která má dnes premiéru. A když se podíváte do programu, tak tam najdete i rok 1974, dnes je to tedy třetí verze této hry. A proč právě tato hra? Jednak: je to dáno hereckým složením našeho souboru, pak jsou to i finanční důvody, ale hlavně – chtěli jsme si vyzkoušet něco nového a jiného, než byly naše předchozí bláznivé komedie. Dámský krejčí nepatří, jak mi říkáme, mezi řehačky, ale i přesto věříme, že vás pobaví a půjdete z divadla příjemně naladěni. Hru jsme začali nacvičovat na začátku tohoto roku a po mnoha peripetiích dnes poprvé stojíme před diváky. Herci jsou samozřejmě nervózní, stresový průjem funguje dokonale a nalité frťany moc nepomáhají. Už by to měli nejraději za sebou – nejen staří mazáci, ale i nováčci, kteří na hereckých prknech dnes stojí poprvé. A jedním z těch mazáků (všimněte si, že jsem záměrně neřekl starých, to by mě ségra zabila) je i dnešní režisérka paní Irena Kozáková. Vždycky, když zvů na pódium režiséry ostatních souborů, tak říkám, že

je vítám na jevišti našeho divadla, což je v tomto případě nošení dříví do lesa. Takže to udělám jinak – „Ireno, pojď sem...“ (A tady nastalo klasické předání kyticky a řeč režisérky, pozn. autora.) Divadelní soubor J. K. Tyl Meziměstí by chtěl poděkovat svým mecenášům. Tím hlavním je město Meziměstí, firma Cedima Meziměstí a mnoho malých lidiček, kteří nás podporují nejen darováním různých potřebných věcí a rekvizit, ale hlavně nám drží palce a fandí v naší činnosti. A nakonec musím poděkovat vám divákům. Nejen, že z vás vytáhneme nějaké prachy, ale hlavně tím, že na nás amatéry stále chodíte v takovém počtu jako dnes. Protože bez diváků nejsou herci a bez herců není divadlo...

A jak to všechno dopadlo? Samozřejmě dobře. Ale vlastně ne, dobře je „trojka“. Diváci však premiéru v diváckém hodnocení průměrnou ohodnotili známkou 1,025! Takže snad byli spokojeni. No a je to. A můžu zase do postele...

Jan Kašpar, principál DS J. K. Tyl Meziměstí

Kontakt:

DS J. K. Tyl, Meziměstí, Jan Kašpar, tel. 777 667 042

e-mail: kasparjan@seznam.cz

<http://divadlo-mezimesti.cz>

www.facebook.com/divadlomezimesti/

16/ CO SE DĚLO NA PODZIM V JESLIČKÁCH?

Rozjezd byl velmi pomalý, neboť všechny plánované zářijové reprízy musely být pro nemoc zrušeny – Revizor, režie: Aleš Dvořák, Nejstarší řemeslo, režie: Jana Portyková, Dědictví, režie: Jolana Brannyová, Hrobka s vyhlídkou, režie: Jan Holek...

Říjen už byl veselejší, divadelní sezónu zahájila repríza představení Spalovač v režii Terezy Vodochodské a vážné téma odlehčily dvě krátké komedie A to ten

Inscenace A zčernal boží svět souboru Divadlo Jesličky Josefa Tejkl, archiv souboru.

Inscenace A zčernal boží svět souboru Divadlo Jesličky Josefa Tejkl, archiv souboru.

Homolka říkal... a Houska s máslem v režii Moniky Janákové. Nechybělo (Ne)všední pondělí, komponovaný pořad sestavený z individuálních textů, krátkých dialogů a písní, po kterém následovala repríza představení Ostrov, kterou Monika Janáková zdramatizovala volně na motivy Toma Sawyera.

Zajímavým počinem byla hned dvě zpracování balad z Erbenovy Kytice – Zčernal boží svět (režie: Tereza Vodochodská) a Štědrý, opravdu štědrý (režie: Jana Portyková). Poté se na jesličkovském jevišti opět objevili Světáci (režie: Jana Portyková) a plánovaná byla i jedna premiéra v režii Aleše Dvořáka Poslední z rodiny, zábavný a místy nelitostný portrét rodiny, která pomalu ale jistě ztrácí půdu pod nohama, musel být ze zdravotních důvodů odložen.

Hned druhý říjnový víkend Jesličky patřily dětem, které se zúčastnily Inspiromatu. „Inspirativních 48 hodin pro 2 skupiny dramaťáků, celkem 32 dětí a 6 dospělých. Inspirace během tohoto setkání probíhala na několika úrovních, od starších kolegů ze skupiny Terezy Vodochodské, kteří nám přišli zahrát představení Zčernal boží svět i od sebe navzájem, jelikož si obě dramaťácké skupiny vzájemně zahrály představení, na kterých pracovaly v loňském školním roce, O klíči a Pro hrst lentilek.

Diskuze probíhaly ve velmi přátelském a tvůrčím duchu po každém představení a na workshopech, které byly zaměřeny na různé divadelní složky. Loutkový workshop vedla scénografka Divadla Drak Tereza Vašíčková a já, herecký workshop divadelní lektorka Markéta Rumpíková a pohybový workshop studentka tanečního oboru Magdalena Rumpíková spolu s Tomášem Sajdlem. Zakončením celé akce byla jevištní vystoupení ze všech workshopů a samozřejmě závěrečné diskuze, na kterých, kromě mnoha superlativů, zazníval i jeden zásadní nedostatek celého Inspiromatu a sice – že byl moc krátký,“ představila svůj projekt Eva Sajdlová.

Děti zaplnily hlediště divadla Jesličky i v následujícím měsíci při repríze pohádky Lotrando a Zubejda a derniéře inscenace O líných čertech v režii Jiřiny Krtičkové. Listopad byl ale hlavně v duchu příprav a realizace Noci divadel. Ta byla letos opravdu vydařená. Hrál se na třech scénách, jejichž program na sebe plynule navazoval. A tak bylo od šestnácté až do tříadvacáté hodiny pořád na co koukat: hrála se

Divůplodná noc (režie: Jana Portyková), Matylida a Emílie (režie: Jolana Brannyová), Spalovač, Zčernal boží svět a Ptačí žena (režie: Tereza Vodochodská) i derniéra inscenace Hoří, má panenke! v režii Aleše Dvořáka. Diváky pobavili studenti rozšiřujícího studia ve třech Náručích hereckých a pěveckých perliček pod vedením Moniky Janákové. Noc divadel se letos těšila nebývalému zájmu publika, z čehož máme velkou radost a doufáme, že tento trend bude pokračovat i nadále.

A na co se můžete ještě těšit? Aleš Dvořák připravuje na začátek roku 2023 dvě inscenace – Podivný případ se psem a Příběhy obyčejného šílenství. Ve třídě Jiřiny Krtičkové se chystá Pes Baskervillský a Kosprd a Telecí na útěku, u Moniky Janákové Námluvy komtesy Gladioly, Past na myši, Bylo nás pět a Svatební košile. Karel Pešek zkouší se svými soubory tituly Maryša (NE)bude, Vražda na večeri a Upokojenkyně. Jan Holec chystá Rychlé šípy a Bratrstvo kočičí pracky, Tereza Vodochodská Peklo v hotelu Westminster, Záhadu Canterville, Prenatál a Hanu, Zdeněk Tesař Krále Ubu a Jolana Brannyová Genetický sitcom a antický příběh Ifigenie.

Jiřina Krtičková

Kontakt:

Divadlo Jesličky Josefa Tejkl, tel. 495 408 418, e-mail: info@divadlojeslicky.cz, www.divadlojeslicky.cz
www.facebook.com/divadlojeslicky

17/ MRZÁK INISHMAANSKÝ NA JEVIŠTI V POLICI NAD METUJÍ

V sobotu 26. listopadu 2022 se v Kolárově divadle v Polici nad Metují konala premiéra divadelní hry Martina McDonagha Mrzák Inishmaanský v provedení zdejšího divadelního spolku Kolár.

Po letech inscenování komedií typu Někdo to rád horké, Ptačí klec či Světáci tentokrát sáhl režisér Jaroslav Souček po textu poněkud „jiného kalibru“. Hry současného britského autora McDonagha se dle kritiků vyznačují dokonale stylizovanými dialogy v úsporných větách, „filmovým“ střihem a scénami plnými explicitního násilí, vulgarismů a černého humoru, který přechází do groteskní nadsázky.

Ne jinak je tomu i u této hry – ostatně sám režisér se k ní vyjadřuje takto: „Mrzák Inishmaanský se odehrává na Bohem a Štěstěnou zapomenutém malém ostrově v Irsku v době hospodářské krize. Jeho obyvatele tvoří malá uzavřená enkláva chudých vesničanů. Každý z nich se musí vypořádávat s těžkým osudem, nelehkým údělem, který jim byl předurčen, každý z nich má určitou míru postižení, ať už tělesného nebo vnitřního.

Inscenace Mrzák inishmaanský souboru DS Kolár, Police nad Metují, foto archiv souboru.

Nejvíc viditelné to je u Mrzáka Billyho. Jeho souboj o místo na slunci a touha překonat omezení, které mu neumožňuje naplno žít, je také hlavním motivem hry. Příznačné pro všechny je, že se s těžkým údělem snaží „po svém“ vyrovnat, přijmout ho a v rámci svých možností mu vzdorovat s hlavou vztyčenou. S ničím se moc nemažou, vše nazývají pravým jménem, bez příkras a obezliček, napřímo. Jsou, tak jako země, ve které žijí, drsní, cyničtí, neotesaní, hrdí a – autentičtí. Takový je i jejich humor, černý, hořce černý. Pomáhá jim přežít.“

Tradiční dlouholeté herecké jádro souboru ve složení Jiří Trnovský, Květa Vídeňová, Stáňa Holečková, Ivana Richterová, Milan Hejnyš a Petr Scholz tentokrát nově doplnili tři mladí herci – Lukáš Jirásek (Mrzák Billy), Štěpán Kollert (Bartley) a Ivana Frnková (Helena), která je také členkou divadelního souboru v Jaroměři.

Na inscenaci poprvé s Poličáky spolupracovali Josef J. Kopecký jako autor návrhu scény a Leoš Marek jako light designer. Premiérové publikum, které do posledního místečka zaplnilo hlediště Kolárova divadla, přijalo hru nad očekávání pozitivně a odměnilo herce dlouhým potleskem.

DS Kolár Police nad Metují

Kontakt:

DS Kolár, Police nad Metují

Jaroslav Souček

tel. 603 800 249

e-mail: jerry.souda@gmail.com

www.facebook.com/DSKolar/

18/ DIVADELNÍ SOUBOR NA TAHU Z ČERVENÉHO KOSTELCE ZVOLIL PSYCHOLOGICKÉ DRAMA

Režisérka Jana Jančíková si vybírá k inscenování tituly, které ťukají na vážnější notu, ráda si klade otázky, týkající se lidské duše a srdce. Tentokrát s červenokosteleckými herci nastudovala hru *Králičí nora*, kterou napsal David Lindsay-Abaire.

Inscenace *Králičí nora* souboru DS Na tahu, Červený Kostelec, foto archiv souboru.

Emočně silné rodinné drama pojednává o manželství, které prochází zásadní životní zkouškou. Becca a Howie se vzájemně odcizují. Postihla je totiž jedna z největších rodinných tragédií, jakou si lze vůbec představit. Významný americký dramatik a scenárista David Lindsay-Abaire (*1969) za svoji hru *Králičí nora* obdržel v roce 2007 prestižní Pulitzerovu cenu, jeho příběh byl pak v roce 2010 zfilmován s Nicole Kidman (nominace na Oscara) a Aaronem Eckhartem v hlavních rolích. Sám autor o své hře tvrdí, že je „až překvapivě zábavná, ovšem také trochu smutná a vážná, ale nakonec i nadějeplná“.

Premiéra v Divadle J. K. Tyla v Červeném Kostelci se konala 17. listopadu 2022 a o týden později navázala první repríza. „*Neočekávala jsem, že bude tolik kladných ohlasů, hra byla celkově přijata velmi pozitivně a dostalo se nám mnoho srdcervoucích poděkování,*“ popisuje své dojmy po prvním uvedení *Králičí nory* režisérka Jana Jančíková a dodává, že komedii od ní čekat nemůžeme, protože je neumí a ani nechce dělat. „*Mám potřebu divákům něco sdělit a touhu, aby si uvědomovali, že jsou na světě lidé, kteří mají mnohem horší životní úděl, a přesto se dokáží s životem porvat a*

dokonce se i radovat,“ vysvětluje režisérka.

Je to dost možná tím, že Jana Jančíková ve svém profesním životě je adiktoložkou a jako terapeutka pracuje především s drogově závislými. Setkává se tak v rámci svého povolání se silnými příběhy. *Králičí nora* objevila při listování synopsemi na webových stránkách Aura-Pontu a o obsazení měla hned jasnou představu. Jen se bála, zda do toho herci půjdou, byla to pro všechny velká výzva. „*Chvillemi šlo při zkoušení do tuhého. Pláč, slzy, úzkost a občas smích,*“ charakterizuje režisérka proces zkoušení. A tvůrčí tým spolu hodně diskutoval, snažil se vyhnout moralizování a patosu. V inscenaci hrají Markéta Bohunková, Jana Černá, Cyril Šourek, Milena Langrová, Adam Horký. Uslyšíme hlas Viktora Jančíka ml. „*Moje velké přání je, abychom mohli naši práci zúročit a dostali šanci si někde zahrát. Za poslední roky vnímám, že o vážné tituly není velký zájem, spíše se na jevišti objevují komedie, někdy i nevalné kvality,*“ konstatuje Jana Jančíková, která svou režijní cestu odstartovala v roce 2001 titulem Nejstarší řemeslo.

Ráda vzpomíná na inscenaci Aut, která byla o autistické dívce. Se čtrnácti herečkami nastudovala Srdeční záležitosti. Díky tomu, že se jí podařilo sehnat v roce 2017 sedm teenagerek, mohla s DS Na tahu uvést hru Hodina dětí. Její novou inscenaci Králičí nora uvidíme v únoru na přehlídce činoherního a hudebního divadla v Červeném Kostelci.

Kateřina Fikejzová Prouzová

Kontakt:

DS Na tahu, Červený Kostelec, Marcela Kollertová
tel. 737 261 641

email: marcela.kollertova@dsnatahu.cz
www.dsnatahu.cz, www.facebook.com/DSNATAHU

19/ 26. DIVADELNÍ ERBENŮV MILETÍN 1. 10.-11. 12. 2022 SOUSEDSKÝ DŮM MILETÍN

Na programu letošního ročníků oblíbené miletínské divadelní akce bylo šest inscenací v sedmi představeních, místní si zahráli celkem třikrát.

14. 10. / 19:30 ŽAS Homole **Dokud se tančí**
8. 10. / 19:30 SDS Erben, **Miletín Staré pověsti české**
22. 10. / 19:30 SDO Diviš, **Žamberk Jedlíci čokolády**
18. 11. / 19:30 Divadlo Artur, Praha **Svaté neřesti**
4. 12. / 15:00 Divadlo Pohadlo aneb Pohádkové kukadlo **Pochodem řáp**
10. 12. / 19:30 SDS Erben, Miletín **Okno do divadla**

11. 12. / 15:00 Erben, Miletín **Okno do divadla**

Kontakt:

SDS Erben, Miletín
Iveta Zavadilová tel. 604 633 719
e-mail: divadlo.miletin@seznam.cz

20/ V CHLUMCI SE SLAVILO

Letošní 75. ročník přehlídky ochotnické divadelní veselohry – „Klicperův Chlumec“, je u konce. V sobotu 12. listopadu byly předány ceny, poděkovalo se všem, kteří se zasloužili o důstojný a zdárný průběh soutěže. Došlo k navázání nových kontaktů. Ty stávající se oživily a prohloubily. Úspěch se patřičně oslavil. A tak je možné říct, že vše dopadlo tak, jak jsme si přáli, když jsme tento jubilejní ročník plánovali. To, že letošní představení shlédlo 1 950 diváků je potěšujícím bonusem i závazkem pro ročníky příští. A jak to tedy celé dopadlo? Pojďme se na to podívat.

Na Klicperově Chlumu sklízela ovace inscenace Dokonalá svatba Divadelního spolku Jiřího Voskovce Sázava, foto archiv souboru.

Čestná uznání za herecké výkony letos získali

Lukáš Šanda DS Jirásek Nový Bydžov, za roli Paspirtua ve hře Cesta kolem světa za 80 dní

Barbora Vaňková DS Vojan Libice n. C., za roli kloboučnice Kláry ve hře Slaměný klobouk

Pavel Kolencík DS LOOCH Lovčice, za roli skřítky Puka ve hře Sen noci svatojánské

Anna Petrovická DS LOOCH Lovčice, za roli skřítky Elfy ve hře Sen noci svatojánské

Barbora Randulová DS Jiřího Voskovce Sázava, za roli pokojské Julie ve hře Dokonalá svatba

Vojtěch Nováček DS Klicpera Chlumec n. C., za roli Yvna ve hře Švagřičky, aneb příbuzné si nevybíráme
Pavla Strnková DS Jirásek Nový Bydžov, za herecký a pěvecký výkon v roli vdovy Audy ve hře Cesta kolem světa za 80 dní

Tomáš Čivrný DS Vojan Libice n. C., za roli komorníka Felixe ve hře Slaměný klobouk

Vladimír Beňo DS LOOCH Lovčice, za hudební nastudování hry Sen noci svatojánské

Klára Sottnerová DS Jiřího Voskovce Sázava, za roli

Dafne, matky nevěsty ve hře **Dokonalá svatba**
Jakub Starý DS Vojan Libice n. C., za roli poručíka Emila
 Taverniera ve hře **Slaměný klobouk**
Martina Ettelová DS Klicpera Chlumec n. C., za roli
 sekretářky Natalie ve hře **Švagřičky, aneb příbuzné si nevybíráme**
Helena Volejníková DS LOOCH Lovčice, za návrh a
 realizaci scény ke hře **Sen noci svatojánské**

Cenu za nejlepší ženský herecký výkon získala:
Soňa Fírbacherová DS Klicpera Chlumec n. C. za roli
Nicole ve hře **Švagřičky, aneb příbuzné si nevybíráme**

Nejlepší mužský herecký výkon: - Tady vzniklo velké
 dilema, adeptů bylo víc (celkem dva) a porota
 jednoznačného vítěze určit nedokázala. Takže to
 nakonec dopadlo tak, že se o vítězi muselo rozhodnout
 losem...

Cenu za nejlepší mužský herecký výkon získal:
Radek Tupý DS Jiřího Voskovce Sázava, za roli **ženicha**
Billa ve hře **Dokonalá svatba**

Jenže je jasné, že los není úplně nejspravedlivějším
 řešením a tak nakonec padl následující konečný verdikt,
 a to, že Cenu za nejlepší mužský herecký výkon získal
 také:

Jan Rejhon DS Jiřího Voskovce Sázava, za roli **svědka**
Toma ve hře **Dokonalá svatba**

Je to řešení opravdu netradiční, ale spravedlnosti bylo
 učiněno za dost a oba herci si tuto cenu nepochybně a
 po právu zasloužili. A to hlavně pro tu nezměrnou
 energii, kterou do svých rolí vložili a jak ji, ve vzájemné
 spolupráci, dokázali přenést do hlediště. Takže
 gratulujeme.

Cenu diváků letos získali:

1. místo – **Divadelní spolek Jiřího Voskovce Sázava** za
 inscenaci hry **Dokonalá svatba**
2. místo – **Divadelní spolek Klicpera Chlumec nad**
Cidlinou za inscenaci hry **Švagřičky aneb příbuzné si**
nevybíráme
3. místo – **Divadelní spolek Jirásek Nový Bydžov** za
 inscenaci hry **Cesta kolem světa za 80 dní**

Cenu Antonína Lauterbacha získal **Divadelní spolek**
Jiřího Voskovce Sázava za inscenaci hry **Robina**
Hawdona **Dokonalá svatba**

A to je z letošního ročníku Klicperova Chlumce všechno.
 My začínáme připravovat další ročník a vám přejeme,
 aby se vám ve vašem divadelním snažení dařilo a
 abyste ze své práce měli radost. A třeba se na některém
 z příštích ročníků v Chlumci setkáme.

Jarda Málek a Klicperáci

Kontakt:
Divadelní soubor KLICPERA
Jaroslav Málek
tel: 602 246 26
e-mail: info@dsklicpera.cz
www.dsklicpera.cz

21/ SYMPOSION 2022

Tradiční podzimní divadelní přehlídka ochotnických
 divadelních souborů z celé republiky se uskutečnila v
 Kulturním domě v Třebechovicích pod Orebem ve
 dnech 1. října až 26. listopadu. Každoroční
 organizování soutěžní přehlídky divadelních souborů
 sahá až do roku 1965 – na závěr je předána souboru,
 který se nejvíce líbil dle hlasování „Cena diváka“, letos
 to byl soubor DS Vrchlický s inscenací **Sluha dvou**
pánů. Vystoupilo devět souborů s deseti inscenacemi.

Co se letos hrálo:

1. 10. Malý Symposion – celodenní soutěžní přehlídka
 dětských a studentských divadelních souborů
1. 10. DS Vrchlický, Jaroměř **Sluha dvou pánů**
8. 10. DOS OCHOS Smiřice **Hrobka s vyhlídkou**
15. 10. DS Pathalie, Nový Hradec Králové **Lakomec**
22. 10. Spolek divadelních ochotníků Alois Jirásek,
 Úpice **Královna Dagmar**
29. 10. DS Vojan, Libice nad Cidlinou **Popel a pálenka**

Diváky přehlídky Symposion nejvíc oslovila komedie **Sluha dvou pánů** DS
 Vrchlický, Jaroměř.

30. 10. Divadýlko Mrak, Havlíčkův Brod **O statečném**
Jankovi
12. 11. Divadlo Exil, Pardubice **Lajka**
13. 11. DS Jiří, Poděbrady **Pomněnkové království**
19. 11. DS Symposion, Třebechovice pod Orebem
Herbert
26. 11. DS Symposion, Třebechovice pod Orebem **Jen**
pro zvané

Inscenace Jen pro zvané souboru Symposion, Třebechovice pod Orebem foto archiv souboru.

Obě nové inscenace domácího DS Symposion přijalo domácí publikum nadšeně. Ovšem titul Jen pro zvané zamotal leckomu hlavu. Někteří měli dojem, že se jedná o druhou reprízu Herberta, která je určena „jen pro zvané“ – tedy pro uzavřenou společnost. Černá komedie Herbert vypráví o tom, co se může přihodit při zdánlivě obyčejné návštěvě šarmanatnímu příživníku Herbertovi u na první pohled milého páru s trochu zvláštní služkou.

A jak to tedy bylo s hrou Jen pro zvané? Kdo se nakonec osmělil a navzdory pochybám dorazil, dočkal se komedie z anglického venkova. Přehlídka sledovacích akcí, hádek, výsledků, objednávání květek atd. diváky upřímně pobavila.

Kontakt:
DS Symposion, Třebechovice pod Orebem
Karla Drašnarová
+420 603 835 811
karla.drasnarova@seznam.cz
www.dssymposion.cz
www.facebook.com/DSSymposion

22/ 53. TÝNIŠŤSKÝ DIVADELNÍ PODZIM

V pátek 7. 10. 2022 začal v kulturním domě v Týništi nad Orlicí už 53. ročník unikátního festivalu ochotnických divadel. Na úvod proběhla vernisáž výstavy loutek, reliéfů a obrazů uměleckého řezbáře JIŘÍHO BAREŠE. A pak už do posledního místečka

zaplněný sál tleskal a užíval si premiéru místního souboru Temno s názvem Sněhurka – nová generace, kterou režírovala principálka souboru Eva Drábková, a napsal známý scénárista a režisér David Drábek. Festival letos nabídl 7 představení z toho 2 pro děti. Dále besedu se známým písničkářem a hercem Tomášem Klusem.

PROGRAM

7. 10. vernisáž výstavy loutek, reliéfů a obrazů uměleckého řezbáře Jiřího Bareše, který je úzce spjat s hradeckým divadlem Drak.
7. 10. DS Temno, Týniště nad Orlicí **Sněhurka**
14. 10. DS J. K. Tyl, Meziměstí **S tvou dcerou ne**
16. 10. Malé divadélko, Praha **O kohoutkovi a slepičce a Krabičková pohádka**
4. 11. NODIVSE, Nové Město nad Metují **Nahoru na horu**
6. 11. Jarka Holasová, Jaroměř **O Palečkovi a Hrnečku vaří!**
11. 11. DS Pobertové, Týniště nad Orlicí **Malé ženy**
21. 11. **Tomáš Klus – povídání o divadle**
25. 11. SDO Alois Jirásek, Úpice **Královna Dagmar**

Kontakt:
Kulturní centrum města Týniště nad Orlicí
Eva Drábková, dramaturgyně
tel. 732 787 637
<https://kc.tyniste.cz/>

23/ 58. MEZIMĚSTSKÉ DIVADELNÍ HRY

Ani letos Divadelní soubor J. K. Tyla z Meziměstí neporušil tradici a uspořádal oblíbené Meziměstské divadelní hry, přehlídku amatérského divadla, která má diváky především pobavit. Od roku 1955 byla kontinuita festivalu narušena jen třikrát, poprvé to způsobil v roce 1966 požár, další pauzu přinesla Sametová revoluce a třetí pandemie covidu-19.

PROGRAM

5. 11. / 18:00 Divadlo Broumov **Poslední let**
13. 11. / 18:00 Náchodská divadelní scéna **Strýček Harry**
19. 11. / 15:00 SDS Erben Miletín **Dlouhý, široký a bystrozraký**
26. 11. / 18:00 Doveda Sloupnice **Legenda o zbloudilých duších**
3. 12. / 14:00 a 18:00 DS J. K. Tyl, Meziměstí **Dámský krejčí**

Kontakt:
DS J. K. Tyl, Meziměstí
Jan Kašpar
tel.: 777 667 042
e-mail: kasparjan@seznam.cz
<http://divadlo-mezimesti.cz>
IG: @z_deniku_komediantu
www.facebook.com/divadlomezimesti

24/ NINA MALÍKOVÁ

Nina Malíková, foto Český rozhlas.

Volné sdružení východočeských divadelníků navrhuje Ninu Malíkovou na Cenu Ministerstva kultury v oborech zájmových uměleckých aktivit.

Mgr. Nina Malíková (nar. 18. 10. 1945)

Dramaturgyně, expertka na loutkové divadlo, překladatelka, publicistka, teoretička a historička loutkového divadla, teatroložka a pedagožka, v letech 1993–2000 redaktorka a 2000–2015 šéfredaktorka časopisu *Loutkář*, se kterým spolupracuje dodnes. Nina Malíková publikuje i v řadě dalších odborných časopisů. Již od r. 1977 byla členka poradního sboru pro loutkové divadlo při ÚKVČ, od r. 2004 členkou odborné rady ARTAMA pro amatérské loutkářství. Vystudovala Katedru dějin a teorie divadla, obor Divadelní věda, na pražské Filosofické fakultě UK. Po absolutoriu magisterského studia v roce 1969 působila jako dramaturgyně a lektorka v královéhradecké činohře (od r. 1970), v letech 1973–1984 v Divadle S. K. Neumanna (dnes Divadlo pod Palmovkou) v Praze, kde mj. spolupracovala s režiséry Otomarem Krejčou (např. A. P. Čechov *Platonov*, Corneille *Magická komedie*) a Janem Grossmanem (A. P. Čechov *Strýček Váňa*, Sofoklés *Oidipus*).

Od r. 1991 působí jako pedagog DAMU (dnes externě), kde přednáší dějiny loutkového divadla na Katedře alternativního a loutkového divadla. Publikuje v řadě odborných časopisů, mj. v *Divadelních novinách*, *SAD* či v *Divadelní revui*. Od roku 1984 působí i jako odborná pracovnice Divadelního ústavu v Praze v oblasti loutkového divadla. Do r. 2022 opakovaně pracovala v exekutivních funkcích mezinárodní loutkářské unie UNIMA, nevládní divadelní organizace přidružené k UNESCO. Byla i její dlouholetou předsedkyní a také předsedkyní českého střediska unie. Stále působí jako divadelní publicistka a překladatelka. (Nina Malíková je dcerou významného českého loutkáře, jednoho ze zakladatelů loutkářské katedry DAMU, který se také podílel na obnovení činnosti UNIMA a na založení Muzea loutkářských kultur v Chrudimi.)

V letech 2000–2015 byla šéfredaktorkou časopisu *Loutkář*, nejstaršího odborného periodika na světě.

Dlouhodobě se zasazovala a zasazuje o propagaci jména českého loutkářství ve světě a uchování jeho paměti. Je jednou z iniciátorek zápisu českého a slovenského loutkářství na seznam nehmotného dědictví UNESCO v roce 2016. Kurátorský se podílela na řadě výstav věnovaných historii i současnosti českého loutkového divadla. Je spoluautorkou úspěšné anglicko-jazyčné publikace *Czech Puppet Theatre Yesterday and Today* (spolu s Alicí Dubskou, Janem Novákem a Marií Zdeňkovou; Institut umění – Divadelní ústav, 2006) i řady textů o českém loutkovém divadle publikovaných v zahraničí, mj. *Svět loutek včera a dnes* (spolu s Alenou Exnarovou, Chrudim, MLK 1997) či *Karel Brožek* (spolu s Janem Dvořákem; Pražská scéna, 2015).

Řadu let se podílí na organizaci oborové přehlídky *Přelet nad loutkářským hnízdem* otevřené statutárním divadlům i nezávislým skupinám a amatérským souborům. Je lektorkou a členkou odborných porot krajských i celonárodních přehlídek nejen amatérského loutkového divadla.

Za celoživotní přínos a službu divadlu obdržela v prosinci 2021 na festivalu Tradičního a rituálního divadla v Teheránu prestižní cenu Jalala Sattariho, udělovanou od r. 2011 významným mezinárodním osobnostem z oblasti kultury za jejich přínos k praktické i teoretické problematice performativních umění (je pojmenována po významném psychologovi, antropovi a spisovateli, který v roce 2005 obdržel francouzský Řád čestné legie). Toto ocenění je významnou poctou pro Českou republiku – ukazuje význam naší loutkářské tradice i přesah české divadelní tvorby ve světě.

Alexandr Gregar

VÝZNAMNÉ ZAHRANIČNÍ OCENĚNÍ PRO NINU MALÍKOVOU

Dramaturgyně, expertka na loutkové divadlo, emeritní šéfredaktorka časopisu *Loutkář* a předsedkyně českého střediska mezinárodní loutkářské unie UNIMA Nina Malíková získala 8. prosince 2021 na festivalu Tradičního a rituálního divadla v Teheránu cenu Jalala Sattariho za celoživotní přínos a službu divadlu.

Dalšími oceněnými byla světoznámá německo-americká legenda loutkového divadla Peter Schumann a iránský dramatik Jamshid Malekpur. Nina Malíková vystudovala Katedru dějin a teorie divadla na Filosofické fakultě UK v Praze a poté působila jako dramaturgyně v činohře v Hradci Králové a v Divadle S. K. Neumanna (dnes Divadlo pod Palmovkou). V současnosti působí jako předsedkyně českého střediska mezinárodní loutkářské unie UNIMA, jako pedagožka spolupracuje s Katedrou alternativního a loutkového divadla DAMU a publikuje v řadě odborných časopisů, jako jsou *Divadelní noviny*, *SAD* a *Divadelní revue*. V letech 2000 až 2015 byla šéfredaktorkou časopisu *Loutkář*, nejstaršího odborného periodika na světě, se kterým dodnes spolupracuje.

Nina Malíková se dlouhodobě zasazovala a zasazuje o

propagaci dobrého jména českého loutkářství ve světě a o uchování jeho paměti. Opakovaně působila v exekutivních funkcích Mezinárodní loutkářské unie UNIMA i jako prezidentka českého střediska této mezinárodní nevládní divadelní organizace přidružené k UNESCO. Kurátorsky se podílela na řadě výstav věnovaných historii i současnosti českého loutkového divadla a je spoluautorkou úspěšné anglicko-jazyčné publikace Czech Puppet Theatre Yesterday and Today, kterou vydal Institut umění – Divadelní ústav, i řady textů o českém loutkovém divadle publikovaných v za-hraničí. V neposlední řadě je Nina Malíková jednou z iniciátorek zápisu českého a slovenského loutkářství na seznam nehmotného dědictví UNESCO v roce 2016. Ocenění je pojmenované po Jalalu Sattarim, významném iranologovi, mytologovi a spisovateli, který se celý život zajímal o vliv mýtů na lidskou psychiku. Na téma antropologie, mýtů a psychologie napsal přes 70 knih. V roce 2005 obdržel francouzský Řád čestné legie. „Cenu Jalala Sattariho založili organizátoři festivalu v roce 2011, aby ocenili významné mezinárodní osobnosti z oblasti kultury za jejich přínos v praktické i teoretické problematice performativních umění. Ocenění české umělkyně je velká pocta nejen pro ni, ale i pro Českou republiku a ukazuje sílu naší loutkařské tradice i přesah české divadelní tvorby ve světě“, vysvětluje tajemnice českého střediska UNIMA Mirka Potůčková.

Mirka Potůčková, zdroj: Loutkář

25/ ANTRÉ VLASTIMIL DRDA

Herec DS Vicena v Ústí nad Orlicí. Člověk, který se divadlu ve svém městě věnuje s pokorou a poctivostí. Jako předseda spolku se stará o organizační věci souboru, hodně čte a pomáhá s výběrem divadelních her, vzdělává se. A jednou si možná i zarežuruje.

DS Vicena má opravdu dlouholetou tradici a proto nemají v Ústí nad Orlicí nouzi o počet členů, ani o bohatý divadelní fundus. Soubor zkouší a spolupracuje s několika režiséry najednou, často zkouší i souběžně. A jak se Vlastimil Drda dostal k divadlu?

„Matně si vybavuju první zážitky s divadlem ve skautském oddílu, kdy jsme dělali malé scénky u táboráku. V rámci besídky na ZŠ pak semaforový Zlatý kolovrat. Na gymnáziu jsem se nachomýtnul k inscenaci *Tři vrabčáci* a už mě to nepustilo.“

Vlasta se rád vzdělává na seminářích, jezdí na přehlídky a naslouchá lektorskému sboru. Snaží se ke vzdělání motivovat i své kolegy. Také intenzivně čte divadelní texty. „Nemáme dramaturga. Snažím se nabízet hry, které by pro nás stály za úvahu. Musíme brát v potaz i to, zda máme obsazení a jestli to hlavní představitelé herecky utáhnou.“

Další, velice zásadní otázkou, jsou licenční podmínky, které samozřejmě řeší nejen v Ústí nad Orlicí. Vlastimil Drda má také štěstí, že v divadle ho rodina podporuje. I když někdy přijdou napjatější chvíle. Nastane třeba i čas poledního klidu, kdy si Vlastimil sedne do postele, a pokud neusne, učí se text.

Vlastimil Drda

ORLICKÁ MASKA

V Ústí nad Orlicí letos proběhl už osmý ročník postupové přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla – DS Vicena se spolu Malou scénou Ústí nad Orlicí věnuje její organizaci. „Zásadním impulsem pro vznik přehlídky byla Lenka Janyšová, která upozorňovala, že klasická přehlídka činoherního divadla pro dospělé v Pardubickém kraji není. Povedlo se jí přemluvit kolegy z DS Vicena, abychom to pořádali společně. Snažíme se, aby se souborům u nás líbilo,“ začíná o domácí divadelní přehlídce Vlastimil Drda a chválí velkou podporu ze strany města. Když se Vlastimil zamyslí, zda by se dalo na přehlídce něco zlepšit, na čem by chtěli pracovat, jako organizátor má jasné a důležité přání: „Co nás trápí především je, že jsme si přičichli i k velkým přehlídkám, kde to žije, a soubory zůstávají po celou dobu. U nás to tak zatím není. Soubory zůstanou třeba na celý den, ale nepřespávají. To nás maličko mrzí, ideální by bylo, aby u nás zůstávaly celou dobu přehlídky...“

-lk-

26/ ANTRÉ MICHAL SKALICKÝ

Činoherec, improvizátor a nešikovný kutil s přezdívkou Šťáva se do Antré vnuť. A to je dobře! Mohli jste ho potkat na jevišti v Novém Bydžově, Chlumci nad Cidlinou nebo v rámci pardubické improvizací skupiny Paletáci.

Michal Skalický

Michal Skalický pochází z Nového Bydžova a herecky začínal coby Jiřík ve *Zlatovlásce*.

„Táta mi řekl, že jsem takovej pacholek. A že v divadle potřebují pacholka, který poseká lípu – přivedl mě na zkoušku a řekl mi: Táhle to je režisér, tak ho budeš poslouchat.“

Dnes je z Michala zarytý divadelník, který má navíc chuť stále zkoušet něco nového a posouvat své hranice. V činohře by rád zkusil vážnější roli a také by rád moderoval. V šuplíku má napsaný scénář k filmové detektivce. V rámci improvizací skupiny Paletáci Michal Skalický neustále trénuje ve vystupování na jevišti. Je to však velký rozdíl oproti zkoušení inscenace a jejím reprízování.

„V činohře máš jednu roli a reprízy, během kterých můžu svou postavu pilovat. Časem mi dojde víc věcí. Naopak v impru je málo času. Dostaneš pro svou postavu tři body: jméno, povolání a znak chování – např. veselý nebo smutný. Potom se už rozjede improvizace“, vysvětluje herec s přezdívkou Šťáva.

Nyní žije Michal Skalický v Hradci Králové, divadlo v Novém Bydžově je ale stále jeho srdcovkou. Jejich aktuální inscenací je *Hospoda na mýtince*. Vidět ho ale můžeme i s Týbrďo divadlem, kde se nachomýtl jako roztomilý princ v pohádce.

„Hraní s loutkami je pro mě úplně nová zkušenost,“ říká Michal, *„Bylo to zajímavý, protože se objevila hodně práce s hlasem. Zkouším to, užívám si, hledám, jak to celé uchopit.“*

Většina divadelníků má své vysněné role nebo výzvy, kterých by chtěli dosáhnout. Michal by si rád zahrál detektivku, nejlépe vraha. A jelikož si také zatím moc neužil žádných milostných scén, rád by to napravil:

„Moje dosavadní jediná šance v milostné scéně byla při improvizaci. Bohužel, když už jsem se chystal na akt, přišel na scénu další milenec a já nakonec skončil pod

gaučem jako pouhý pozorovatel,“ dodává smutně.

JE TO KUTIL!

Michal je mezi svými přáteli pověstný jako nezničitelný kutil – s oběma rukama levýma. *„Chci napsat knihu Tisíc omylů v kutilství,“* říká rozhodně. Po jeho historce o vysazování bezpečnostních dveří z důvodu umístění koberce v rekordním čase se možná není čemu divit. *„Já se pokouším o všechno, jenom se mi to většinou opravdu nepovede. Když to nejde, tak se směju. A když to nespěje ke zdárnému konci, tak brečím,“* uvádí s tím, že se tématu kutilství bude možná věnovat i ve svém stand-up vystupu.

-lk-

27/ ANTRÉ VÁCLAV FALTA

Divadelník z Opatovic nad Labem, který se věnuje činohře, improvizaci a divadlu s dětmi. To vše pro jediný cíl – aby udržel divadlo na místě, kde žije, a kde to má rád.

Václav Falta

Václav Falta, ač zastává funkci principála, se spíš vidí jako správce, který má hodně administrativní práce a stará se o to, aby kultura v Opatovicích tolik neupadala. *„Myslím, že Opatovice jsou takovým předměstím Hradce. Ale jsme druhá největší obec v Pardubickém kraji. Staví se tu dvě nové lokality, takže se dostaneme za hranici 3000 obyvatel,“* uvádí do dění Václav Falta.

Doposud v Opatovicích měli malou i velkou ochotnickou scénu. Teď o tu menší bohužel přijdou. Ale i v Opatovicích platí, že divadlo se dědí z generace na generaci. Vedle jmen jako Dvořákovi, nebo Pečínkovi, je i Václav Falta z herecké rodiny. *„Mojí prarodiče hráli v Třebechovicích. Já stál na jevišti poprvé v osmi letech a hned měl jednu z hlavních rolí, protože jsem uměl zpívat,“* uvádí Václav. Když nehraje, sedne si do technické kabiny.

UDRŽET OCHOTNICKOU TRADICI

Spolu s manželkou je Václav Falta partnerem i v divadle. Potkali se na herecko-režijních kurzech, tehdy pod vedením Františka Laurina. Teď spolu vedou dramatický kroužek a společně se snaží udržet ochotnickou tradici.

„Studenti odcházejí. Někdo na školu do Prahy, jiný míří do Finska. Měli jsme tři skupiny dramatiků, kde se děcka i propojovala – jedna skupina byla improvizací, jiná připravovala pohádku, a pak byla divadelní příprava, kam chodily předškolní děti. Máme také seniory. Rád bych připravil představení, kde budou dvě seniorky, abychom měli možnost víc nabídnout divákům,“ prozrazuje také Václav Falta své plány.

Václav, herec a skvělý zpěvák, chvíli směřoval i k profesionálnímu divadlu. Jednak zkoušel přijímací zkoušky na DAMU, jednak získal příležitost zahrát si v Klicperově divadle vedle profesionálních herců. „Bylo to v inscenaci Hostinec u kamenného stolu. To byla cenná

zkušenost. Často jsem v zákulisí pozoroval, jak se lidé mění v postavy,“ popisuje Václav Falta, a dál podotýká, že profesionální divadelní svět není pro každého.

„Zkušenost s profesionálním divadlem mě naplnila pocitem, že je to obrovská konkurence. Zkoušel jsem dostat se na DAMU, ale tam je velká konkurence, potřebuješ i to štěstí potkat správné lidi a mít správnou příležitost. Je to specifický svět a potřebuje specifickou náтуру. Ale mým reálným cílem bylo, zahrát si s někým, koho bych obdivoval, a to se mi podařilo.“

Václav Falta je i dobrý zpěvák, přirozeně vnímá hudbu a plně ji zapojuje do divadla. Dnes už nemá kapelu, ale hodně zpívá své dceři.

-lk-

28/ ANTRÉ VÁCLAV BARTOŠ

Autor největší blbosti v dějinách divadla. Z domácího úkolu vytvořil legráčku, která je již neodmyslitelnou součástí Regionů. Školní výlet začíná. Brý den!

Školní výlet má za sebou na Regionech asi 200 repríz. Lidé se při něm setkávají už 25 let. Jsou diváci, kteří tuto divadelní legráčku vidí poprvé, ale i diváci, kteří to vidí už po třicáté, možná i víc. Václav Bartoš je absolventem ZUŠ Střezina. V rámci svého studia dramatiků jednou dostal úkol na divadlo s předměty a tak vznikl onen Školní výlet. Z krátkého scénáře ale zbylo jen počítání nastupujících a vystupujících žáků.

„Měl jsem dvě A4 textu a mezi odstavci byla čísla 1-20. Příběh byl velmi epický, o nezbedných žácích. Čísla mezi každým odstavcem znamenala, že se žáci počítají při nástupu i výstupu do autobusu,“ vypráví Václav Bartoš o zrodu svého autorského kusu. „A pak přišel můj učitel s tím, jestli tam nenechat jenom to počítání – já oponoval, jestli by na to vůbec někdo chodil. Nechtěl jsem, aby to bylo seriózní. Nejhorší to bylo ale na začátku, když všichni hledali nějaké umění, nějakou katarzi. Vždycky pak diváci nadávají, ale já jim říkám už na začátku, že to je blbost,“ vysvětluje Václav Bartoš.

V rámci královéhradeckého divadla Jesličky při ZUŠ na Střezině prošel Václav přípravou na talentové zkoušky, úspěšně je prošel a byl přijat na činoherní herectví. „Jsem asi jeden z mála, který se na činoherní herectví na DAMU dostal a kterého pak vyhodili.“ Velmi těžkou

zkouškou na studiu herectví, jak Václav říká, byl fakt, že student herectví nepotká první dva roky žádné diváky. Což může být pro divadelníka, pro kterého je divák přirozenou součástí, velmi frustrující. „To studium bylo v ostrém kontrastu s tím, co jsem zažíval v Jesličkách. Jsí zavřený v černé učebně s dalšími pěti lidmi, je tam vedro, potíš se a učitel pěruje, nedává to prostě smysl. Já bych klidně hrál i klasickou činohru, jenom kdyby mi ukázali výplatní pásku,“ dodává se smíchem Václav Bartoš.

Po ukončení studia herectví se proto vrhl na studium teorie divadla, kde nacházel odpovědi na své otázky a užíval si divadlo ze zcela jiných pohledů, v bakalářské práci se věnoval tématu studentského divadla.

Václav Bartoš

SVĚŽÍ POHLED PANA PROFESORA CÍSAŘE

Během studia teorie divadla se Václav Bartoš samozřejmě setkával s panem profesorem Císařem, denně. Kdo měl to štěstí, nasávat vše, co pan profesor vyprávěl nebo komentoval, byl a je obohacen – na celý svůj život. I pro Václava byl i Jan Císař velkou inspirací.

„Připravovali jsme spolu bakalářku, a pak mě vyhodil od státnic. V první chvíli, kdy do duše Císaře neproniknete a vidíte ho zvnějšku, působil exoticky, někdy nepochopitelně. Sledoval jsem ho, když podřimoval v prvních řadách – ale on nikdy doopravdy nespál. Zavřel oči a přemýšlel. Učil nás filosofii divadla. To že divadlo je brána k tomu, abychom o tom světě mohli přemýšlet. Možná o tom si v té první řadě přemýšlel. Vždy mě překvapoval svým svěžím pohledem. Plno divadelníků bylo zamrzlých v nějaké době, on nám ale stačil. Jeho vyprávění o historii divadla bylo něco, do čeho jsme se hned chtěli vypravit. A vždycky tu historii přibarvil nějakou historkou, aby ji přenesl blíže k dnešku,“ dodává Václav Bartoš.

-lk-

29/ ANTRÉ

PAVEL LABÍK

Divadlo je pro něj přirozenou součástí života, na jevišti stál od malička, také režíruje. Pochází z divadelnické rodiny, stejně jako mnoho jeho kolegů z DS Na tahu. Poprvé stál na jevišti v pěti letech, tenkrát jen přešel jeviště.

A v osmi letech hrál Elfa ve Snu noci svatojánském, pak si asi v devíti letech zahrál *10 malých černoušků*. Tatínek ho režíroval, a dědeček byl známý jako výborný Kašpárek. Sourozenci, i děti a vnoučata, se samozřejmě divadlu taky nevyhnuli. Podle Pavla Labíka je divadlo krásné rodinné prokletí... Už v době, kdy byl na vojně, se chystal na přijímací zkoušky na herectví na DAMU. Úspěšně prošel přijímacími zkouškami, včetně pohovoru, kde duchapřítomně zodpověděl záludnou otázku jednoho ze zkoušejících pedagogů: „Řekněte mi, jak je to možné, že v Itálii mají plný výklady zboží a žádné lidi u obchodů, a u nás se stojí fronty a žádné zboží není. Čím si myslíte, že to je?“ – Pavel Labík odpověděl: „Asi tím, že u nás je větší koupěschopnost obyvatelstva...“ Takže je jasné, že Pavel bere život s humorem – a když mu po složení přijímacích zkoušek přišel dopis o nepřijetí na divadelní fakultu, nijak si s tím hlavu nelámal. Bylo to tak, ale on se dál a dosud divadlu věnuje.

ČERVENÝ KOSTELEC – NAŠE PŘEHLÍDKA, NAŠI DIVÁCI

Tamní přehlídka je pro mnoho souborů srdeční záležitostí. Bezesporu i pro domácí soubor Na tahu. „*Naše přehlídka je výborná. Nám pomáhají diváci. Je zájem o předplatné. Pořád se diváci ptají, kdy a co budeme hrát,*“ říká s vděčností Pavel Labík.

Soubor Na tahu má několik režisérů, kteří se přímo perou o termíny ke zkoušení. A když chtějí vyjet dvě různé inscenace na štaci, musí se pečlivě vybírat, aby nebyl všude „jenom“ Červený Kostelec. Mezi divadelníky je dobře, ať je to kdekoliv.

Pavel Labík také hostoval i v jiných souborech. Společným jmenovatelem pro divadelníky je podle něj příjemně nakažlivá atmosféra radosti a vášně k divadlu. Jako režisér někdy zažívá i chvilky, kdy je nervózní, ale před premiérou nikdy. Buď do inscenace dostal to, co chtěl, nebo to tam zkrátka není... Na svých inscenacích ale pracuje i posléze a rád si vyslechne zpětnou vazbu: „*Já nikdy nenadávám na porotu. Můj pohled se může křížit s jejich, to se může stát. Ale většinou jsou to fundovaní lidé, tak si jejich poznámky, pokud jsou smysluplné, беру k srdci. Zelňačku jsem třeba předělal třikrát – na základě toho, co mi poradili, a poradili mi fakt dobře.*“

-lk-

Pavel Labík a Kateřina Fikejzová Prouzová

30/ ANTRÉ DIVADLENÍ ŠTACE SLOVENSKO - RUMUNSKO

Chcete se vydat do Banátu? A váháte, jaký dopravní prostředek zvolit, co si zabalit, a co vidět po cestě? Odpoví vám výprava východočeských divadelníků, kteří se tam letos v létě vydali na festival. Zájezd s Audiencí absolvovali Aleš Dvořák, Honza Fikejz, Josef Jan Kopecký a Kateřina Fikejzová Prouzová. Festival Banát je kulturně hudební festival u krajanů v Rumunsku. Jde především o hudební festival, ale je tam i plno divadelní produkce.

Výprava z východních Čech nejela rovnou do Rumunska. Domluvili si cestou dvě štace na Slovensku, ve městě Svit, kousek od Popradu, a v Levoči, kde najdete historické centrum zapsané do světového kulturního dědictví UNESCO. Za návštěvu tam stojí kostel sv. Jakuba, kde je jedenáct gotických a renesančních křídlových oltářů, a také nejvyšší oltář na světě, jehož autorem je mistr Pavel z Levoče. Na rady mnoha přátel divadelníci Maďarskem jen projeli a zaměřili svou pozornost na Rumunsko.

— Aleš Dvořák, Jan Fikejz, Josef Jan Kopecký, Kateřina Fikejzová Prouzová

RUMUNSKO MILE PŘEKVAPILO

Město v Rumunsku, které rozhodně stojí za vidění, je Alba Julia, kdysi hlavní město. Toto město bylo postaveno za Marie Terezie ve stejném půdorysu jako opevnění v Josefově a Terezíně. Město je pár let po rekonstrukci, takže je velice oživené nejen svým vzhledem, ale i děním v něm. A pokud se nevydáte do Banátu vlakem, ale pojedete vozem na vlastní pěst, rozhodně se vyplatí, vyrazit na 139 kilometrů dlouhou silnici, která vede přes vrcholky Karpat. Silnice DN 67C spojuje města Novaci a Sebeș a překonává přitom majestátní Jižní Karpaty. V průsmyku Urdele dosáhnete nadmořské výšky 2145 metrů n. mořem. Vybudovali ji už staří Římané, pravděpodobně jako první cestu přes Karpaty. Ovšem pozor! Na této silnici je omezená

rychlost, v noci se smí jezdit jenom jedním směrem, a sjízdná je pouze v létě. Dále počítejte s dobyt看 přecházejícím přes silnici, a nepočítejte s občerstvovacími stanicemi.

FESTIVAL BANÁT V EIBENTHALU

Z původního českého osídlení se v rumunském Banátu do dnešní doby zachovalo šest vesnic, kde žijí krajané, kteří se sem přistěhovali po roce 1823. Každá vesnice je něčím jiná, nádherně svá. Založili ji kolonisté z různých oblastí, kteří si s sebou z domova přivezli zvyky, kroje i nářečí. Překvapí vás, jaká je tam krásná čeština. Ale když se zeptáte, tak vesnice vlastně vymírají.

Festival vznikl jako podpora místní komunity v Eibenthalu. Stal se významnou událostí, která má velkou odezvu místních úřadů. Na festival nemůžete přijet jen tak na blind. Má omezenou kapacitu a vstupenku si musíte koupit doma v Čechách, ještě před cestou. Pořadatelé vypravují vlak do Banátu z Prahy. Festival je určen pro Čechy, kteří přijedou. Místní mají před domy svoje stánky s vlastním jídlem a pitím. Díky tomu, že u nich utratíte své peníze, podpoříte místní mizející komunitu. Většina vystupujících hraje bez nároku na honorář. Na festivalu je několik hracích míst. Středobod celého dění je pódium U Medvěda, ale malá pódia jsou po celé vesnici. Dvě hlavní scény se staví s profesionálním zvukem a světlem. Pokud byste však chtěli přijet s divadelním představením, domluvte si hraní v kulturním domě. Venku by bylo na představení dost rušno. Máte-li o zájezd na Festival Banát zájem, stačí vyplnit formulář, který naleznete na www.festivalbanat.cz. Dramaturgové festivalu pak zváží, jestli se jim hodíte do programu, a pokud ano, určitě vás rádi pozvou.

-lk-

31/ ANTRÉ JANA TROJANOVÁ

Profesionální herečka, moderátorka, hlasatelka, recitátorka a lektorka. Veselá žena naplněná vším, co dělá. Mezi amatéry a profesionály na jevišti nedělá rozdíly. Divadelník musí být hlavně srdcař.

Jana Trojanová původně pochází z Rabštejnské Lhoty kousek od Chrudimi. Dětství trávila jako členka skautského oddílu, užívala si i fotbalu na ulici a okolních lesů. Ale nechybělo ani divadlo, k tomu jí přivedl tatínek, který se skautskými vlčaty dělat různé besídky, ale později třeba povídky z Chrudimska, s nimiž vystupovali v okolních vesničkách. „*Ted, když hraju v různých prostorách a máme svoje zázemí, vážím si toho. Když si vzpomenu na ty začátky – převlíkali jsme se vedle soudků s pívem a podobně... Ale byla to hezká čistá amatérská doba, bylo v tom obrovský srdce. Což mi občas chybí v profesním, profesionálním světě.*“

Jana chodila na ZUŠ v Chrudimi do literárního dramatického oboru k Renatě Klečkové. Pod jejím vedením se pravidelně objevovala i na celostátní

Jana Trojanová

recitační přehlídce. Čas však běží, dnes sama Jana sedí v porotách, na Wolkrově Prostějově ji můžete vidět každý rok. I když je dnes profesionální herečkou, stále vnímá recitaci jako složitou disciplínu. „Herectví je jednodušší, byť je složité v jiných věcech, především v tom, že se můžu schovat za postavu. Když člověk zvolí poezii, tak se neschová. Je na jevišti sám za sebe, interpretuje text sám za sebe. Někdy nastaly situace, kdy jsem si strašně nadávala, proč to dělám. Ale pak mě zase něco přivede k tomu, že jdu studovat další text a jsem zvědavá, co na to řeknou diváci,“ říká Jana Trojanová.

Po gymnáziu studovala Jana Pedagogickou fakultu na Univerzitě Hradec Králové, obor český jazyk a základy společenských věd pro střední školy. Po ukončení školy stále cítila touhu, dostat se k herectví. Takže její další cestou byla Vyšší odborná škola herecká, otevřela ji dveře k tomu, čemu se věnuje dnes. Mimo jiné tam poznala svou současnou kolegyni Lillian Fišerovou, spolu založily společnost Indigo Company, která je trvale hostujícím souborem v Divadle Pod Palmovkou.

„Kdybychom na začátku věděly něco o zakládání divadelní společnosti, tak nikdy nic nezaložíme,“ říká s odstupem Jana Trojanová. „Ale už umíme napsat tiskovou zprávu, vyprat kostýmy, dělat obchoďačky, a s postupem času jsme velmi nadšené, když to za nás má kdo dělat. Ale za tu dnešní práci nám to stojí – a ta láska k divadlu tam snad také pořád je.“

Ve svých začátcích zkoušela Indigo Company v různých prostorách. Nyní už se soubor ustálil, a jak říká Jana, dnes naplno spolupracují s přáteli a známými, kteří jim pomáhají tvořit jejich divadelní sen. Ale je tu ještě jedna profese, pro kterou Jana Trojanová žije – jako hlasatelku jí můžete pravidelně slyšet na vlnách ČRo Vltava.

-lk-

32/ ANTRÉ TOMÁŠ ČIVRNÝ

Profesně se věnuje PR, ale jinak je naplno zaběhlý divadelník, který se divadlu aktivně věnuje nejen jako

herec a režisér, ale také o divadle píše, přemýšlí a mluví.

K divadlu se Tomáš Čivrný dostal díky své učitelce ze Základní školy. Díky ní dostal kontakt na začínající divadlo v Poděbradech, roli však nakonec získal v nedalekých Libicích nad Cidlinou, a rovnou si stříhl hlavní roli. V současné době toho má Tomáš hodně za sebou jak v Libicích, tak v Poděbradech. Ač jsou si soubory, kde Tomáš působí, geograficky blízko, jsou samozřejmě odlišné svou atmosférou.

Tomáš je přehlídkový divadelník. Rád si vyslechne zpětnou vazbu na rozborových seminářích. Hodnocení lektorských sborů vnímá jako osobní úhel pohledu. „Mám rád přehlídky, byť jsem, poprvé v roli herce, na přehlídce řekl, že na žádnou už nepojedu. A jsem hrozně rád, že jsem ten názor změnil. Ano, můžeme se bavit o tom, jak je zpětná vazba od poroty podána, ale dozvíte se tam plno užitečných věcí. Nikdy jsem na přehlídce nezažil, že by si tam porotce něco kompenzoval,“ říká Tomáš Čivrný.

Tomáš Čivrný

DIVADELNÍK.CZ

Portál Divadelník.cz má za sebou dva roky provozu. Portál nejenže mapuje veškeré divadelní přehlídky v republice, ale také se věnuje článkům, rozhovorům a anketám. Za dva roky své existence zde bylo publikováno asi přes 230 článků, aktualit, rozhovorů a rubrik. Za loňský rok zaznamenal přes 10 000 návštěv, letos už bylo i toto číslo pokořeno. V současné době je v

redakci celkem šest členů: zakladatelé Tomáš Čivrný a Vendula Melíšková, dále Petra Richter Kohutová, Vladimír Altán Mátl, Jakub Pilař a Lukáš Frydrych.

„Přávodní myšlenka byla vytvořit mapu divadelních přehlídek,“ říká Tomáš Čivrný. „Taková mapa chyběla, ale to byl jen první nápad, který jsem původně zamýšlel směřovat na Michala Drtinu, šéfredaktora Amatérské scény. Ale pak se mi v hlavě přibývaly další nápady, co by ten portál mohl obsahovat, takže jsem si říkal, že bych mohl vytvořit druhý portál, věnovaný amatérskému divadlu.“ A divadelní mapa a veškeré informace na portále Divadelník.cz se tak stále aktualizují a doplňují.

Tomáš Čivrný se na amatérské scéně pohybuje už několik let. Poslední dva roky má díky Divadelníku.cz

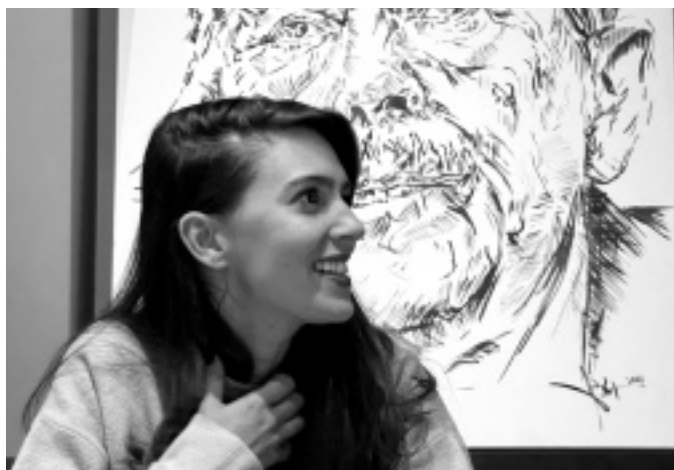
zcela jiný přístup k informacím. Sleduje současné pohyby amatérského divadla i z jiného úhlu. „Myslím, že česká amatérská scéna touží po vzdělávání. Řada divadelníků dojíždí i někam jinam, vznikají mezi-souborové spolupráce. Nevím, do jaké míry to bylo dříve, ale teď mi přijde, že je toho víc, nebo do toho víc vidím.“

-lk-

33/ ANTRÉ NATÁLIE HOLÍKOVÁ

Členka uměleckého souboru Klicperova divadla v Hradci Králové. Žena energická, plná elánu, skromná i empatická. V současné době ji můžete vidět např. v inscenacích *Bílý Jelen*, *Prolomit vlny* nebo *Kytice*.

Natálie Holíková pochází z Ostravy, kde vystudovala Janáčkovu konzervatoř v hudebně-dramatickém oddělení. Ostravu má jako rodné město samozřejmě zapsanou jako podstatnou součást své osobnosti, dokonce sama říká, že člověk narozený v Ostravě je předurčen k tomu, být tím tvrdým „Ostravakem“. „Ostrava žije sama pro sebe. Je to hodně daleko od Prahy, je taková odříznutá. Tím že se tam narodíš, jsi tak trochu předurčený k tomu, že jsi poněkud hranatý a jiný, než lidi z jiných měst. My jsme ostřejší jak sami k sobě, tak i k ostatním lidem. Tady v Hradci Králové si na mě museli lidi zvykat. Vážně jsme takhle syrově vedení,“

Natálie Holíková

popisuje svůj dojem z rodného města Natálie Holíková. Mnohdy mají studenti konzervatoří štěstí – hostují v profesionálních divadlech. A Natálii se to poštěstilo: během studia hrála v ostravské Aréně i Národním divadle Moravskoslezském. „Ve druháku jsem začala poprvé hostovat, což byla velká pocta. Začínala jsem u režiséra Jana Mikuláška v *Hedě Gablerové*. To mi ukázalo mé směřování v divadle,“ vzpomíná.

EMOCE JAKO HNAČÍ MOTOR

Natálie Holíková je herečka, která si emoce ráda užívá a prožívá naplno. Na jevišti touží po všem najednou, ať je

to smích, pláč, vztek, rvačka, zoufalství... Dokáže si ale užívat i jemnějších divadelních esencí. „Divadlo mi voní moc – a voní mi hlavně kouřák. Vůně vnímám dost intenzivně. Hlavně pot svých kolegů...“, směje se Natálie Holíková. „Mám taky ráda rituály. Dojímám se z toho, že lidi tleskají. Je to ohromná síla i mezi námi. V šálách si můžeme navzájem říkat kdoví co, ale na jevišti se všichni spojíme a věříme v totéž. To je krása.“

Mezi mnoha inscenacemi, v nichž Natálie účinkuje, je například *Kytice* v režii Karla Brožka, která se hraje už šest let. Za tu dobu se již několikrát změnilo obsazení a Natálie říká, že inscenace je sice pořád jiná, ale stále pevná a dobrá. Na svou první pořádnou roli v Hradci Králové Natálie Holíková ráda vzpomíná, bylo to v *Žebrácké opeře* Václava Havla v režii Daniely Špinar. „To považuji opravdu za první zkušenost s pravou činohrou. Daniela má osobitý styl, pevné režijní vedení, a přesně ví, co chce. Byl to pro mě náraz do skutečné divadelní reality.“ Další vzpomínka patřila inscenaci *Evžen Oněgin* v režii tandemu SKUTR, Natálie hrála ženu Černoočku, která se stylizovala do kočky a zároveň přebrala postavu chybějícího sluhy. „Měla jsem být pořád žena, ale měla být i stylizovaná do kočky. Mě baví vyjadřovat se pohybem, což mě v *Oněginovi* moc bavilo,“ říká Natálie Holíková.

Různé režijní přístupy Natálie Holíková dosud v Hradci Králové zažívala spíše od mužů, v několika inscenacích ale pracovala i s Terezou Karpianus. „O Tereze se říká, že má neviditelný rukopis. Je to jemnost a zaměření na hereckou práci. Dokázala ve mně vytvořit emoci, kdy jsem se poprvé skutečně rozplakala na jevišti.“

-lk-

34/ ANTRÉ LEO MAREK

Divadlo si zamiloval pro kouzlo, které spolu vytvářejí technici s herci. Proto se věnuje svícení a zvukařině. Je také autorem scénické hudby. Profesně má na starosti techniku v Centru uměleckých aktivit v Hradci Králové.

Po oslnivém prvním kontaktu s divadlem, kdy ho nadchla divadelní technika, měl štěstí. Přes kolegu svého tatínka se dostal do amatérského souboru v Ústí nad Orlicí, a tam byl režisér Martin Malínek, který mu dal možnost dostat se ke svícení.

„Měli jsme pár světel, a jezdili jsme po vesnicích,“ vzpomíná Leo Marek. „Byla to dobrá zkušenost. Spíš jsem se naučil všechno zapojovat. Nešlo o nějaké extra svícení.“

DIVADELNÍ SVĚTLA JSOU VELMI SILNÝ VJEM

Divadelní svícení udělá na jevišti hodně parády, to je beze sporu. Nicméně tak, jako divadlo samotné, i světla mají svá jasná pravidla a potřebují jemné a citlivé zacházení pro výsledný, záměrný a chtěný dojem, který musí dojít k divákovi. Světly se dá inscenace pozvednout, ale také hodně zkazit. Leo Marek zmiňuje některé základy svícení, na které by měl každý divadelník myslet. „Udělat potemnělou náladu,

Leo Marek

neznamená ubrat světlo na jevišti. Je lepší udělat temnou náladu barvou. Samozřejmě intenzita také nebude vysoká, ale pozicí a barvou vytvoříme temnost. Máme několik základních pozic, jak svítit objekt: přední/frontální, boční/side, zezadu/kontra, potažmo se používá sprcha – kužel světla ze shora na objekt, na postavu. Používá se také spodní svícení, kterým vytvoříme víc drama. Postava je větší, můžeme vypíchnout nějaký monolog. Vytváří to dramatickост. Často se dělá barevná nálada celého jeviště, a pak se do toho dosvěcuje. Kontra, neboli svícení zezadu vytváří postavu, která je oddělená od horizontu a objekt vytáhneme. A můžeme použít i barvu. Když je svíceno jenom zepředu, tak scéna je plochá, nebylo by to tak plastický. Barvou uděláme náladu a plasticitu taky.“

Pozice světel, říká Leo, jsou jistě základní k tomu, abychom jako amatérští divadelníci věděli, jak se dá nasvítit scéna, aby nepůsobila ploše. A dodává: „Světla reflektují barvu. Když je les zelený, nemusím svítit zeleně. V lese může být třeba romantické světlo od slunce. Dá se také svítit na kulisy nebo na horizont. Když chceme udělat jednoduchou náladu třeba zeleně, můžeme použít zelenou na horizontu. Není dobrý svítit na tváře a kostýmy zeleně. Ale nejsou úplně hranice, co je dobře, a co je špatně. U zamilovaného dialogu bych nevolil červenou. Jestliže to ten obraz vyžaduje tak ano, ale záleží na tom, co chce režisér.“

Divácký zážitek je z 80% tvořený zrakem. Díky tomu vnímáme mnoho vjemů, které náš mozek zpracovává, a v případě divadla v nás něco vjemy vyvolávají a zanechávají. „Vjem divadelních světel je velmi silný. Člověk-divák to třeba úplně nevnímá, ale ovlivňuje ho. Světla podporují tu scénu na jevišti, ale zase by neměla přebíjet skutečnost, která se tam odehrává. Mělo by se podpořit to, co se tam odehrává,“ říká Leo Marek.

-lk-

35/ ANTRÉ PAVEL HLADÍK

Má za sebou 100 inscenací, na kterých se aktivně podílel. Stále hraje a pořádá přehlídku jednoaktových her v Holicích. Milovník Osvobozeného divadla a Semaforu. Režisér, který nerad zkouší.

Poprvé hrál divadlo v šesti letech, čili v roce 1957, říká Pavel Hladík, bývalý kronikář města Holice.

„Na rozloučenou s mateřskou školou jsme dávali pohádku, já tam dostal hlavní roli krále, což bylo něco jedinečného. A na několik věcí si dodnes pamatuji: jednak mě to učila matka, a pak mi tak zvaná teta řekla, že pro mě musí sehnat pořádnou korunu. Takže jsem měl – z mosteckého divadla – opravdovou královskou korunu! Pak jsem se ještě párkrát, bohužel, účastnil i těch školních akademií. Ale vlastně jsem až v sedmnácti letech začal s divadlem jako takovým,“ vypráví Pavel Hladík o svých divadelních začátcích – jsou spjaté s divadelním souborem Kachle, který založil se svým kamarádem.

Na vojně měl dokonce svůj soubor, ve kterém se zaměřil na divadlo poezie a hudby. „My jsme se na vojně dokonce dostali na nějakou přehlídku, byl to rok 1972, asi, a já nevěděl, že ti básníci jsou někde uklízení v šuplíku, jako Seifert a Suchý. Až na vojně jsem se dozvěděl, že nějakí básníci nejsou dobří natolik, abychom je ukazovali,“ vzpomíná Pavel Hladík. Během své profesní kariéry byl Pavel referentem pro mimoškolní vzdělávání v kulturním domě i ředitelem muzea. K pracovní pozici v kulturním domě se dostal vlastně díky tomu, že tam byl pečený vařený na veškerých akcích, které se tam pořádaly. „Díky tomu jsem později jako ředitel věděl o provozu všechno.“ A nesmíme zapomenout i na řadu let, kdy byl v Holicích starostou nebo místostarostou.

Pavel Hladík

OCHOTNÍCI Z HOLIC

Divadlo má v Holicích hlubokou tradici, sahá až ke konci devatenáctého století. Nicméně soubor v současné podobě má své začátky v roce 1962, kdy se spojily tehdejší tři soubory v jeden celek. Byly to tradiční soubory Klicpera, Máj a Tyl, které dále hrály pod

hlavičkou Divadelní soubor Kulturního domu. Dnes se do Holic jezdí nejen na místní soubor, ale také na divadelní přehlídku jednoaktových her, která se koná jednou za dva roky.

A na co Pavel ze svého divadelního života nejraději vzpomíná? „Určitě to byli Rackové od Pavla Fialy, a taky na Werichovky, já jsem byl na nich závislý. A potom taky na Poslední doutník, kde mi dala roli Jitka Juračková,“ zmiňuje Pavel svou kolegyni. Jako jinde, by i v Holicích uvítali další aktivní režisérské tváře. Pavel Hladík je také aktivním dramatikem - pro holický soubor píše především jednoaktovky.

-lk-

36/ ANTRÉ EVA DRÁBKOVÁ

Neukázněná herečka, ale přísná režisérka, která prozradí hercům, co budou hrát až na první čtené zkoušce. Dáma z divadelnické rodiny, která umí nadchnout své okolí – pro to, co sama miluje.

Tradiční soubor Jirásek existuje v Týništi nad Orlicí už od roku 1883. Eva Drábková s oblibou říká, že je starý jako Národní divadlo. Její tatínek byl tamním režisérem a díky tomu odmalička nasávala atmosféru divadla a sledovala gardu starých, poctivých ochotníků.

„Dali nám základ lásky k divadlu,“ vzpomíná. „Já jako dítě jsem tam chodila, a poslouchala tyhle staré bardy. Měli jsme oči i uši nastražené. Šatna byla pod jevištěm, kamínka tam byla, tělka tam voněla.“ Samozřejmě přišla doba, kdy generace starých bardů odcházela a v souboru Jirásek trochu potměněla nálada a energie. V tu dobu se objevila parta mladých lidí, vzpomíná Eva Drábková, kteří chtěli trochu pomoc – z té pomoci už je pětadvacet let divadelní a velmi plodné spolupráce.

„A tak jsem si myslela, že ty mladý lidi jako Jirásek zastřešíme, a že si budou dělat, co chtějí – co by taky poslouchali starou bábu, oni jsou o dost mladší. No a teď už s nimi budu 25 let. Soubor Temno vznikl proto, aby v Jiráskovi už nebylo žádné temno,“ popisuje Eva Drábková své „temné“ začátky.

Jako pro režiséru je pro ni nejdůležitější první čtená zkouška, kde se teprve soubor dozvídá, jaký text přinesla. „Řeknu, proč jsem to vybrala, představím charakter, jak si to představuju, a hlavně, abychom si to užili, aby nás to bavilo. Kdyby jim nehořely oči nadšením, věděla bych, že je něco špatně.“ Eva Drábková přiznává, že by raději hrála, než režisovala. Na druhou stranu si ale uvědomuje, že jako herečka není moc ukázněná. Přitom jako režisérka se označuje za přísnou megeru, která na zkouškách zakazuje alkohol. „Vím, že jim lezu někdy na nervy. Ale říkám těm mým klukům, že potíže s výslovností mají i za střizliva. A když si pak dají decku, tak jim VŮBEC nerozumím. Ale myslím to s nimi dobře,“ směje se Eva, která jako režisérka vždy přijde na zkoušku připravená na 100%.

V dlouhé historii DS Jirásek byla nejvíce hrána inscenace Temna – Meresjev, měla 58 repríz. Inscenace

Koule bude mít 59. reprízu, a samozřejmě se chystá i ta šedesátá. Takové číslo připisuje Eva Drábková také tomu, že tento titul je velmi dobře znám díky Klicperovu divadlu a Pavle Tomicové. „Dokonce jsem slyšela názory, že naše Koule je i trochu lepší,“ pousmívá se Eva. „Což syn (režisér a dramatik David Drábek) jakože neslyšel... Ale my jsme si to trochu přizpůsobili. My na profesionály nemáme, a jsme pokorní.“

V Týništi nad Orlicí existuje kromě souborů Jirásek a Temno také nový soubor Puberti, a tak vzniká další generace divadelníků, kteří pokračují v místní tradici.

Eva Drábková

ČASTO SAHÁ PO TEXTECH SVÉHO SYNA DAVIDA DRÁBKU

Syn Evy Drábkové, David Drábek, přirozeně vychází z kořenů amatérského divadla díky své mamince. Ta vzpomíná na dobu, kdy ho na jevišti oblékala do punčocháčů, za což ji jistě nepoděkoval. Na profesionální dráhu se sice vydal, ale na amatérskou rozhodně nezanevřel. „Vybírám si jeho hry, protože se mi líbí jeho humor. Nemám ráda jen řachandy. Potřebuji podtext a ten David ve svých hrách má,“ uvádí Eva Drábková a přiznává, že vlastní premiéru snáší lépe, než když se jde podívat na premiéru svého syna.

-lk-

34/ ANTRÉ IVANA ŠRÁMKOVÁ

Herečka a režisérka divadelního souboru Diviš Žamberk, který se může pyšnit nejen dlouholetou tradicí, ale také vlastní divadelní budovou. Říká, že v Žamberku se nebojí dramaturgie, naopak si tvoří dramaturgické plány, čtou a zkouší hry, které je baví.

Ivana Šrámková se k divadlu dostala díky tatínkovi, který byl ochotnickým hercem. Divadlo ji také lákalo a při první návštěvě jí ještě ke všemu okouzlo svou nezaměnitelnou atmosférou. Od její prvotní zkušenosti s divadlem uplynuly čtyři roky, než vůbec dostala první roli, a další tři roky trvalo, než dostala roli, kde byl nějaký text. Ale od první chvíle jí to bavilo a baví dodnes.

SPOLEK OCHOTNÍKŮ, KTERÝ SI POSTAVIL VLASTNÍ DIVADLO

DS Diviš Žamberk zkouší přímo v divadle, dvakrát týdně. „Nájem neplatíme, protože ochotníci si divadlo kdysi sami postavili,“ říká Ivana Šrámková. „Půjčili si na něj, pak to spolek dlouho splácel, ale divadlo historicky vzato patří souboru a město to respektuje.“ Žamberský soubor je novodobým spolkem už 28 let, ale jeho historie sahá až ke konci 19. století. A díky vlastnímu divadlu mají žamberečtí divadelníci zázemí. Důležitá je i svoboda pro vlastní tvorbu – a tu mají také. „Nikdo nám nezasahuje do výběru her. Jsme úplně v pohodě,“ směje se Ivana Šrámková. „Já jsem jako předseda spolku v jeho vedení, ale už předtím jsem byla dramaturgem. Takže schůzi vede můj zástupce, a já pak předstoupím s tou dramaturgií, kterou musí výbor schválit.“

ÚČAST NA PŘEHLEDKÁCH JE VZDĚLÁVÁNÍ

Žamberský soubor můžete pravidelně vidět na přehlídkách. A podle Ivany Šrámkové se na ně stále rádi vracejí. „Vždycky říkám, že se tam hodně naučíme. Bereme si z toho ty zkušenosti. Ale je na každém, zda si z toho něco vezme nebo ne. Ale rádi na ty soutěže jezdíme.“ Ostatně z krajských postupových přehlídek se DS Diviš dostal na národní kola přehlídek už vícekrát a také pod režii Ivany. O jednom místě však ještě sní: „Hronov – to už je pro nás vysoká meta. Určitě bychom to brali jako poctu. A myslím, že je to přání každého ochotnického spolku,“ říká Ivana Šrámková.

HERECKÁ KONZERVATOŘ JE PLNÁ NOVÝCH ZKUŠENOSTÍ

Ivana je jednou ze studentek Herecké konzervatoře, kterou pořádá Centrum uměleckých aktivit v Hradci Králové pod vedením profesionálních divadelníků. Hereckou část konzervatoře vede Lukáš Rieger. Ivana Šrámková je se vzděláváním velmi spokojena: „Jak se říká, na stará kolena se vzdělávám a hrozně se mi to hrozně líbí, škoda, že za chvíli bude konec. Lektori jsou úžasní. Myslím, že tihle hereckou průpravu využiji i při režijní práci.“ V současné době je herecká i režijní konzervatoř propojená, studenti pracují společně na plánovaných výstupech a Ivana přiznává, že texty, byť už jsou rozdané, ještě moc nečetla. Nicméně prý výsledek určitě bude stát za to.

TITULY MILÝCH VZPOMÍNEK

Za dobu, kdy se Ivana věnuje divadlu, by mohla jmenovat mnoho a mnoho titulů, ve kterých si zahrála, anebo sama režírovala. Do Antré však přivezla několik fotografií, při kterých vzpomíná na inscenace souboru, které jí uvízly v srdci.

„Nejvíce se mi líbila role v inscenaci *Jak je důležité mít Filipa* v režii Lenky Semrádové. Byl to složitý text,“ vzpomíná. „Překlad byl těžký, slova jsme si nemohli ani zapamatovat. Ale když jsme to pokořili, tak jsme si to užívali. Byli jsme s tím také na přehlídce Zlomvaz.“ A vzpomíná i na další hry, např. *Oženit se je riziko*. „To byla trochu morbidní hra, měli jsme dokonce i rakev na jevišti.“ A úspěšnou a stále hranou inscenací souboru jsou Jedlíci čokolády. „Hledala jsem českou komedii a v

DILLIA jich na mě vyskočilo víc, tahle mi ale připadala jako nejlepší pro herce, které máme.“ Oskar a Růžová paní zas byla inscenace v režii Martina Mimry a Enigmatické variace v režii Michala Bělohrada. Oba kusy pro dva herce, od kterých se Ivana Šrámková nemohla odtrhnout. A *Ženitbu*, kterou pak režírovala, si vytáhla ze souborové půjčovny divadelních her. „Máme ve spolkové knihovně spoustu divadelních knížek, celý seznam. Vytáhla jsem si *Ženitbu*, úplně jiný překlad než *Suchařipův*, tak zajímavý, že jsme si řekli, že to uděláme. Všichni si to přečetli a byli pro. Jen ta mluva nám dala zabrat, ale bavili jsme se u toho.“ Inscenováno to bylo v roce 2015. A další z titulů, *Bosé nohy v parku* nebo *Příběhy z dekameronu*, byly inscenovány jako plenérová inscenace pro zámecké parky a nádvoří.

Ivana Šrámková a Josef Jan Kopecký

OCENĚNÍ NĚCO ZNAMENÁ

S účastí na přehlídkách přibýlo na kontě DS Diviš několik čestných uznání a dalších ocenění. Několikrát i pro Ivanu Šrámkovou, kterou ocenění samozřejmě těší, stejně jako pochvala diváků, ať domácích či přespolních. „Ocenění беру tak, že jsem něco udělala dobře. Že tam žádná chyba nebyla. Beru to jako takovou intuici. A to, co vidím v profesionálních divadlech, mám jako inspiraci, z toho taky čerpám. Kdyby nám řekli, že jsme hrozní, tak to by mě asi hodně bolelo, kdybychom spadli do nějaké kategorie, že se jim to vůbec nelíbilo...“

BUDOUCNOST PATŘÍ ZÍTRKŮM A DALŠÍM DIVADELNÍKŮM

Ivana Šrámková nemá žádnou roli, kterou by měla vysněnou. „Vždycky jsme se snažili vybrat divadla, která se nám líbí, a taky jsme si to vždycky užili,“ říká Ivana. Také se snaží vychovat si nástupce – a potom si třeba opět bude užívat hraní, režii přenechá někomu jinému. Ostatně, v Žamberku existuje i divadelní kroužek a literárně-dramatický obor na místní ZUŠ, takže o mladou není nouze.

-lk-

38/ ANTRÉ PAVEL KHEK

Bývalý hokejista, který se díky muzikálu rozhodl, stát se profesionálním režisérem činoherního divadla. Současný umělecký šéf a režisér Klicperova divadla v Hradci Králové, který prošel komorními divadly i renomovanými scénami.

Jeho začátky byly daleko, daleko od divadelních prken. „Hrál jsem hokej na relativně vysoké úrovni a byl časově hodně vytížený,“ vysvětluje Pavel Khek. „Jednou jsem šel s přítelkyní na muzikál *Jesus Christ Superstar*, tehdy tam hráli Střihavka, Bárta a Basiková, což byli bigbeatoví zpěváci. Oni byli z toho big beatu zvyklí jít do všeho na 120 procent. Podle mě to hráli úplně špatně, ale když do toho položili ten feeling a ty písničky měly obrovskou sílu, tak mě to úplně ušarovalo. Já si pořád přehrával ty obrazy, a vznikla ve mně chuť vytvořit nějakou takovou věc. Od té doby to šlo docela rychle. Hlásil jsem se na DAMU, na potření mě vzali,“ popisuje svoje očarování divadlem.

V KAŽDÉM PROFÍKOVÍ MŮSÍ ZŮSTAT KUS AMATÉRA

„Zdravím všechny amatérské divadelníky! Mám k nim vlastně obrovský obdiv, a doufám, že i já jsem pořád svým způsobem amatér.“ K amatérskému divadlu Pavel Khek ale přece jen přičichl, jako lektor se zúčastnil několika přehlídek.

„Ano, jezdil jsem na divadelní přehlídky, dokonce jsem některé porotoval, což vlastně bylo pro mě zvláštní – byl jsem chvíli po DAMU, a přede mnou byli lidé, kteří divadlo dělali už 20 let. Tak jsem měl před nimi jistý ostych. Ale myslím, že z obou stran to bylo pozitivní,“ myslí si umělecký šéf Klicperova divadla. A přiznává, že má touhu se s amatéry nějak propojit, třeba by mohli pravidelně hrát i na studiové scéně v Besedě.

„Být hercem a stát na jevišti vyžaduje řemeslnou zručnost a poučenost. Ať už ve fyzickém jednání nebo především u toho mluvního jednání. Ale leccos odpustíte, a vlastně to odpustíte i v profesionálním divadle, když ten člověk nahradí své nedokonalosti charismem, když jde na roli zevnitř. Divadlo je nejlepší, když máte pocit, že to je pravda,“ uvádí Pavel Khek.

Pavel Khek

Rád vzpomíná i na své režijní začátky, kdy si sám třeba musel také svítit a zvučit. Díky tomu si technici na něj jen tak nepřijdou. A na profesi režiséra se mu líbí rozmanitost. Jako bývalý aktivní sportovec má vžitou disciplínu a jistý dril. Takže jaký režisér, potažmo umělecký šéf, bývalý hokejista? „Moje žena tvrdí, že nejsem ani režisér, že jsem spíše trenér,“ směje se a dodává, že pochybnosti o výběru svého povolání má pořád, ale nejspíš je to jeho celoživotní cesta.

Příznivci Klicperova divadla jsou zvyklí, že se v Hradci Králové produkuje náročnější divadlo než například v Pardubicích ve Východočeském divadle. Doba covidu ale přinesla do divadel mnoho nového – Pavla Kheka zastihla tato doba, když byl uměleckým šéfem, opravdu jen chvíli. A jak se tato zkušenost odvíjí právě v Klicperově divadle, a hlavně na jeho žárově náročnější dramaturgii? „Doufám a slibuju, že se toho chceme dál držet, ale zároveň jsme si trochu vytipovali, na co lidi v poslední době slyší. Udělali jsme takovou drobnou anketu, takže oblíbené jsou jasně hudební inscenace, pak detektivky no a samozřejmě komedie.“

-lk-

39/ ANTRÉ JOSEF HERMAN

Divadelní kritik a šéfredaktor Divadelních novin nás v Antré provedl světem opery a muzikálu.

Josef Herman chtěl směřovat na konzervatoř, ovšem rodiče mu domluvili, aby vystudoval nejdříve něco pořádného. Po maturitě pak objevil obor Divadelní a hudební věda na filosofické fakultě. „Ta věda mi připadala vždycky humorná,“ říká Josef Herman. „Ale to je jenom můj špatný pohled na věc. Obě ty disciplíny – divadlo a hudba, když se dělají opravdu pořádně, tak je to sakramentsky věda. Ty co to umí dělat, tak toho musí hodně umět, jak z teorie tak historie.“

Josefa Hermana během studia hodně ovlivnil fakt, že se na divadle objevovaly výrazné osobnosti, které nabízely

současné divadlo. Čemu se tento kritik nejvíce věnuje ve svých recenzích? Například opeře, bojuje proti její zastaralé zatuchlé formě. Dále ho zajímají muzikály. Muzikál v prostředí českého divadla zažil boom hlavně v 90. letech. Přišla inspirace od zahraničních divadel a hlavně možnost uvádět nové tituly, které do té doby nebyly možné.

V současné době učí Josef Herman na DAMU na Katedře teorie a kritiky. Během jednoho semestru studenty seznamuje s hudebním divadlem a otevírá jim myšlení k tomu, aby jej dokázali vnímat, číst, popřípadě o něm něco napsat. „Učím sice kritiku hudebního divadla, ale jsou to studenti, kteří se zajímají spíš o tu činohru. Snažím se o to, aby o tom hudebním divadle něco věděli. Kdyby se jim jednou stalo, že to budou muset napsat. Aby věděli, že hudební divadlo není jen o pěveckých výkonech, ale že je třeba mnohem emocionálnější než činohra. Samozřejmě že někdo kdo si neprošel žádným hudebním školením, tak z něho těžko

Josef Herman

můžete dělat operního nebo muzikálového kritika,” konstatuje Josef Herman.

NA DIVADELNÍCH NOVINÁCH SE PRACUJE NEUSTÁLE, I S PŮJČKOU Z VLASTNÍ KAPSY

Čtrnáctideník **Divadelní noviny**, jehož je Josef Herman šéfredaktorem, pravidelně seznamuje své čtenáře s aktuálním divadelním děním. Jedná se nejen o premiéry, rozhovory a recenze, ale také o příspěvky, které sledují mimořádné události. Jedna z takových je i iniciativa *NE!musíš to vydržet*, o které se hovoří už rok především na DAMU.

Divadelní noviny jsou odborným časopisem, který je financován z grantů Ministerstva kultury. Tím se bohužel redakce dostává do nepříjemných situací, protože financování není v tomto směru tak jednoznačné ani jednoduché. Josef Herman říká, že se nejednou stalo, že museli financovat vydání z vlastních zdrojů. „Půjčujeme si u sebe samých. Dáváme do toho ze svého, a pak si zase ty peníze vytáhneme. Myslím, že způsob jakým vychází odborné časopisy pod granty ministerstva kultury, tak to je něco nehorázného. A existuje to jenom díky tomu, že skupina bláznů je přesvědčena, že má cenu psát o divadle. Protože ano, o každém kumštu, když ho jenom uděláte, tak existuje. Ale opravdu začne mít nějakou váhu ve společnosti ve chvíli, kdy se o něm něco rozkecá.“ Říká Josef Herman, šéfredaktor a také iniciátor návrhu zákona o veřejnoprávní kulturní instituci, který by měl mimo jiné myslet na smysluplnější financování kultury. Doufejme, že se věci rozvíjejí tím správným směrem.

-lk-

40/ MLADÁ SCÉNA 2022

Do letního čísla se nám už nevešla zmínka o 19. celostátní přehlídce studentských divadelních souborů v Ústí nad Orlicí, protože tou dobou už bylo naše jarné letní Divadelní hromada v tisku. Přehlídka nabízí nejzajímavější inscenace mladých divadelních souborů vybrané z postupových přehlídek. Ze zpravodajů Mladé scény vybíráme zmínky o našich východočeských souborech.

Viktorka (Convivium, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř, rozhovor se souborem)

Vznikla inscenace při příležitosti nedávného výročí Němcové?

Jarka Holasová: Kája se připravovala na přijímačky, tak jsme se potřebovali zaměřit na její hereckou průpravu. Proto představení vzniklo. Až když jsme se domluvili na Viktorce, tak jsme zjistili, že má Božena výročí.

Původní inspirací tedy byl pouze příběh Viktorky? Nebo jste už od začátku uvažovali nad propojením s Němcovou?

Jarka: Nejdřív to byla Viktorka, ale zákonitě se nám tam Němcová dostala. Nejdříve možná spíše intuitivně. Potom už jsme šli cíleně po tom, co mají společného.

Proč jste zvolili právě Viktorku?

Kája Novotná: Když jsme se o představení začali bavit s Jarkou a Honzíkem (Jarka Holasová a Jan Trč, pozn. redakce), hledali jsme předlohu, která v sobě ponese ženské téma i téma svobody. Honza nejdřív přišel s Ofélií, což je ale tak ohraná záležitost, že jsme ji zavrhl. Potom Jarku napadla Viktorka a po ničem jiném už jsme se nepídili.

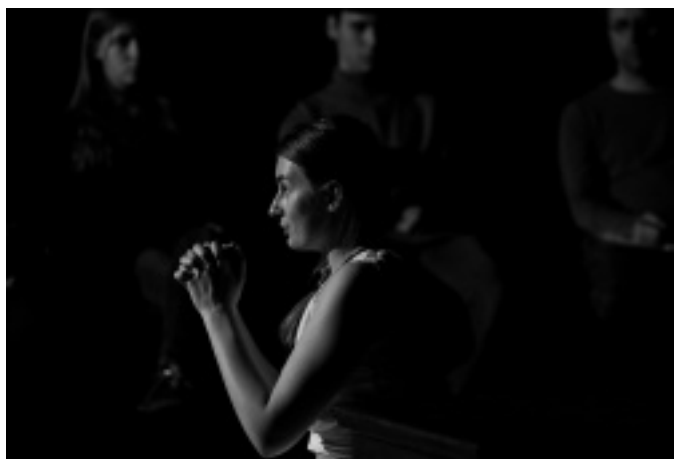
V diskusi se mluvilo o tom, že je tvoje Viktorka zvláštní, zajímavá, nová. Jaká byla tvoje cesta k ní?

A byla jen tvoje, nebo jste její pojetí řešili s celým souborem?

Kája: Původně jsme začali zkoušet jenom ve třech – Jarka, Honzík a já. Mysleli jsme, že tam se mnou nikdo další nebude. Pak jsme ale zjistili, že potřebujeme zpětnou vazbu pro ni i pro mě. Moje cesta k ní byla dost trnitá, bojovala jsem s ní. Nakonec mám ale pocit, že jsem ji našla.

Dokážeš pojmenovat, proč jsi s ní bojovala?

Kája: Hlavně jsem bojovala se svým egem. Nevěřila jsem si a necítila jsem se jistá, bylo to pro mě ze začátku dost nekomfortní. Ani nevím, co se pak stalo, že jsem se k ní dostala. / Jarka: Já to vím. Celé jsme to měli postavené už na začátku pandemie – říkáme tomu první verze, která nebyla tak sevřená, i konec byl jiný. Chtěli jsme tenkrát stihnout premiéru ještě před prázdninami, abychom měli i jinou reflexi než od rodičů. Ale vůbec se nepovedla. Měli jsme postavenou arénu, ve které vždycky seděl jeden člověk s rouškou, a pak musely být dvě židle volné. Zbytek diváků pak seděl na elevacích. Byl to šílený prostor, ve kterém se Kája nemohla cítit dobře, ale i přesto všechno jsme do toho šli. Pak

Inscenace Viktorka souboru Convivium, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř,
foto Michal Křáva.

inscenace skoro rok ležela, na jaře jsme se k ní vrátili, vyloupnul se konec a celé to začalo dávat smysl. Kája si na představení zvykla a začala ho mít ráda.

Rád bych se teď zeptal ostatních členů souboru, kteří hrají vlastně pouze slovem. Jaké je představení z vašeho pohledu? Je pro vás těžké sedět celou dobu na židli a hrát jen hlasem?

Honza Trč: Pořád jsme jeden soubor. Cítíme, že musíme Káju podržet, protože zrovna ve Viktorce je vlastně sama. Snažíme se ji podržet i naší energií. / Verča: Mě někdy trochu mrzí, že nejsem na druhé straně. S Viktorkou totiž souzním a mám ji moc ráda. Už na začátku práce jsem se do Viktorky zamilovala, v něčem jsem se v ní i trochu viděla. / Kája: Jsou tam moc důležití, opravdu cítím, že tam jsou se mnou. Je to pro mě velmi důležitá opora.

Prošly nějakým vývojem formy zapojování diváků? A bylo v plánu už od začátku práce na inscenaci?

Jarka: Tanečníci byli postavení už od začátku. Muselo to být právě takto, abychom mohli vystavět situaci s vojákem, který ji neustále sleduje. No a potom se nám kruh obce proměnil ve vlastenecké kolečko, jak jsme si ho nazvali. Vrchol interakce mezi kolečkem a Boženou pro mě je, když jí ty větve začnou diváci podávat. To se nám podařilo letos na Wolkrově Prostějově. I když Vítek Malota říkal, že se mu moc nechtělo. Ale nakonec i on sbíral.

-ušák-

VAŘIT, PRÁT, PODRŽET A VYDRŽET - TOŤ ÚDĚL ŽENY? (RECENZE)

Představení souboru Convivium ZUŠ F. A. Šporka a vůbec jakéhokoli souboru, který vyšel z jaroměřské líhně Jarky Holasové je pro mě pokaždé pocitově návratem domů. Prostředí vždy trochu říznuté klasikou, ale podanou přes síto osobností, které v jaroměřské Zušce vyrostly, a místním folklórem (v dobrém slova smyslu do něj patří nejen inspirace folklórem skutečným, ale i vlastní tvorba zdejších performerů). Důležitou roli hrají, ne-li loutky, tak určitě předměty, které mnohdy slouží v představeních nečekaně a tedy překvapivě. A vrací-li se člověk domů, vždy se těší, co dobrého mu tady uvaří či upečou, a u jakého stolu si to vychutná...

Všechny tyhle ingredience mi nechyběly ani v nejnovějším, komplikovaně vznikajícím projektu k výročí Boženy Němcové pod názvem Viktorka, kdy už v souboru většina bývalých členů jen hostuje pro radost. V poměrně nehostinném sále Kulturního domu se okamžitě podařilo vytvořit komorní, trochu rituální atmosféru vytvořením kruhu, uprostřed něhož se u své malované truhly převlékala do kroje Karolína Novotná alias Viktorka. My všichni jsme se vzápětí stali součástí vesnice, která sleduje tohle švarné děvče, co se nedokáže zařadit do komunity, ohrohuje nos nad zdejšími mládenci a hledí kamsi za obzor za vojákem s fascinujícíma dábeliskýma očima. Viktorka hned na počátku bere do kola a „zkouší“ si v tanci téměř všechny mladíky, sedící v první řadě – ale žádný jejímu tempu nestačí. Však se také ozývají výkřiky z různých stran, komentující její zpupnost. To, že jsou herci rozesazeni mezi diváky, znamená, že i my se stáváme mlčící většinou, byť třeba nemusíme s Viktorčíným odsouzením souhlasit.

Část jejího příběhu „před Babičkou“ ukazuje Viktorku jako osobnost, která se vymyká společnosti, v níž žije. A tak si tady – protože kruh je vyznačen trnitými větvemi – svou tvrdohlavostí mnohdy nohy, tělo i duši rozpíchá... Můžeme ji ovšem brát i jako alter ego Boženy Němcové, jejíž osud se v druhé části představení s osudem Viktorky prolne. Ta ze vsi uniká, ale dopovězení její bláznivé svobody s tragickým nádechem se v představení nedočkáme. Naopak, dějová vlna nás jednoduchým převlekem přenesla do života spisovatelky, která se vzpírala po celý život zažitým konvencím doby, která jí byla těsná.

A tak, zatímco duch Viktorky putuje do nebe, Němcová se nám symbolicky nakonec ukáže ze všech stran jako kráska zkamenělá v soše... Všemi těmito stádii prochází Karolína Novotná s pochopením, půvabnou samozřejmostí a autenticitou, vybavena pouze možností převleků. Už samotný způsob oblékání či svlékání, je pro diváka estetickým zážitkem. To by ale nestačilo, kdyby takto samozřejmě nepůsobila celá inscenace. Nezbyvá než za ni poděkovat.

Jana Soprová

JAK SE MÁŠ, MARTINE?

(Veselé zrcadlo, Gymnázium Ústí nad Orlicí, rozhovor se souborem)

Jaká je vaše každodennost? A jakou každodennost byste si představovali?

Verča: Aby byla klidnější, než je. Aby člověk nemusel tolik spěchat a měl víc času pro sebe, ideálně třeba venku v přírodě. Rozhodně víc času na odpočinek. / Monča: Chtěla bych mít víc času na čtení a na věci které mě baví. Abych nemusela pořád dělat školu. A taky bych chtěla víc času trávit bez mobilu, ale to mi moc nejde.

Připadalo mi totiž, že ta inscenace popisuje vaši každodennost. Do jaké míry je to, co jsme viděli na jevišti, skutečně váš život?

Martin: Je to podle předlohy, která je z roku 2014 a ti dva kluci si píšou maily. To je první věc, kterou nám vmetlo náctileté publikum: „Kdo si dneska píše maily?“ Postupně jsme to tedy upravovali, aby to sedělo a odpovídalo dnešním technologiím. / Vedoucí Lenka Janyšová: Knížka Já, Simon byla zpočátku jen inspirací. Při prvním pokusu o vznik představení jsme zjistili, že tudy cesta nevede. Protože to je opravdu americké a popové. Zjistili jsme, že tohle nechceme dělat. Takže

Inscenace Jak se máš, Martine souboru Veselé zrcadlo, Gymnázium Ústí nad Orlicí, foto archiv souboru.

jsem to odložili a začali zkoumat téma společnosti a jedince. Na pozadí příběhu kluka, který je gayem. Scénář už je tedy autorský.

Pro mě je to hodně o tom, že může být těžké sdílet své pocity. Máte pocit, že je vaše generace otevřená sdílení?

Martin: Nejsem vyloženě dobrý ve sdílení se skupinou, ale spíš s jednotlivci. / Monča: Myslím, že je opravdu jednoduché něco sdílet skrze sociální sítě. I tak je ale důležité vidět se tváří v tvář. Ve hře Martin mojí postavě zavolal, aby přišla a aby se mohli vidět osobně. Sdílet bychom si měli tváří v tvář. / Martin: Nejdůležitější téma, které jsme vytáhli my, je strach a částečně i vina. Nejdříve jde samozřejmě o to, říct rodičům i veřejnosti: „Jsem gay.“ Ale ani potom kostka nezmizí, protože Martin ví, že udělal něco špatně. Má strach, že třeba nedokáže navázat kontakt s lidmi tak, jako předtím.

Jak se ve vašich běžných životech řeší téma homosexuality? Máte pocit, že jste v bezpečném prostředí, co se tohoto týče?

Káťa: Mám pocit, že se to v některých prostředích bere jako trend, což homosexuálům může zavírat dveře. Je smutné vidět, že homosexualita se odmítá jen kvůli tomu, že si někdo myslí, že si to ti lidé vymýšlí. / Monča: Měla jsem spolužáka, který byl homosexuál. Bylo to asi kolem roku 2014, a tehdy se to právě rozneslo po internetu. Blbě na tom bylo, že lidé se před ním uzavřeli a on nevěděl, jak na to reagovali, protože se k tomu nikdo nevyjadřoval. Všichni to věděli, ale nebyla tam žádná interakce, což pro něj muselo být těžké. Myslím, že dřív bylo toto téma ožehavější a pro divadlo více nosné, ale teď už se to tolik nehroří. Kdybychom tohle zahráli před pěti, šesti lety, tak by to možná mělo větší dopad na diváky. / Vedoucí Lenka Janyšová: Několik představení jsme hráli pro gympl a úplně teď nesouhlasím s Mončou. Děcka, zvláště mladší ročníky, reagovala, jak jsou ráda, že viděly představení, které jim téma homosexuality ukázalo a otevřelo. Takže si nemyslím, že by to teď nemělo dopad. / Káťa: Podle mě záleží v jakém prostředí a v jaké komunitě žijete.

-JaM-

JAK Z TÉ KLECE VEN? (RECENZE)

Mohlo by se stát, že při mediálně i literárně hodně frekventovaném tématu hledání genderové identity a sexuální orientace někomu připadne, že coming out je dnes jednoduchou, samozřejmou součástí dospívání. Nicméně, jinakost (ať už je vnímána z jakéhokoli úhlu a má jakékoli důvody) je traumatizující zkušenost v podstatě každé věkové kategorie. A především u teenagerů, kteří se nejvíce řeší a hledají.

Ústeckoorlický soubor Veselé zrcadlo si původně vybrat knížku anglické autorky Becky Arbertalli *Já. Simon*. Jejím tématem je dospívání anglického chlapce, který si právě takovou zkušeností musí projít. Nicméně, právě Anglie je výrazně vstřícná vůči jinakosti, dokonce se dá říci, že tu v tomto směru funguje jistá pozitivní diskriminace. U nás je situace přece jen jiná, i když míra tolerance se v průběhu několika let hodně posunula. V každém případě byl zajímavý nápad pokusit se tuto předlohu zdramatizovat, zapátrat v psychice mladých lidí na pokraji dospělosti, a ukázat problémy, které mladé lidi pálí.

V původní verzi inscenace šlo skutečně o dramatizaci novely zasazené do britského prostředí. V průběhu dlouhodobého zkoumání tématu a také na doporučení odborníků se nakonec verze ústeckoorlických diametrálně změnila. Ke svému prospěchu. Původní inspirativní kniha byla odložena a začala vznikat aktuální verze téhož, ovšem zasazená do prostředí malého města, s jiným názvem a českými jmény.

Tento posun výrazně hovoří ve prospěch inscenace *Jak se máš, Martine?*, která byla k vidění na závěr festivalu. Skupina studentů z Gymnázia v Ústí nad Orlicí společně s režisérkou Lenkou Janyšovou postavili do centra

pozornosti i do centra scény, konstrukci z trubek, jakousi fiktivní klec. Na počátku, když se jednotlivci trousí na scénu a vyluzují na trubky různé zvuky, navozují pocit společného ladění. Vtipnou zkratkou představí rodinu ústředního hrdiny, kdy je každá postava charakterizována specifickým artefaktem. Dokud ale není z trubek sestavena kostka, v jejímž centru se pohybuje Martin, není snadné přechít symboliku. Teprve postupně se nám otevírá problém, o který jde.

Na první pohled Martin vypadá jako bezproblémový mladý muž na kraji puberty, který žije ve funkční rodině, rozumí si s holkama, zkrátka nic nenasvědčuje tomu, že by mohl mít problém. Ten ale záhy vyjde najevo – k jeho intimním mailům se dostane nepovolaná osoba, která ho začne vydírat. Vyhrožuje, že prozradí jeho tajemství. Martin je totiž dosud nepřiznaný gay a čeká ho nepříjemný zážitek coming outu a to nejen před rodiči, ale především před svými kamarády/kamarádkami. A tak se stane, že Martin ze strachu z prozrazení ublíží těm, kteří mu nejvíce fandí a mají ho rádi, tedy svým dvěma kamarádkám, či spíše holkám, které by s ním klidně šly na rande. A čeká ho vnitřní boj, v němž se musí vyrovnat sám se sebou a zároveň napravit chyby, které udělal.

Právě v tomto psychickém zranění a zraňování hraje ona kostka velkou roli, Martin se do ní fiktivně uzavírá jako do prostoru, který je pastí a není z něj úniku. Teprve až najde odvahu nejen vyřešit svůj coming out, ale především se omluvit těm, kterým ublížil, je jeho klec symbolicky zbouřena a získá zpět ztracená přátelství a vlastně i svobodu.

Představení, které se skládá z mozaiky situací, ale především pocitů, má některé silné momenty, v paměti utkví scéna s využitím pantomimy (dotýkání rukou dívek a Martina přes „zed“ kostky“), ale jsou tu i rozpačitá a trochu hluchá místa. Trochu nešikovně (na mluvenou řeč až příliš strojeně) působí některé věty, které mezi sebou pronášejí jak studenti, tak členové rodiny, možná by celku prospělo inspirovat se více mluvenou češtinou, aby šla protagonistům lépe do pusy a působila autentičtěji.

Jednoznačným kladem je využití živé hudby, která dává představení rytmus, odděluje a akcentuje jednotlivé epizody příběhu. Křehký příběh Martina i představení jako celek je zajímavým poselstvím především pro mladé lidi – někdy je lepší udělat rychlý řez nežli si problém pěstovat. Schopnost vyjít ze své ulity a uvědomit si, že nejsem jediný zranitelný, omluvit se, může přinést člověku více než sebelítost, že mě nikdo nechápe.

Jana Soprová, zdroj: časopis Mladé scény

41/ LOUTKÁŘSKÁ CHRUDIM ŽIVÁ A AKTUÁLNÍ

Závěrečné slovo předsedy lektorského sboru 71. loutkářské Chrudimi: Tím hlavním, proč byla Loutkářská Chrudim založena a proč se letos už po jedenasedmdesáté konala, je, aby se amatérští loutkáři z celé naší země ve vší rozmanitosti svého činění mohli setkat a navzájem se inspirovat tím, co se jim v posledním roce podařilo vytvořit. Šestidenní svátek amatérských loutkářů právě končí. Končí šestidenní balábile sto šesti představení. Naštěstí se ani letos patnáct amatérských inscenací mezi sedmadvaceti profesionálními co do kvality neztratilo.

K ne zrovna snadným úkolům poroty a jejího předsedy patří pokusit se ještě do půlnoci předposledního dne přehlídky shrnout, jaká ta letošní byla. Zkusím být stručný, protože sil už všem poslední den ubývá a nejsou na dlouhé řeči zvědaví. Byla vydařená. Takřka do posledního dne jsme si libovali, že tu nebylo nic, o čem by se dalo říci, že je na národní přehlídce omylem – žádný „propadák“. A co víc, dá se říci, že mezi amatérskými inscenacemi hlavního programu se téměř nevyskytly inscenace obsahově prázdné. Drtivá většina z nich se naopak zabývala tím, co je pro inscenátory skutečně naléhavé, co je trápí, baví, zajímá – živými, aktuálními, mnohdy přímo angažovanými tématy hierarchie životních hodnot, života a smrti, zacházení s přírodou či se zvířaty a nejčastěji lidských vztahů. Možná i pro tuto snahu o co nejosobnější výpověď se v hlavním programu nevyskytl ani jediný převzatý hotový text, ale ve všech případech šlo o autorské adaptace literárních předloh nebo dokonce o původní autorské texty.

Velkým kladem je také to, že soubory hledaly a většinou nalézaly adekvátní scénografické prostředky a nevyskytly se tu inscenace, v nichž by loutky byly jen náhražkou herců a kopií reality. Inscenátoři vesměs využívali specifik zvolených loutek, toho, co umí a může právě jen ta která loutka a co by herec takto nikdy nedokázal.

Stejně chvályhodné je, že téměř všechny soubory jsou schopny vytvořit si a přímo na jevišti muzikanty z vlastních řad odehrát hudební part, jenž je mnohdy samotným základem nebo přinejmenším neodmyslitelnou součástí sdělení inscenace. Je dobře, že dvě třetiny inscenací mířily k dětem, neboť loutkové divadlo si musí udržovat a vychovávat svého nejčastějšího diváka, ale je stejně dobré, že dokáže vytvářet i inscenace přitahující mladé vrstevníky včetně dospělých, a připomínat si tak obecná kritéria kvality, na něž se u divadla pro děti tak snadno a často zapomíná.

Vedle souborů vskutku historických – jako je čtyřiašedesátiletá Bouda, dvaasedmdesátiletá Radost, dvaapadesátileté Céčko nebo o šest let mladší

Čmukaři – jsme i letos viděli soubory, které loutkové divadlo teprve objevují nebo ho objevily nedávno (třeba ZUŠ Most), vedle souborů dospělých a vícegneračních (jako je Radost či Rámus) i soubory velmi mladé, a jak je na LCH dobrým zvykem, také dětské (jako je žamberská, chlumecká nebo jaroměřská ZUŠ – jakkoli jejich vedoucí Olga Strnadová, Romana Hlubučková a Jarka Holasová patří už k letitým stálým loutkářským Chrudimí).

Právě v tom je velká naděje, že loutkové divadlo má před sebou nadějně vyhlídky i do budoucna. Za rok na Chrudimí: AHOJ!

Luděk Richter, zdroj: Amatérská scéna

Inscenace Když vykoukne sluníčko souboru Tkanička, ZUŠ Chlumec nad Cidlinou, foto Jan Slaviček.

KDYŽ VYKOUKNE SLUNÍČKO TKANIČKA, ZUŠ CHLUMEC NAD CIDLINOU

Inscenování citlivých, křehkých, a zároveň silných abstraktních témat jako je důvěra, bezelstné a láskyplné přátelství nebo odpuštění je nesmírně náročné. Bez vhodného jazyka se jemnost a sdělnost může snadno vytratit nebo se naopak obrátit v zatížené popisné poučování a kárání, které pohrbí výše zmiňované tematizované kvality.

Mladé herečky ze ZUŠ z Chlumce nad Cidlinou a jejich pedagogové hrají dvě pohádky o slunci s něhou, radostí a láskou k řemeslu, kterou především svou bezprostředností předávají nejen nejmenším divákům, ale i dospělým. Představení Když vykoukne sluníčko nově vzniklého holčíčského souboru Tkanička nabízí tři skeče situované kolem hlavní postavy Sluníčka. Herečky se rovnocenně střídají v hereckých i loutkohereckých pozicích, a zároveň se po každém skeči „scházejí“ na společný radostný taneček a píseň o slunci. Pracují nejen s vlastnoručně vyrobenými maňásky, ale také s loutkou voděnou seshora na drátku nebo s různými předměty (především látkou), které se animací stávají např. dešťovými mraky, vodou nebo mostem. Nejvíce vtahující jsou ale jednoznačně herecké akce slečen, které srší energií, nadšením a zápalen pro hru. Je radost sledovat, jak se u této hříčky baví a naprosto přirozeně komunikují nejen mezi sebou, ale hlavně také s diváky, což považuji za jednu z nejpodstatnějších vlastností dobrého divadla.

Charisma, nadšení, důslednost a jedinečnost každé z hereček mi udělaly upřímnou radost a přála jsem si, abych je mohla na jevišti vidět ještě o něco déle. A rozhodně se už teď těším, co nám tyhle nadané

herečky ukáží v budoucnu! Že by přišla ženská loutkářská vlna? (Ano, prosím!!!) Druhou část „dvojbloku“ převzal soubor pedagogů To vymyslíme zítra s adaptací pohádek Jak Slunko na všechno přišlo a

Červená pohádka z knihy Daniely Fischerové Duhové pohádky. Zelená rajčata, jahody a třešně ze zahrady pocučají i přes zákaz Slunce lahodně vypadající červánky. Po pravdivém přiznání ale nakonec dozrají a zčervenají. Režisérka, herečka a pedagožka Romana

Hlubučková, společně s Kateřinou Šarounovou a Lukášem Pavlem, tak skrze různě barevné bavlnky, které však nemají v ději další opodstatnění, ilustrují metaforický příběh o dospívání a „přiznání barvy“. Motivicky sice druhé představení navazuje na to předchozí, tempo a atmosféra je však mnohem pomalejší, klidnější, vážnější – a pokládám si otázku, proč tato inscenace vůbec vznikla. Stejně tak místy možná až příliš prosakuje popisnost a „školácké“ dovysvětlování akcí i celého vyznění. Několikrát se také ozve pokárání „To se nesmí!“, což se nakonec stalo i názvem inscenace. Přesto scéna pracuje s diváckou fantazií a loutky představují právě různě poskládané bavlnky, které se dají dekonstruovat nebo spojovat mezi sebou.

Reakce nejmenších ale ukázaly jasně – moralizování, i když tím nejjemnějším a milým způsobem, mají všichni kolem dost. Především ale Tkanička v čele s pedagožkou Hlubučkovou dokázala, že divadlo může být velkou zábavou a radostí. A nejen malým divákům zjevně dělala chutě, jít za nimi na jeviště a něco si s nimi zahrát. Sympatické herečky se staly zkrátka symbolem elánu a inspirace pro malé i jejich vrstevníky, kteří na nich viseli očima a hltali každé slovo i pohyb.

Sarah Slavičková, zdroj: Zpravodaj LCH

JMENUJI SE OREL NA BIDÝLKU, ZUŠ P. EBENA, ŽAMBERK

Slepičí polévka pro duši – pokud jsem to za ty roky protování a psaní festivalových recenzí dobře pochopil, patří k zásadám dramatické výchovy to, že by se při práci mělo vycházet spíše z osobností studentů, než z ambic a představ pedagoga. Nemám sebemenší

pochybnost, že takhle se svým týmem pracuje i Olga Strnadová. Ale myslím si, že bych poznal, že inscenace Jmenuji se Orel, je její práce, i kdybych to dopředu nevěděl. Jakási žamberská poetika pozitivní (kterou mi mimoděk připomnělo i moje setkání na chrudimské ulici s dávnou absolventkou Johanou Vavřínovou, dříve Vaňousovou), jež se přirozeně snoubí i s lidským

nastavením spolupracujícího Karla Šefrny, si tu navíc našla i velice výhodný výchozí materiál. Protože samotný příběh vzniku knihy Jmenuji se Orel má v sobě téhle neokázalé příjemnosti a v pravém slova smyslu lidskosti dost a dost. Téma života drúbeže ve velkochovu je důležité, inscenace je dovede podat s naléhavostí, ale zároveň se soustředí zejména na to dobré, co hrdinku čeká po vykoupení. A vše se to děje přirozeně, autenticky a s lehkým cynickým odstupem, díky němuž inscenace nikdy nesklouzne ke sladkobolnému kýči, který jí vzhledem k té všeobjímající dobré náladě trochu hrozí. Je to vlastně v první řadě oslava života, které stačí, že se titulní slepička vyleze po žebříku podívat, jak si žije šťastná kosí rodinka, a hned může zase slézt dolů.

Ke cti celé věci jsou chytré písňové texty s trochou sebeironie, ale hlavně trojice akterek (Beata Košková, Eliška Chalupníková a Kateřina Bergmanová), která je loutkářsky zručná a dovede správně skombinovat upřímnost s potměšilostí. Snad by pomohla o něco důslednější práce s mluveným slovem (místa – na „mé“ repríze od třinácti hodin – mi přece jen přišlo, že přednes je trochu mechanický a texty naučené), ale celkové naladění a jakási autentická pociť vedou k tomu, že to člověk nakonec rád odpustí. Žamberská inscenace pro mě byla mimořádně příjemným vstupem do hlavního (neboli ošklivě řečeno „soutěžního“) festivalového programu. Děkuji za ni.

Michal Zahálka, zdroj: Zpravodaj LCH

KŘEHKÝM Kladívkem ZBOUREJME KLEC I MŘÍŽ

Málem jsem zapomněla, jak emočně náročná umějí některá představení na Chrudimi být; kolik koncentrované něhy a křehkosti se v amatérském loutkovém divadle skrývá a jak odzbrojující dokáže být, když člověka zastihnou tyto kvality ve své čirosti nepřipraveného, uvolněného, v hledišti. Hned první páteční představení soutěžního programu Jmenuji se Orel mi tuto skutečnost připomnělo. Soubor Na bidýlku pod vedením Olgy Strnadové si vybral k adaptaci stejnojmennou knihu české spisovatelky Romi Grey (pravým jménem Romany Šedivé), která byla v roce 2019 nominovaná na cenu Magnesia Litera v kategorii objev roku. Příběh vypráví o slípce, která se z umělé líhně a velkochovu dostane na statek nomen omen paní Laskavé. Teprve tam pozná, co je to péče, láska a přátelství; že její život může být svobodný a každý den jiný. Autorka příběh prý napsala poté, co spolu se svými přáteli koupili vynesené slepice z velkochovu a byli zubožeností zvířat a jejich životních podmínek velmi zasaženi. Kniha tak vznikla jako apel na lidskost, zvláště v

souvislosti s chovem hospodářských zvířat, mající však širší humanistický rozměr.

Tři mladé herečky ze žamberské ZUŠ Petra Ebena rozehrávají příběh slepičky, kterou paní Laskavá pro její statečnost pojmenuje Orel, na malém přenosném stole s drobnými úrovněmi loutkami (převážně z polystyrenového materiálu, pokud jsem zpovzdálí dobře vyzorovala). Důležitou scénickou roli hrají také plata vajec, ze kterých je vynalézavě složen například úvodní velkochov s jednotlivými obsazenými klecemi – vajíčky, a v neposlední řadě jemná, poetická hudba Karla Šefrny, kterou herečky živě performují. Akce se mi zdála místa pro zadní řady příliš drobná (v menším prostoru by snad vynikla lépe), scéna s netopýrem příliš tmavá, jinak ale herečky prostor Malé scény Divadla Karla Pippicha „uhrály“ a „umluvily“ velmi zdatně a sebejistě.

V průběhu jednotlivých výjevů jsem přemýšlela nad hranicí přílišné naivity, až infantilnosti, blízko které se celé představení svou estetikou a projevem pohybovalo. Místa mě totiž ponechávalo v nejistotě, zda herečky hrají příběh s nadsázkou a lehkou ironií – v duchu úsměvné utopie všudypřítomně laskavé společnosti, která v tomto světě, bohužel, nemůže nikdy nastat – či zda ho míní vážně, s mírným patosem. Zkrátka, zda jsou si naivity ve svém projevu vědomy nebo nikoli. Pokud se ovšem tímto nenecháme vyrušit a na dětskou jemnost a poetičnost vyprávění přistoupíme, může nás představení svou uvědomělou výzvou k vzájemné laskavosti a otevřenosti skutečně zasáhnout – ať už v dílčím evropském „učme se jazyky, abychom si porozuměli“ nebo závěrečným (až revolučním) „dívejme se do očí, zbourejme klec i mříž, budeme si blíží“ – a také nám připomenout, jak zásadní je mít v životě jméno, domov a milujícího člověka. A jak těžké to má každý, komu se mít takové základní zázemí nepoštěstilo. Zvláště v kontextu současné společensko-politické situace přijde velmi vhod mít toto na paměti.

Eliška Raiterová, zdroj: Zpravodaj LCH

HASIČE MÁ KAŽDÝ RÁD (VÁVRA MÁ RÁD HASIČE) ČMUKAŘI, TURNOV)

Jsou soubory, které dovedou pokaždé překvapit novým přístupem, a pak soubory, které o nic takového nijak zvláště neusilují. Čmukaři jsou spíše ten druhý případ – a je to v zásadě dobře, protože potkat se s jejich poetikou je už bezmála nostalgický zážitek. V případě inscenace Vávra má rád hasiče se setkáváme s Danielou Weissovou, která mě vždy fascinovala tím, jak bezprostředně dovede navazovat kontakt s dětským (a ostatně i s jakýmkoliv jiným) divákem – nejen bez sebemenší stopy jakéhokoliv podbízení, ale vlastně i zdánlivě bez vstřícnosti. Je nesmírně zábavné to pozorovat.

V inscenaci Weissová svým ležérním způsobem, jen s pomocí samostojných marionet a překvapivě i za

použití vysloveně průlomových technologií (kouřostroj), odvypráví vcelku lineární příběh o mladíkovi, který s pomocí hasičů dovedl přemocť zlého draka a získal si tak princeznu ruku. Je to příjemné a milé, ale k plnému nadšení bych upřímně řečeno asi potřeboval přeci jen pár zvrátů navíc a trochu hustší kadenci vtipů. I tak jsem ale rád, že jsem mohl příjemný kus dopoledne se Čmukaři strávit.

Michal Zahálka, zdroj: Zpravodaj LCH

MLUVME NA DIVÁKY!

Chrudim mi ukazuje, že inscenace, které děti nejvíce oceňují, jsou ty, kde je interakce s divákem. Včera to bylo dobře vidět např. u inscenace Zlatovláska Divadla Polárka, která děti bavila a zvedla z lavic až tak moc, že se na konci představení horlivě sápalý po krásných řezaných dřevěných loutkách ještě před výzvou loutkoherců. Děti dokázala zaktivizovat také loutkoherečka Daniela Weissová ze souboru Čmukaři inscenací Vávra má rád hasiče.

V autorské „klasické“ pohádce se objevují tradiční archetypy loutkových postav – Kašpárek, Princezna, Král a Královna, Drak a nastávající Princ Vávra – vývoj příběhu diváka tedy moc nepřekvapí, což si ani inscenace neklade za cíl. Ozvláštněním ale je především vývoj Vávry, který v průběhu zjistí, že chce být hasičem. Když mu Kašpárek hlásá, že by za zabítí draka mohl získat království i s princeznou, nemá zájem. Svou práci totiž velice miluje a je jí zcela oddaný. Tento dějový motiv je zábavný a také dobře vytváří motivace postav k jednání – např. hasič Vávra se nakonec do draka pustí právě proto, že v lese pořád zapaluje oheň, a to se přece nesmí!

Weissová sama vodí asi sedm samostatných marionet s drátem a nitěmi, což zvládá bravurně. Do toho ještě jako vypravěčka brechtovsky vstupuje do děje a promlouvá přímo k divákům. Hned od počátku si získává jejich pozornost, když dusnem znavený sál vyburcuje k hlasitému energickému pozdravu. Dále diváky nutí přemýšlet, co by se asi v příběhu mohlo stát dál. Celý sál naučí houkat jako hasičské sirény a houkání navíc zapracovává v příznačném okamžiku do děje. Diváci se tak stávají hasiči, důležitými kamarády hlavní postavy a nedílnou součástí představení.

Právě vtahování diváků a správně suverénní interakce Weissové s nimi, je na představení nejzábavnější. Pohádka je sice dobře vystavěna, rozhodně neurazí, ale příliš nepřekvapí. Scénografie i loutky jsou nepřekvapivě typicky „čmukařovské“ – prostředím se v malém divadélku s portály mění pomocí kusu látky a marionety jsou výrazně namalované a poněkud nevkusné (zda je to záměr, nevím). Všechno mi ale vynahrazuje skoro one-woman show Weissové, kterou sleduji po celou dobu. A nejsem sama – děti loutkoherečky zobají z ruky, visí na ní očima a myslím, že by dle jejich pokynů udělaly po čase téměř cokoli.

Sarah Slavičková, zdroj: Zpravodaj LCH

Inscenace Á hrome! souboru Convivium, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř,
foto Barbora Děduchová.

Á HROME! CONVIVIAM, ZUŠ F. A. ŠPORKA, JAROMĚŘ

Sen o osobitějším divadle

Soubor Convivium ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř už třetím rokem na Loutkářské Chrudimi demonstruje svou excelentní schopnost zacházet s loutkami, komunikovat s nimi a především zvědomovat jejich povahu, využívat ji. Mladí herci vykazují zručnost, která je minimálně obdivuhodná. Ani krátkoučká kruťárna Á hrome! v těchto ohledech nezklamává. Naopak ukazuje, že Tereza Prokešová a Jan Kosejk nekouzlí jenom s objekty či keramickými manekýny, ale že i maňásky zvládají levou zadní.

Podrobně a po složkách se inscenací zabývá už moje kolegyně Sarah Slavičková, a tak zkusím nabídnout trochu jinou optiku. Bojuji totiž s jedním aspektem inscenace, který je možná ve skutečnosti jen mým soukromým povzdechem. Na Chrudimi často pozorujeme mladé soubory, jejichž herecký projev z nedostatku zkušenosti pokulhává, ale svou kvalitu nese v jakémsi zápalu pro věc, v autentičnosti i očividném zájmu mladých tvůrců o zvolené téma. Inscenace Á hrome! je řemeslně dobře odvedená, na nedělní repríze fungovala rytmika, gagy i komplikovanější animační postupy. Umírající maňásci padali k zemi za doprovodu hlasitého smíchu publika. A já se nemohla ubránit dojmu, že se dívám na precizně vystavěný konstrukt, jehož cílem je především uspět. Chápu, že podobnost obrazu krumpáčové scény zapáleného zahrádkáře s pokusy sudičky vpáčit se na hrad v Šípkové Růžence Divadla DRÁK je asi náhodná, ale na druhou

stranu mi připadala tak strategicky užítá, že bych se alespoň drobné inspiraci nedivila. Jako kdyby snaha o technickou dokonalost bránila tomu, aby se do inscenace promítl alespoň kousek upřímného nadšení, které u studentů ZUŠ považují za prioritní.

Samozřejmě si uvědomuji, že celou dobu jsou oba herci za paravánem a tudíž s nimi jako divák nemůžu navázat bližší kontakt. Zkrátka – přála bych si od Convivia vidět něco, co bude skutečně jejich, kde se promítne jejich autentická tvůrčí osobitost. Jednak proto, že mě upřímně zajímá, a jednak proto, že nepochybuji, že jí Jaroměřští začínající talenti mají na rozdávání.

Ema Šlechtová, zdroj: Zpravodaj LCH

JÍZDA BRUTÁLNÍCH VRAŽD

Brzké vstávání může být pro někoho bolavým tématem. Někdy až tak bolavým, že kvůli tomu chce někoho zabít. Nebo zinscenovat smrtící pomstu, ve které se zničí všechno, co má sok rád. Jak ale praví přísloví, které v inscenaci Á hrome! zazní: Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá. Příběh o sousedské pomstě vypráví dva loutkoherci Tereza Prokešová a Jan Kosejk ze souboru Convivium ZUŠ F. A. Šporka v Jaroměři skrze maňásky. Oba jsou nacpáni za vysokým a úzkým černým paravánem, odkud vykonávají veškerou hereckou akci. Na začátku působí představení jako nevinná a jednoduchá maňásková pohádka, která by dospělé nemusela příliš zaujmout. Naštěstí se ale sousedský boj kvůli budíku stává přiznaně přehnanou jízdou plnou brutálních vražd ústících ve vtipné gagy.

Rakvičkárna z Jaroměře je dobře načasovaná, situace jsou vypointované, jasné a celý tvar šlape jako dobře promazaný rytmizovaný stroj. Byla jsem na dvou reprízách. Ta první si díky větší divácké odezvě držela mnohem živější tempo, do gagů se více opírala a nebála se jít do násilných scén s větší lehkostí, nenuceností a švihem. Při druhé byli diváci nejspíš ještě znaveni brzkým dopoledním časem, a tak i tempo představení upadalo, bylo trochu mdlé a neneslo v sobě stejné množství hravosti jako to předchozí. A myslím, že timing a svižné tempo je u rakvičkáren zcela zásadní. Odráží pak i chuť loutkoherců kus hrát a možná i více improvizovat, což se v ranní repríze příliš neprojevilo a zdálo se, že jde možná už víc o jakousi rutinu (to je ale na druhou stranu v kontextu festivalového maratonu pochopitelné).

Velmi vydařená je také animace maňasů a předmětů. Oba loutkoherci „drží“ loutky pevně v ruce, pro postavy vymýšlejí osobité pohyby, které jsou dotažené a mají své opodstatnění. Baví mě také, jak Jaroměřští zobrazují smrt postav. Stáhnutí loutky z ruky, která na zem padá už jako materiál, je jednoduchou a dobrou metaforou pro samotnou funkci loutky. Bez loutkáře je „loutka maňase“ pouhým materiálem. Navíc si inscenace

vystačí s téměř jedinou opakující se replikou „Á hrome“. Loutkoherci akcí a živost maňasů podporují také svými hlasy. Zvuková složka v grotesce je stejně jako animace dobře rytmizovaná a ukazuje na hlasovou rozmanitost herců. Pokleslá forma se naplňuje příslušným obsahem.

Jaroměřští „rakvičkáři“ ji zas dobře dokážou divákům prodat a pobavit je. Možná jen trochu víc elánu „do toho umírání“.

Sarah Slavičková, zdroj: Zpravodaj LCH

ŽÍZEN CÉČKO SVITAVY

Boomeři všech zemí, spojte se!

V Žízni se rozhodně neztrácí čas. Hned v prologu se natvrdo řekne (parafrázuji): „V lese se cítíte dobře, protože tam panuje přirozený řád. Tam králík nemá šestnáct pohlaví a nikdo vás nenutí používat recyklovaná brčka.“ Hned zkraje se tak dozvídáme, co je pro tvůrce zásadní. Všechno jiné a nové je vnímáno jako apriori negativní, neboť obojí rozvrací jimi uctívaný řád. Tím se předznamenává série černobílých pravd a postojů vyslovovaných během celého představení. Tak pár za všechny: řád je dobrý (čti: starý svět, který známe). Revoluce je nežádoucí (čti: změna). Je výhradně krvavá a vražedná (protože ohrožuje, co předchozí generace zná a považuje za normální). Vrah je nenapravitelný (čti: implicitní radikalitu a nedůvěru ve změnu). Milosrdenství je slabost (čti: potřebujeme pevnou chlapeckou ruku). Svoboda je zneužitelná (čti: lidi jsou zlí, je potřeba je donutit ohnout hřbety a donutit je se přizpůsobit).

Tvůrci mají očividně o světě jasnou představu. Svět je jejich a kdokoliv, kdo se ho snaží měnit, jim ho krade, a co víc, především omezuje jejich svobodu. Z úst herců starší generace pak sdělení dostává jasné vyznění: My máme svůj řád. Staré je dobré a nemělo by odcházet. My byli spokojeni tak, jak to bylo. Kvůli vám, mladým ukřižovaným „revolucionářům“, se teď musíme konfrontovat s ekologickou krizí a vyznat se v těch vašich pohlavích (ve skutečnosti by neměla být řeč o pohlaví, neboť jde o biologický pojem, ale o genderu jako společenském konstraktu). No, a je to. Máme vyřešeno.

„Krev je krev“, což neznámá nic jiného, než že musíme nekriticky přijímat tradice a myšlenky svých předků. Staré automaticky znamená moudré, mladé znamená nerozvážené, a když se mladé postaví starému, tak je buďto naivní a nezkušené, nebo příliš rozjivené a hysterické. „Pochopíš to, až budeš starší,“ v čemž vnímám latentně obsažený dovětek „ty mladá naivko“. Přitom, kdybychom se vykašlali na ta demonizovaná a „svobodu omezující“ brčka, mohli bychom si ten kýžený les s vlastním řádem leda tak akorát představovat, protože vinou ignorování potřebné péče o naši planetu tady žádné lesy brzy ani nebudou. Do dialogu o esencialismu, podle něhož je rozdělení na muže z Marsu a ženy z Venuše přirozené, zatímco „vyhrocená“ diskuse o genderech je jen výmyslem znuděných mileniálů, se raději ani nepouštím.

Takže mi prosím vás někdo řekněte, proč bych měl citlivě a chápavě naslouchat ideologicky konzervativnímu manifestu, jehož hlavním programem je

zachování statu quo? Naprostá neochota pochopit druhé (ať už mladší generaci nebo jinak smýšlející bytosti), minimální respekt vůči nim a absence rovného a sofistikovaného dialogu je vlastně velmi arogantní a urážlivá. Ve chvíli, kdy v tomto kontextu z jeviště navíc zazní replika „smrt svobodným“, se vážně ptám, jestli soubor Céčko tímto povýšeneckým způsobem odpovídá mladé generaci a všem lidem, kteří se pokoušejí starat o planetu, otevírají osobní, často velmi citlivá a křehká témata, aby se pokusili pochopit svoji existenci, nebo se jen světa okolo sebou chápou jinak. Opravdu všem, kteří se jim do jejich řádu nehodí, vzkazují, ať zavrou pusy a „zemřou“? Dlouho jsem v divadle necítil takový smutek a úzkost.

Tomáš Blatný, zdroj: Zpravodaj LCH

RADŠI PADNOUT ŽÍZNÍ

Saint-Exupéryho *Citadela* je text, který vyšel až po autorově smrti, její nezredigovaná verze byla nalezena v pozůstalosti. A tak se můžeme jenom domnívat, jaké záměry s ní francouzský velikán literatury přesně měl. Osobně se přiznávám, že jsem ji pro její velmi náročnou metaforicko-filosofickou formu nikdy nedočetla. A bohužel i inscenaci Žízeň souboru Céčko Svitavy bych radši po několika málo minutách odložila.

Vyhnu se tematickému rozboru, kterému se věnuje ve své recenzi detailně kolega Tomáš Blatný, byť s jeho postřehy souhlasím a považuji jeho problematizaci inscenace za adekvátní. Svě výtky bych spíše soustředila kolem samotného formálního provedení, které mě pobuřuje úplně stejně, jako jeho sdělení.

I v kontextu amatérské scény (a možná právě v něm) považuji za naprosto nemyslitelné využít k loutkohře figuríny v parukách, které potkávám před obchody s levným oblečením cestou k Divadlu Karla Pippicha, bez nadsázky a především bez jakékoliv estetické či animační zručnosti. Sebeošklivější kaširované loutky, které se na krajských přehlídkách s pravidelností objevují, vykazují alespoň nějakou snahu o výtvarné pojetí. Nic na scéně nekoresponduje s ničím. Kdyby se ohybní manekýni i kýčovitě malované obrazy v zadním plánu odstranili, tvar by tím nijak nestrádal.

V tomto ohledu bych se tedy obracela k hudební složce: pak bych ale mohla říct jenom to, že pokud by byl kus zařazen do off-programu jako koncert, který se svým stylem odkazuje ke generaci českých undergroundových hudebníků jako Vladimír Merta nebo Jaroslav Nejezchleba, neměla bych s Žízní žádný problém. Po loutkářské i inscenační stránce se (pro mě) jedná o nejslabší zážitek 71. Loutkářské Chrudimi. Tím nechci nijak napadat jednotlivé osoby, které za Žízní stojí, jenom chci poukázat na to, že inscenace jako celek zkrátka nefunguje a divadelně vůbec neobstojí.

Emě Šlechtová, zdroj: Zpravodaj LCH

42/ OHLÉDNUTÍ ZA 71. LOUTKÁŘSKOU CHRUDIMÍ S MICHALEM DRTINOU, PROGRAMOVÝM ŘEDITELEM PŘEHLÍDKY

„71. ročník byl úplně úžasný, stejně jako další ročníky Chrudimi. Málokdo si prázdniny a jejich začátek dokáže bez Chrudimi představit,“ uvozuje Michal Drtina ohlédnutí za letošním ročníkem. V letošním programu se objevilo 106 představení. Prodalo se okolo 10 000 vstupenek. A to festival nedisponuje sály o větší kapacitě, než je 110 míst.

Nicméně programová rada si letos, stejně jako předchozí roky, našla cestu. Jak program sestavit, aby si na své přišli jak seminaristé, tak příjždějící návštěvníci, nebo místní obyvatelé, což je na tom právě to nejtěžší, jak říká Michal Drtina. Sladit vše tak, aby si každý divák mohl v jakýkoliv čas vybrat, na co půjde. „Vytváříme přehlídku, kde je možné vidět skvělé amatérské divadlo vedle profesionálních divadel. A uspokojit ty naše tři divácké řady: seminaristy, kteří se přijeli vzdělávat, i ty, co jenom přijeli užít si loutkového divadla. Mnozí mi to vytýkají, ale já myslím, že si každý má vybrat to, co má rád a s jak starými dětmi jít na divadlo. A myslím, že je vždy možné udělat si na přehlídce obrázek o tom, co se za ten rok v loutkovém divadle urodilo.“

LETOŠNÍ, NOVÉ ZKUŠENOSTI A PLÁNY DO BUDOUCNA

Přestože přehlídka je již tradiční a má svou nezaměnitelnou atmosféru, každý ročník je jiný. Letos se Michal Drtina setkal s tím, že nemohl některé inscenace zařadit do programu, protože začaly prázdniny a dovolené, které si ne každý představuje strávit v divadle. „A není se čemu divit,“ říká Michal. „Koncem roku bylo opravdu mnoho premiér, a já jsem měl pocit, že už nedělám nic jiného, než že sedím v divadle. A pak přišel festival v Žilině, odsud se nám také podařilo přivést inscenaci. Dokonce jsme na poslední chvíli zařadili i ukrajinské loutkáře, abychom je podpořili. A povedla se ještě jedna úžasná věc,“ pokračuje, pln čerstvých dojmů, Michal Drtina: „Do programu jsme zařadili Muzeum loutkářských kultur,

keré slavilo 50 let. Jejich program se rozšířil do ulic a ožil na jeden den celou Chrudim. Měli tam několik scén, bylo to úplně nádherné. Takhle bych si představoval, aby Chrudim vypadala. Aby lidi odtud nechtěli odjíždět, aby všichni mohli být na divadle, na koncertech... A když jsme odjížděli, tak jsme si řekli: ano, příště ještě jeden takový den, a postupně se to může rozšiřovat. Za to veliký dík patří Muzeu loutkářských kultur. Kdyby to tak vypadalo celý týden, bylo by to krásné. Jenom na to sehnat ty peníze.“

Přehlídce by moc pomohlo, kdyby se objevil i nějaký podporující partner. Michal Drtina popisuje, že zájem veřejnosti roste a roste i počet účastníků, proto věří, a jistě to přehlídce všichni přejeme, že získá partnera trvalého, kterého bude bavit podporovat divadlo. Snad se to v dohledné době podaří.

KDO JE MASOCHISTA, VIDÍ NA PŘEHLÍDCE VŠECHNO

V Chrudimi je vždy něco k výběru z hlavního programu či open programu a doplňkového programu. Seminaristé to mají sestavené tak, aby viděli všechno z hlavního programu a pak si mohou volné chvíle doplnit z open nebo doplňkového programu. Ani bez diváckých diskusí by to nebyla správná přehlídka.

„Kdo je masochista, tak vidí všechno, a to je už opravdu náročné,“ říká Michal Drtina. „V jeden den jsou tři základní hrací bloky plus doprovodný program, v osm hodin začne diskuse. Letos mě překvapilo, že sál byl při diskusích vždycky plný.“ Např. diskusní seminář X funguje pod vedením Jakuba Vašíčka a seminaristé diskutují o všem, co je možné vidět. „Kuba Vašíček říká, že tohle v profesionálním divadle neexistuje. A já jsem tomu rád, že v amatérském divadle to funguje, že diskuse jsou zajímavé, konkrétní. Bavíte se o tématech, o tom, co se nepovedlo nebo ne. Jsou to názory lidí, na základě kterých se dá pracovat dál.“ Michal Drtina popisuje diskuse vedené Jakubem Vašíčkem jako velmi obohacující. Z letošních vyplynulo, že plno inscenací je generačně kontroverzních, střetávalo se čtení jedné inscenace z různých pohledů dvou generací. To, co čtou mladí, už nevnímají ti starší či naopak. Ale právě bouřlivé diskuse jsou nejzajímavější, nejkrásnější je na nich to, že nekončí formálním ukončením diskuse. A diskutuje se ještě dlouho potom, v hospodě i před hospodou. „Chci poděkovat chrudimským obyvatelům, že jsou k tomuto shovívaví, protože přesně to vytváří ten kolorit Chrudimi,“ dodává Michal k atmosféře přehlídky.

ZÁZEMÍ FESTIVALU PROCHÁZÍ KAŽDÝ ROK ZATĚŽKÁVACÍ ZKOUŠKOU

Jako na jiných přehlídkách, tak i v Chrudimi jsou omezené kapacity, na ubytování všech účastníků a

Michal Drtina, dramaturg a ředitel přehlídky Loutkářská Chrudim, foto Lukáš Bezvoda.

hostů, i na technické vybavení a zázemí. „Ubytovací kapacitu jsme vyčerpali,“ říká Michal Drtina. „Už letos jsme museli ubytovávat mimo Chrudim. A to si neumím představit příští rok, až se bude rekonstruovat sportovní hala, kde je také ubytování. Ale místní nám nabízel i své byty, takže také velký dík.“ Velký dík posílá Michal Drtina i technikům v čele s Janem Strnadem. „V technice máme velké rezervy. Technické vybavení je jaksi zakonzervované a nijak se neobměňuje. A herci chtějí mít dobré vybavení. Chtějí, na co jsou zvyklí. Tohle zabezpečit bez Honzy Strnada a bez kluků, kteří to dělají dobrovolnický, to bychom nezvládli,“ zdraví s díky Michal Drtina kolektiv techniků.

OHLÉDNUTÍ

Pokud se chcete dozvědět více o letošním programu loutkářské Chrudimi, poslechněte si záznam pořadu Antré, kde se Michal Drtina vyjadřuje k některým inscenacím z hlavního programu. S nadšením Michal vyzdvihuje, že v letošním roce se uskutečnilo všech deset regionálních přehlídek loutkového divadla a v Chrudimi bylo opravdu na co se koukat, o čem diskutovat. A jistě si nejen on odnesl plno silných zážitků. „Mladé soubory se vyjadřují k závažné společenské, ekologické, životní situaci. To je nesmírně silné. Letošní Chrudim byla tematicky silná a zajímavá. Byla přínosná pro obor i pro svět, pro diváky,“ uzavírá své povídání Michal Drtina, mimo jiné šéf redaktor portálu Amatérská scéna. A dodává: „Oceňuji jakýkoliv projekt, který se zabývá amatérským divadlem. Jestli nás bude víc a budeme se doplňovat, tak jediné dobře. Ale soubory si dokážou najít cesty ve svém místě. A když se dokážou nahlas bavit o tom, co si o světě myslí, tak budou mít politici problém.“

Josef Jan Kopecký, Lucie Kotěrová

43/ DIVADELNÍ PIKNIK VOLYNĚ 2022

Divadelní Piknik Volyně, celostátní přehlídka amatérského činoherního a hudebního divadla, letos probíhala ve dnech 30. června až 7. července 2022. Vybíráme ze Zpravodaje přehlídky rozhovory a recenze souborů z východních Čech.

Dva měsíce jsme zkoušeli jen pády
(rozhovor s režisérem a hercem Janem Markem)

Záblesk je váš autorský text?

Zčásti. Inspirovali jsme se jednou situací z jedné hry, a i tu jsme výrazně pozměnili. Měli jsme námět a z osmdesáti procent ho proměnili.

Jaké bylo zkoušení? Nevím, zda máte někoho v rodině nevidomého...

Byla to nová herecká zkušenost, nikdy jsme nic podobného nedělali. Byla to výzva. Začali jsme zkoušet za covidu a distančně. Bez videa, jen telefonicky. Což bylo nakonec fajn, protože jsme se zaměřili jen na obsah, na text a motivace postav a situací. To bylo ohromně přínosné. Když už jsme začali zkoušet, bylo to ze začátku hlavně technické, vše jsme zkoušeli do detailu. Dva měsíce jsme zkoušeli jen pády, aby byly bezpečné a aby se nikomu nic nestalo. A zároveň se nesesypal koncept a vypadalo to dobře.

Neměli jste obavy, že vám divák vyčte vysmívání se handicapovaným?

Měli. Dělali jsme to s tím, že jsme na tohle riziko mysleli, protože se nikoho dotknout nechceme. Když jsme hráli v Kostelci na přehlídce, ptali jsme se na to i poroty. Od nich i od diváků nám přišla pozitivní zpráva, že to tak nikdo nevnímal. I od diváka, který má nevidomého člověka v rodině. Tam se nám to povedlo, tak doufám, že ani tady jsme se nikoho nedotkli. Myslím, že ne. Alespoň na mě to jako vysmívání slepotě nepůsobí. My se snažili říct, že i handicapovaní lidé řeší stejné lásky, stejná zklamání a problémy jako ostatní. Akorát na divadle se z toho dá udělat komedie.

Nemáte na jevišti problém s disciplínou? Dáváte si velký pozor, abyste se sami neodbourali?

Protože u této inscenace je důležité udržet princip důsledně po celou dobu. Přiznám se, že dnes jsem se odboural. Pomohli mi k tomu diváci. Nečekal jsem, že tomu tady půjdou tak naproti. Ve Volyni je opravdu skvělé publikum, a tak vstřícné reakce jako tady jsme zatím nikde neměli. Smáli se i v místech, kde na to nejsme zvyklí a když na to přišlo, prostě jsem se odboural. Nemohl jsem to vydržet.

Jste režisér i jeden z herců. Vzal jste si s sebou i nějaké druhé oči?

Ano, to byla nutnost. Spolurežisérkou je Romana Zemenová z Turnova ze souboru Čmukaři. S ní jsem jel v tandemu. Po základních aranžích jsme si ji pozvali a ona nám to vyčistila. Vycítíte z jeviště, kdy to i poslednímu divákovi dojde? Ono je to tam na první dobrou. Nejpozději v okamžiku, kdy se objeví bílá hůl. Ne všem

Inscenace Záblesk souboru Společnost bloumající veřejnosti, Turnov,
foto Ivo Mičkal.

samozřejmě dojde hned, že jsou slepí všichni. Ale to už pak jde rychle za sebou.

KOMEDIE, JAKOU SVĚT NEVIDĚL

Proč ten chlap nenavazuje oční kontakt? Je to čtvrt hodina, a ani jednou se na ni nepodíval přímo. Je snad slepý? A ono jo. Za tohle o málo dřívější odhalení je třeba připsat zásluhy herci, který soustředěně držel pohled nepřírozeně upnutý do nekonkrétního místa v prostoru. Soubor Společnost bloumající veřejnosti uvedl autorskou frašku *Záblesk*, o níž píše, že se jedná o banální manželský trojúhelník v nebanálním prostředí. A skutečně – zjištění, že nikoli jeden, ale všichni tři aktéři jsou slepí, platí za efektní i efektivní zápletku. Jak vyřešit zapeklitou situaci, v níž figuruje mileneček, manželka a konečně manžel – vrátiv se dříve z práce? Běžná „dveřová“ situační komedie tak nabývá nového rozměru, neboť mileneček se nemusí schovávat ve skříní, jen musí zůstat zcela potichu, neslyšen, obléci se a vypadnout. Jenomže – abych citoval klasika: není to málo, Antone Pavloviči? Vtip je většinou založen na nečekané pointě či řešení. Přestože je celá inscenace vlastně jen pouhou „anekdotou“, daří se pomocí textu dávkovat „vtipy“ s poměrně solidní kadencí. Avšak na textu takový kus skutečně nestojí. Jde naopak o nonverbální humor, jak se bezhlesně prosmýknout kolem slídícího (samozřejmě slepého) manžela, a přitom se obléci.

Vzpomněl jsem si na dnes již legendární roli Bolka Polívky v *Podivném odpoledni doktora Zvonka Burkeho*, kdy musí dostat starou bytnou, již právě „kleplo“, do skříně. Jde o skutečnou pohybovou virtuozitu, která je meritem humoru. Právě tyto pasáže by stálo za to podpořit. Na ploše 40 minut totiž až příliš prostoru zabírají dialogy, které jsou z větší části o ničem – netřeba tlačit do humoru slovního, který po určité chvíli degraduje na pouhé „to jsem tehdy viděl“ pronášené slepcem. Takový obsah se velmi záhy vyčerpá a je škoda, že kalí jinak podařené pohybové gagy. Kupříkladu úvodní rozhovor milence a manželky v posteli zabírá z celkového času celých 15 minut. Zbytečně velký díl si ukousne slovní vata, která neslouží ničemu jinému než natahování výsledné délky. Čím déle stráví herci hovořením, tím větší čas má divák všimnout si, jak omezený potenciál sledovaná situace vlastně skýtá.

Proto platí základní pravidlo grotesky a komedie – rychle, švihat, nezastavovat, nikdo nesmí vydechnout! Pětadvacet minut bohatě stačí. Má to svoje kouzlo, bezesporu. Typy jsou zřejmé, nápad to má, atmosféru taky, jen kdyby se krátilo a uměle nevyplňovalo, nestihl bych si všimnout, že vlastně cosi chybí – tedy přebývá.

Vít Malota

PROLOG JSME SI NAPSALY SAMY

(rozhovor s režisérkami Naďou Kubínkovou a Lucií Haškovou)

Máte spočítáno, kolik máte v souboru pejskařů a psů?

Naďa: Ne. / Lucie: Já jsem na kočky. / Naďa: Lucka je na kočky, já jsem na psy.

A jak jste režírovaly? Pejškařka s kočkařkou...

Lucie: Občas jsme někoho chytily pod krkem. / Naďa: Občas někdo nedostal granule.

Kde jste objevily text *Lajky*?

Naďa: Ve Východočeském divadle v Pardubicích jsem viděla scénické čtení, potom jsem se bavila s autorem hry Davidem Košťákem. Text se mi moc líbil, asi rok mi ležel v hlavě a pak jsem se rozhodla do něj jít. Přitom je to pro mě téma, které jsem nikdy nedělala, nerežirovala. Hra samotná není pro mě typická, dělám spíš bizarní věci. Odjela jsem na FEMAD do Poděbrad a tam si to Lucka přečetla a řekla: Chci to dělat taky a budeme to dělat spolu.

Obě dvě jste text upravovaly. Byly vaše zásahy razantní?

Lucie: Mimo jiné jsme vyměnily předposlední obraz s posledním. Některé psy jsme seškrtaly podle našich potřeb, a když jsme se dostaly na konec, přišlo nám lepší mít start rakety jako tečku. A v rámci ras psů jsme proškrtaly text. / Naďa: Upravovaly jsme oproti textu samotná prostředí. Vymyslely jsme si hospodu, vymyslely jsme si kino. A nejzásadnější úpravou bylo, že jsme si napsaly prolog. Vznikl měsíc před premiérou, kdy jsme si řekly, že by bylo fajn uvést diváka, který nemusí znát reálie, do samotného děje a historického kontextu.

Inscenace *Lajka* souboru Divadlo Exil, Pardubice, foto David Slížek.

Absolvovaly jste tedy i nějakou historickou přípravu?

Naďa: Rozhodně. O *Lajce* už vím snad úplně všechno a není to hezký příběh. / Lucie: Našly jsme i texty, které se objevily někdy v roce 2003, kdy jeden z vědců přiznal barvu. I z toho jsme čerpaly. / Naďa: Z hlediska historických reálií jsme si nic nevymyslely, jsou opravdu podle skutečnosti. / Lucie: Respektive podle toho, co se dalo dostat a získat. Rusové by nás do archivů nepustili. / Naďa: Ani David Košťák nevařil z vody a opíral se o skutečné události. Vědci si třeba opravdu brali psy domů.

Co na text říkal soubor?

Lucie: Nejdřív se smáli, protože jim dialogy zvířátek přišly vtipné. / Naďa: No, říkali taky, že je to blbost. / Lucie: Hodně pak řešili, jestli to někdo pochopí, protože to nemá lineární příběh. Je tam vrstva *Lajky* a fabulace kolem její zamilovanosti, pak je tam rovina vědců a rovina sněmů psů, kdy jsou jak lidi nad pivem. / Naďa: Všichni psi jsou lidi. To nám přišlo geniální. V inscenaci máte i původní hudbu. / Naďa: Je od skupiny Donrvetr a ústřední píseň složil její člen a představitel Antoš Matěj Karas. Nazpívala ji představitelka *Lajky* Karolína Davidová.

Martin Rumler

PSI NA JEVIŠTĚ NEPATŘÍ...

...říkal s oblibou profesor Císař. V původním znění úsloví byly zahrnuty i děti, ale po obrodě dětského divadla, za niž můžeme děkovat Evě Machkové, Jiřině Lhotské a dalším, se – jak napsal „s radostí“ – rozhodl na jevišti akceptovat.

Psí divadlo na svou obrodu stále čeká, a tak by z úcty k doyenu českého divadla čtyřnozí přátelé člověka měli stále zůstat mimo jevištní prkna. Divadlo EXIL na to nedbá a nazkoušelo hru z pera mladého českého dramatika Davida Košťáka, jehož tvorba pro divadlo

(často také pro ČRo Junior) se vyznačuje laskavým humorem, akcentací vztahové problematiky, témat sebekřivění či environmentalismu. Jeho hry pro děti sklízí úspěch a jednou z nich je právě příběh o psu *Lajce*. Některým ze situací nechybí humor, hezká obrazivost

ani jistý morální přesah (o obligátní síle lásky), přesto se nemohu zbavit dojmu, že část dějové linky je jen vatou, která příběh ani zásadní témata nijak neposouvá, ani nám neposkytuje jakékoli důležité informace – konkrétně míním kupříkladu sněm psů.

Na něm je možno ukázat další (pro mne asi nejzásadnější) problém celé inscenace, a tím je míra zvolené stylizace – hraji-li psa. Ta se totiž pohybuje na škále od naprosto civilního „lidského“ přístupu, k těžko snesitelnému pitvoření podtrženého vyplazeným jazykem a zrychleným dýcháním. Přitom vtip vyplyne mnohem lépe v situacích, kdy se „psi“ chovají zdánlivě lidsky a pak překvapivě udělají drobný posunek či pronesou něco nečekaně zvířecího. Na této pomyslné škále se navíc soubor pohybuje bez ustání sem a tam a pro mne pak bylo těžké odhalit konkrétní klíč v tom, jak a proč se tak děje. Pro příklad: mnohem účinnější než panáčkování a čuchání k cizím hýždím je znázornění útěku z útulku pomocí přenosného stanu a plynového vaříče.

Zcela přesná je ve své roli Staré Lajky Olina Vetešníková, ale to právě proto, že nemusí „nic hrát“. Snad jen kdyby existoval viditelnější dramaturgicko-režijní záměr v její postavě „vypravěčky“, byl bych spokojen bez výhrad. Mladá Lajka (Karolína Davidová) má svým výkonem táhnout celé představení. A skutečně; hýří energií, je výborná pohybově, její nadšení dokáže být nakažlivé, ale právě ona „psi radost“ se snad mnohem více, než ve šklebech a vyplazovaném jazyku nachází v nadšení vnitřním.

Už původní text se pohybuje na hraně nebezpečné infantilnosti a jde-li jí soubor takto naproti, nutí mě to víc a víc se ptát, zda by v tomto případě nepomohlo spíše rozhlasové zpracování. Představení má svá silná místa, vytí pro lásku znázorněné srdceryvným sólem na saxofon je strhující, energie protagonistů jakbysmet, ale ani to mě nepřesvědčí. Musím stále stát za Císařem – psi na jevišti zkrátka nepatří.

Vít Malota

OPERU HRÁT NEBUDEME

(rozhovor s hercem a režisérem
Josefem Janem Kopeckým)

Triarius je letitý spolek, má za sebou už 22 let. Jak moc se obměnil, do jaké míry jsme dnes viděli původní sestavu?

Vracíme se k počátkům, protože s paní Robinsonovou jsme Triarius zakládali. Z prapůvodního týmu je ještě ten, který hraje všechny ty role jako kněz, psychiatr atd. (Jiří Duchoň). Hrají s námi i dva úplní nováčci, tedy Benjamin (Jan Kučera) a Elaine (Jana Dvořáková), kteří, nejen že hrají poprvé s Triariem, ale je to i jejich činoherní debut. A hned hlavní role. Hlavní role pro Benjamin a Elaine jsou studování operní pěvci, zkušenosti s jevištěm mají.

Můžeme tedy od Triaria vbrzku očekávat nějakou

— Inscence Absolvent souboru Triarius, Česká Třebová, foto Michal Horák.

operu?

Ne, nemáme orchestr. Od původního zaměření ostatně neutíkáme, máme teď v repertoáru inscenaci *Ahoj, můj miláčku* složenou z dopisů od Martina Jirouse, které psal z vězení své druhé ženě Juliáně. Hrajeme ji pro dva diváky a je velmi intimní.

Takže inscenace pro dva odvážné diváky?

Pro muže a ženu. Muž herec komunikuje s divačkou a herečka žena komunikuje s divákem.

Jak jste přišli na Absolventa? O autorovi jsem nikdy neslyšel.

Autor novely prodal dům, a pak i s rodinou kočoval po Spojených státech, dokonce byl stíhán, protože děti nechodily do školy. Úplně se oprostil od materiálních statků. Práva dal k dispozici volně, ale uchopili je filmaři a následně Broadway, čímž se to zkomplikovalo. Při žádosti o práva jsme dokonce museli posílat nejen medailonky představitelů hlavních rolí, ale i jejich fotky.

Čím jste se řídili při výběru hry, jakým dramaturgickým plánem?

Triarius začal na divadle poezie a experimentálním divadle, nicméně každého to časem trochu zavane jinam. Na Volyni jsme byli poprvé s *Uchem* a tam už byl jasný náš příklon k činohře. Před *Absolventem* jsme inscenovali komorní hru Lenny, *Hitlerova filmařka*, neboť nás zajímalo, kdo z nich je manipulátor. Téma *Absolventa* nám přišlo zajímavé, protože byť je usazené v USA v šedesátých letech, je univerzální. Každý asi někdy hledal své místo na zemi.

Řešili jste v souboru své vlastní zkušenosti s krizemi směřování?

Ne, to nebylo téma. Ale mluvili jsme o tom, proč *Absolventa* dělat a co jeho prostřednictvím chceme sdělovat. Ostatně počkáme na diskusi, jestli se sdělení podařilo doručit nebo ne. Pro mě jsou příbuznými tématy generace X, Y, Z a já už nevím, které další máme, čili i téma sociálních sítí a jakési asocializace, které jsem se do inscenace pokusil vtisknout.

Jan Duchek

ABSOLVENT UTOPENÝ V ŽÁNROVÉ BEZBŘEHOSTI

Slavná americká filmová komedie *Absolvent* je adaptací novely Charlese Webba a podle scénáře Caldera Willingham a Bucka Henryho ji natočil režisér Mike Nicholas v roce 1967 s Anne Bancroft, Dustinem Hoffmanem a Katharine Ross v hlavních rolích.

Příběh mladíka, který se svérázným způsobem bouří proti nabubřelosti a pokrytectví generace svých rodičů zarezonovala v době svého vzniku a jistě má svůj ohlas i dnes. Proto se této látce také chopil britský dramatik a režisér Terry Johnson, v jehož režii byla hra uvedena nejprve v Londýně v roce 2000 a dva roky později zaznamenala také svoji premiéru na Broadwayi, kde se dočkala úctyhodných 380 repríz. Na českém jevišti se *Absolvent* objevil poprvé v roce 2005 ve Studiu DVA v režii Patrika Hartla. Ač revolta mladého člověka proti maloměšťáctví rodičovské generace i prazvláštní zakoušení „lásky“ ke starší ženě a její dceři jsou bezesporu nosná témata – film i dramatizace to jednoznačně dokazují – v inscenaci divadelního souboru Triarius zůstal záměr někde napůl cesty.

Jedním ze základních kamenů úrazu je žánrová neukotvenost. Inscenátoři ve snaze obsáhnout široké škály obrazu lidského prožívání stojí rozkročení mezi „dramatem o životě“ a „romantickou komedií“ a ani jeden z žánrů není uchopen důsledně. Neboť k dramatu o bezhlavé vášni bohužel nedochází, vašeň zpočátku chybí zcela, v závěru inscenace pak byla nahrazena hysterií, směr romantické komedie, který slibuje začátek, je také velmi záhy opuštěn a inscenace se dostává do prapodivného žánrového vzduchoprázdna. Nepomáhá také fakt, že se linky postav utápí ve vnějškovosti a zcela pak abscentuje vztah nejen mezi hlavními hrdinou a jeho okolím, proti kterému se vymezuje, ale především vztahy mezi jednotlivými postavami.

Ani snaha o minimalistickou scénografii celkovému tvaru příliš nepomáhá. Byť jednotlivé scénické prvky (židle, které se dá změnit na stolek, a mobilní dveře) vypadají samy osobe sympaticky, komplexní funkční scénografický prostor herecké akci nenabídnou. Zkrátka, i když se někdy říká, že „méně znamená více“, v tomto případě méně znamená opravdu málo.

Z výkonů hlavních představitelů Jana Kučery jako Benjamina Braddocka a Lenky Špaisové v roli Mrs. Robinson je cítit veliký potenciál, avšak kvůli obdivuhodné režijní nenápaditosti nejsou jasné jejich motivace, a tak velmi zajímaví herci jen předvádí nezajímavé postavy bez života. Ani hořce ironický konec, kdy se Benjaminovi ukáže jeho těžce získaná Elaine ve stejném světle jako její dominantní matka, nezapůsobí tak, jak by mohl, pokud by byla cesta k této pointě budována přesvědčivě a čistějšími žánrovými prostředky.

Miroslav Ondra

NA PRVNÍ PŘEČTENÍ BYLI JEDLÍCI AŽ MOC BLÁZNIVÍ

(rozhovor s režisérkou Ivanou Šrámkovou)

Jak se k vám tahle hra dostala? Vybral si ji soubor, vy, nebo nějak kolektivně?

Text jsem vybrala já a hlavním hlediskem bylo obsazení. Chtěla jsem najít hru pro tři holky a tři kluky. Zároveň jsem hledala českou komedii. Mezi všemi texty se objevili *Jedlíci čokolády*.

Když jste si text poprvé přečetla, co jste si říkala?

David Drábek je poněkud svérázný autor. Bylo to bláznivé, na první přečtení možná až moc. U každého textu musím myslet na to, zda jsme to schopni dát dohromady scénicky. Nakonec jsem si řekla: jo, to dáme, zvládneme to, vymyslíme.

Upravovala jste nějak text?

Samozřejmě má Klicperovo divadlo větší možnosti, třeba i herecké. Některé postavy jsme museli vypustit. Snažili jsme se to zjednodušit, aby to odpovídalo našim možnostem.

A co na *Jedlíky čokolády* říkal při čtení soubor?

Soubor byl rozpačitý, ale jak jsme to četli víc a víc, šli do

toho, ať je to, co je to. Časem zjistili, že je to legrace, že je to bláznivé. Ale hlavně, že je to baví.

V inscenaci kombinujete živou hudbu s reprodukcí. Netroufli jste si na živou hudbu po celou dobu?

Netroufli. Máme ji jen na začátku, hrají ji naše děti, které zapojujeme do divadelních aktivit. I když by to bylo krásné, nevím, jestli by utáhly živou hudbu po celou dobu.

Dovolila jste sobě nebo souboru se podívat na *Jedlíky* v Klicperově divadle, pro které hru David Drábek psal?

Dovolila. Po půl roce od naší premiéry jsme se dostali na derniéru hradeckého profesionálního představení.

Co máte v plánu teď?

Část souboru nazkoušela Nestroyovu hru *Provaz o jednom konci*, která měla premiéru teď na jaře. Takže máme docela co hrát. Teď nás čeká rozmyšlení, do čeho se pustíme dál, abychom v roce 2023 měli něco nového.

A jsou vašemu souboru blízké komedie, nebo se pouštíte i do vážnějších inscenací?

Spíše komedie. Ale v souboru jsme tři režiséři a někdy se mí kolegové pustí i do vážnějších témat. Dělal třeba Skleněný zvěřinec od Tennessee Williamse. Můžeme se pustit do vážnějších kusů, ale musí nám to sedět a líbit se nám to.

Martin Rumler

NEFOREMNÍ JEDLÍCI

Dramatika autora Davida Drábka je hustou a spleťtou sítí asociativních nápadů, schválností, a také – tu lepších, tu horších – metafor. Nejinak je tomu v případě textu *Jedlíci čokolády*, kde drábkovským groteskním příšeřím (nechce se mi použít slovo temnota) nahlížíme tíživá trápení osamělých tří sester. Drábkův text je ovšem natolik do sebe zakuklený, že nejlépe mu snad rozumí autor sám. Na jeho inscenátory čeká těžká práce, jak tento v zásadě nekompoziční text dovést ke komponovanému tvaru, jakým by divadelní inscenace měla v každém případě být.

Společnost divadelní ochotníků Diviš z Žamberka jako by přistupoval k Drábkovu textu s až přílišnou důvěrou, že vše, co se v něm děje a říká, myslí autor vážně. Tato důvěra vede k tomu, že se inscenátoři pokoušejí vyprávět Drábkův asociativní příběh na realistickém půdorysu. Tak se ocitáme v domě, kde bydlí tři osamělé sestry a řeší své neuspokojivé životní výhledy. Vulkanická autorova představitost metá však žhavé kameny asociací bezohledně a bez ladu a kladu – a logicky tak dění na jevišti znepřehledňuje.

Herecky žamberští přistupují k textu se značnou dávkou expresivity. To je sympatické co do celkové energie inscenace, díky které je divák k dění až násilně připoután. Ale jednotlivé výstupy, ba i repliky působí odděleně, jako by se herci neposlouchali, jako by na sebe nebyli napojeni. Pak se zdá, že jedna reakce nevychází z druhé, že jedna replika (pocitově) nesouvisí s druhou. Postavy ve své expresivnosti (výraznosti) jsou navíc spíše nesympatičtí. Jako divák pak ztrácím zájem společně s nimi řešit jejich životní těžkosti, či jim dokonce fandit. Ani mezi sebou jakoby příliš sympatií nepociťují. Pozoruhodné bylo, jak málo jeden druhému hleděly do očí, nebo se jakkoli na sebe jinak dívaly a pozorovaly se. Nejde jen herecké napojení, ale také o to, že si má jedna postavě o té druhé něco myslet – z pohledu mlčící postavy, které pozoruje druhou, často jako divák vyčtu více, než ze samotných replik mluvící postavy.

Souboru se podařilo základní téma tří sester, pro které je těžké se vyrovnat se smrtí svých rodičů a které teprve, když se odvážíly vejít do světa a tam najít své partnery, našly naději a řešení svých těžkostí. Ale inscenace postrádá formu. Jako by nejasně, nekontrolovaně z formy vyskakovala a neustále ztrácela tvar, ostatně stejně jako části hry Davida Drábka.

Štěpán Pácl

44/ JIRÁSKŮV
HRONOV 2022

V pátek 29. 7. 2022 odstartoval 92. ročník tradičního divadelního festivalu Jiráskův Hronov. Během devíti dní nabídnul bohatý divadelní i hudební program, semináře, výstavy i diskusní panely. Konkrétně se během festivalového týdne letos představilo 37 souborů se 74 inscenacemi.

Volné sdružení východočeských divadelníků se také, už podruhé, podílelo na vysílání Festivalových minut Jiráskova Hronova. O moderaci se postaral Ioni prověřený tandem Ondřej Lechnýř a Josef Jan Kopecký. Během festivalu se před kamerou vystřídala pestrá škála hostů z řad amatérského i profi divadla, organizátorů a lektorů seminářů. Záznamy pořadu najdete také na YT kanálu VSVD.

Návštěvníci Jiráskova Hronova se také mohli seznámit s historií Volného sdružení východočeských divadelníků – díky výstavě, která připomínala 30 let naší činnosti. Panely s fotografiemi a texty byly k vidění na náměstí Čs. armády.

V následujících řádcích Divadelní hromady vám přinášíme informace o východočeských souborech, které se na Jiráskův Hronov probíjaly sítím celostátních přehlídek Divadelní piknik Volyně, Šrámkův Písek a Loutkářská Chrudim. Čerpáme z festivalového zpravodaje.

Konkrétní články najdete na: www.jiraskuvhronov.info.

PODMÍNKOU BYLA SILNÁ ŽENSKÁ
HRDINKA

(Convivium, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř: Viktorka, rozhovor se členy souboru)

Kvůli covidu prošla vaše Viktorka docela významnými zákrutami, že?

Jarka Holasová: To ano. Začali jsme ji dělat, aby se Kája připravila na přijímačky. Měli jsme ji postavenou v nějakém základním rámci. Dozkušeli jsme ji pár dní před lockdownem, dva měsíce jsme se neviděli, pak byly posunuté krajské přehlídky. Řekli jsme si, že tomu dáme šanci a chtěli jsme si tvar vyzkoušet před diváky. Zjistit, zda drží pohromadě. Udělali jsme premiéru, ale úplně se to nepodařilo. V sále seděli diváci s mezerami mezi sebou, roušky na obličeji. Vůbec ta interakce a komunikace mezi námi a diváky nemohla fungovat. Pak jsme ji měli hrát na Šrámkově Sobotce, ale nakonec nebylo nic. Řekli jsme si, no dobře, nechali to uležet. Odložili jsme to a vlastně druhá premiéra byla až za rok na Sobotce. Tam se to snad povedlo.

Neodradilo vás to?

Karolína Novotná: No, jak koho. Ale mě ne./ Jarka: Někoho to odradilo hodně. Ale vyčistili jsme si hlavu a

Inscenace Viktorka souboru Convivium, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř,
foto Michal Křáva.

po čase se nám z toho vyloupnul i konec, semklo se to. Pomohlo nám to, tak jsme se rozhodli přihlásit na přehlídku, chtěli jsme slyšet další reflexe.

A jak jste připadli zrovna na Viktorku?

Jarka: Podmínkou pro Káju bylo, že půjde o silnou ženskou hrdinku.

Hned na začátku vás napadla Viktorka? Nebo byly ve hře i jiné ženské hrdinky?

Jarka: Honzík navrhnul Ofélii./ Jan Trč: Ale jen na první dobrou./ Jarka: No, do Shakespeara jsme se pouštět nechtěli. Nejdřív to tedy byla Viktorka a pak se nám z toho vyloupila i Božena Němcová.

Všimnul jsem si, že se ráda se svými žáky pouštíte do folklóru. Čím vás fascinuje?

Jarka: Prospěje nám návrat ke kořenům. Trpím tím, jak lidi nekomunikují, nepovídají si. Věřím, že ve folklóru a slovesnosti důležité příběhy jsou a jsou to příběhy prověřené staletími. Myslím si, že když si to moji žáci aspoň trochu ochutnají, tak je to obohatí.

No a co vy mladí, jak vám to chutná?

Karolína: Moc nám to chutná. Jarka to umí dělat moc dobře a není to pro nás otrava. Aspoň pro mě to nikdy otrava nebyla.

A nechybí vám dělat velké současné výpovědi, příběhy nebo témata?

Karolína: Naopak. A ve věcech, které děláme my, je vždycky nějaké aktuální téma. Neděláme muzeum nebo skanzen. Ano, nehrajeme na jevišti s telefony, ale máme to tam jinak./ Jarka: Lidi se moc nemění a archetypy fungují, takže současné témata ve folklóru jsou.

Jaké pro vás ostatní je dělat oporu a podporu kolegyni, která je „vystrčená“ do světla reflektorů?

Karolína: Je pravda, že je hodně potřežu./ Jan: Je to fajn. Nemáme potřebu se prosazovat na úkor Káji. A je pro mě zajímavé osahat si to, že dělám někomu support a musím v tom být absolutně přítomný a naladěný na celek, aby to fungovalo. Koncentrovat se, nevypustit nic, protože děláme Káje partnera. Je to výzva./ Kamila Šourková: Dokonce bych řekla, že i náš výdej energie je podobný tomu, který má Kája. Musíme být na sebe napojení./ Veronika Brožková: My máme Káju moc rádi,

moc ji obdivujeme a je skvělé být součástí něčeho takového./ Jan: Když se to povede, je moc fajn cítit, jak má kolektiv stejný cíl, ke kterému směřuje.

Martin Rumler

HRACÍ PROSTOR JAKO METAFORA

Židle v kruhu, prostor vymezený trnitými větvemi, malovaná truhla a na ní dívka. Dopředu víme, že je to Viktorka z románu Boženy Němcové – nikoliv ona příslovečná šílená Viktorka ječící u splavu, ale Viktorka na počátku svého příběhu, Viktorka jako krásná a nekonvenční dívka. Že se s ní v jaroměřské inscenaci z dílny Jarky Holasové a jejího týmu potkáváme v tomhle prostoru, není vůbec náhodou: aréna tu není formální figl kvůli ozvláštňení, divák se stává součástí společnosti, která na Viktorku pohlíží a především zahlíží. Vůbec toho je hodně, co tu není náhodou, mnohé motivy z Němcové se do jevištní podoby podepisují celkem neokázale a nenuceně (třeba právě ty trny, z nichž se stává klíčový symbol celé inscenace) – a zrovna tak neokázale a nenuceně taky inscenace vypráví Viktorčin příběh. Opřít se může o silný výkon Karolíny Novotné, suverénní v pohybu i v archaickém jazyku, ale barvitě, přesně stylizované a bez ustání soustředěné výkony podávají i ostatní členové souboru v úloze jakéhosi chóru. Různých kódů a měř stylizace se vystřídá víc (třeba včetně technicky výborně zvládnutého voicebandu), ale dohromady je z toho soudržný a silný obraz silné ženské hrdinky.

Potom přijde zlom – a místo Viktorky se na jevišti ocitá mýtus Boženy Němcové samotné. Přiznám se, že ač jsem dopředu věděl, že se téma postavy a téma autorky v inscenaci spojují, stejně mi nejdřív trošku zatrnulo. Už nějakých šedesát let existuje v literární vědě poměrně vlivný proud (zosobňovaný například Rolandem Barthesem, autorem proslulé eseje Smrt autora z roku 1967), který usiluje o odstřížení osobnosti autora od díla, o zaměření na text samotný, potažmo na čtenáře (příjemce) a jeho vztah s tímto textem. Je mi to docela sympatické a rádobý psychologizující hledání souvislostí mezi životním příběhem autora a dějem románu / tématem básně atp. se mi vesměs přičí.

Jaroměřská inscenace mě ale nakonec přesvědčila o tom, že zrovna v tomhle případě to smysl dává. To, v jaké životní situaci Němcová Babičku psala, je ostatně celkem obecně známé – inscenace na to smysluplně odkazuje a díky tomu, že je zároveň portrétem této velké spisovatelky, může dospět ke konci nikoliv tragickému, nýbrž vzdornému až do onoho čtyřnásobného fakáče.

Z dílny Jarky Holasové a potažmo jaroměřské ZUŠ F. A. Šporka jsme zvyklí vídat především nekonvenční, často hodně konceptuální loutkářské inscenace. Není to ale poprvé, kdy se bez loutek obejde úplně: Viktorka sice vykazuje podobně promyšlenou práci se znakem, ale v první řadě je nesmírně působivou činohrou se silným výkonem jak individuálním, tak kolektivním – a taky se silnou výpovědí o tom, jak to má člověk těžké, když mu doba zrovna nepřeje.

Michal Zahálka

VIKTORKA, BARUNKA Z PĚTISTOVKY A TI DRUZÍ

Inscenace inspirovaná příběhem Viktorky z Babičky a korespondencí Boženy Němcové původně vznikla ke kulatému spisovatelčinu výročí a řekl bych, že soubor Convivium ze ZUŠ F. A. Šporka z Jaroměře tím nadělil naší paní Boženě moc pěkný dárek k narozeninám.

Hned při vstupu do sálu dostává divák jasný signál, o čem a jak se bude hrát. Sedí se kolem kruhu, jenž je vyznačen trnovým proutím a působí jako ostnatý drát, za který není dovoleno vstoupit a ze kterého se nesmí ani ven. Středobodem kruhu (a to doslova) je dívka, která se obléká do parádního kroje, mašlí se a kráší, občas si ještě vytáhne nějakou tu tretku z centrálního scénografického prvku – malované truhly. Pozvolna pak inscenátoři pouštějí diváka do příběhu skrze silnou atmosféru snad až jakéhosi rituálu, kdy si Viktorka vybírá svého nápadníka, zve k tanci mnoho mladých mužů z publika, avšak nikdy není spokojena. Až to konečně vypadá, že je s výběrem smířena, zjevuje se démon v podobě černého vojáka, který Viktorku pomalu přivádí k šílenství.

Tedy fyzicky se voják neukáže. Je kdesi za obzorem, jeho temný stín vnímáme pouze díky vyděšenému pohledu hlavní hrdinky. Záhy se ale na scéně objevují další členové souboru, doposud umě skryti v první řadě mezi diváky. Fungují buď jako další postavy z Viktorčina příběhu, ale především jako chór, veřejné mínění, které umí manipulovat, zle pomluvit, dráždit, kárat... Mohl by to ovšem být také vnitřní hlas Viktorčina svědomí, který ji časem dožene k tragickému konci.

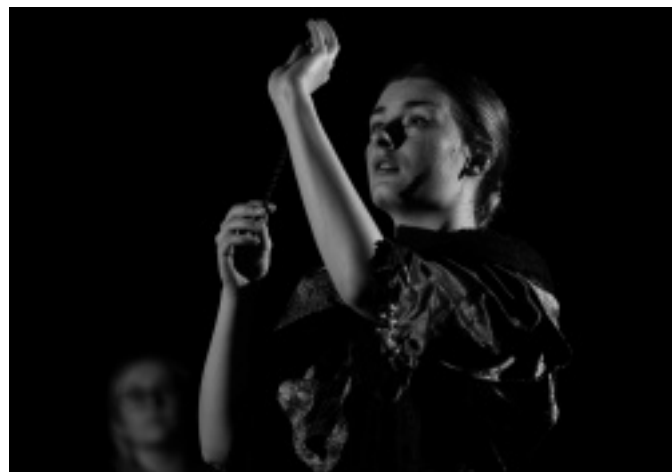
Velmi svěžím inscenačním řešením je také nevtrhavé vtahování publika do děje, například když potměšilý chór nabádá diváky, aby se Viktorky zeptal na jednoho z nápadníků, nebo později, když diváky učí zpívat hanlivou píseň na slavnou spisovatelku. Viktorce se podaří opustit kruh až v okamžiku, kdy je jejímu trápení konec a herečka se zpět do arény vrací po chvíli jako Božena Němcová a vyprávění pokračuje (velmi plynule a nenápadně) příběhem velké Češky z pětisetkorunové bankovky.

I když se zdánlivě hraje najednou o někom úplně jiném, jako by se nová postava probudila z nějakého snu nebo halucinace, podobnost hrdinek je naprosto zřejmá. Jistě ne náhodou někteří literární vědci upozorňují na paralely mezi postavou Viktorky a její autorkou. A nejsou to jen dvě tváře jedné a tytéž ženy, jen v jiných stádiích vospělosti? Zatímco Viktorka je mladá marnivá dívka, kterou z její jinakosti osvobodí milosrdné pomatení myslí a následný únik ze života, Božena je zralá žena, sužovaná, ale plná života, avšak v jejím odhodlaném rebelství je znát velký kus mladistvosti. Další rozdíl je také v tom, že Viktorku osvobodí její únik, zatímco Božena dál setrvává v boji. Ale k mé velké radosti inscenace nekončí smutným a drásavým skolem spisovatelky, jak jej známe z dějin literatury, ale mocným obrazem jejího životního postoje. Na piedestalu se vztyčeným prostředníčkem směrem ke všem konvencím a společnosti, která by ji (a nejen ji)

nejraději nechala jen vařit, prát, podržet, rodit děti a držet hubu.

Velký dík patří celému souboru, který živým a bezprostředním způsobem rozehrává brilantní divadelní komunikaci na všechny strany, především pak představitelce Viktorky/Boženy Karolíně Novotné za obdivuhodné nasazení a absolutní koncentraci na svůj úkol a v neposlední řadě režisérce Jarce Holasové za její další neotřelý a svěží pohled na svět.

Miroslav Ondra

Inscenace Viktorka souboru Convivium, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř,
foto Michal Křáva.

ZKOUŠELI JSME NEJPRVE PO TELEFONU

(Společnost bloumající veřejnosti, Turnov: Záblesk, rozhovor se souborem, za který mluvil Jan Marek)

Jak dlouho jste členy SBV vy tři ze Záblesku?

Spolek bloumající veřejnosti už existuje od roku 1996, ale v začátcích se zabýval i jinými aktivitami než divadlem, zejména organizací jiných kulturních akcí. Až od roku 2004 jsme výhradně divadelní soubor.

Vy tři ...

A spousta dalších. Je nás kolem deseti. Nemáme stálý divadelní soubor, složení se mění. Vždycky záleží na textu, který si vybereme, a následně ho děláme. Vytváříme skupinky, protože se vysloveně chceme vyhnout tomu, abychom hledali hry kvůli tomu, aby si všichni zahráli. Jeden rok děláme těmi, druhý rok s jinými. A tak to jde pořád dokola.

Jakým způsobem se repertoár vybírá?

Když děláme nějakou hru, už nás většinou rovnou vede a dostaneme chuť na tvorbu něčeho dalšího. A často máme představu, kam bychom chtěli, aby to pokračovalo. Podle toho už se ta hra vybírá. S ohledem na to, kteří členi by si zrovna chtěli zahrát. Protože hodně našich členů má i jiné aktivity. Tak podle toho si řekneme, kdo by v tom měl být, a pak teprve hledáme text.

V předchozí době jste hodně dělali klasiku, mimo jiné Steinbecka, ale tohle je čistokrevná komedie.

Námět jsme si vzali z jedné hry, kde byl milostný trojúhelník a slepci, ale považujeme to za naši autorskou věc, protože z toho původního textu nezůstalo skoro nic. Byla to vysloveně inspirace, příběh jsme postavili jinak, a z větší části si to napsali sami.

Zajímalo by mě, jak jste inscenaci připravovali. Jak jste trénovali slepotu?

Byla to výzva. Nikdo z nás s podobným typem herectví takovou zkušenost neměl. Brali jsme si inspiraci od reálných nevidomých lidí, které jsme pozorovali, jak se chovají na veřejnosti, jak se chovají k sobě, jaká mají gesta. V druhé části přichází klauniáda, pády. S těmi situacemi to byla poměrně mravenčí práce, protože tam bylo třeba všechno velice přesně naaranžovat. Nazkoušet tak, aby to bylo bezpečné, aby se nikomu nic nestalo a zároveň aby to působilo přirozeně, autenticky. Zkoušení bylo víceméně hodně disciplinované,

Jak dlouho trvalo, přišel vám také do zkoušení covid?

My jsme tuhle hru začali zkoušet v druhém covidovém roce, během karantény, kdy byl zákaz vycházení a scházení. Dělali jsme telekonference, čtené zkoušky po telefonu, což z toho hlediska, že jsou všechny postavy slepé, šlo dost dobře. Zabývali jsme se textem, upravovali ho, psali. Pak se situace uvolnila, takže jsme začali zkoušet společně. A pak už naštěstí žádná uzávěra nepřišla, tak jsme hru dotáhli do konce.

Klaunerie není vůbec snadný obor. To vám muselo dát docela zabrat. Máte nějakou fyzickou přípravu?

Máme přípravu! Naše Alenka (Tomášová) je zdravotní klaunka, takže spoustu věcí nám udělala ona. Kromě toho jsme přizvali kamarádku režisérku, která nám to trochu hlídala, pomohla nám to dopilovat, řekla, co vypadá dobře a co ne. Tak nějak jsme to společnými silami uplácali.

Vybíráte raději komedie nebo tragédie?

Komedie nám vyhovuje, dobře se zkouší a diváci jdou naproti. Myslím, že jsou těžší než tragédie a vždycky je snazší lidi rozbřezet než rozesmát. Ale držíme se ještě jedné zásady. I když děláme komedii, chceme, aby tam byl nějaký příběh, který je trošku k zamyšlení. Což si myslím, že v Záblesku je to taky. Slepí lidé řeší úplně stejné problémy jako vidoucí.

Jana Soprová

POSTELOVÁ FRAŠKA

Musím se přiznat, že při sledování frašky o milostném trojúhelníku mezi třemi slepci mi hlavou bleskla myšlenka o tom, jestli je legrace postavená čistě na něčím fyzickém postižení ještě přijatelná. Pak mi bleskla hlavou ještě párkrát a pak jsem se rozhodl ji odložit – jakkoliv jsem, přiznám se, docela příznivcem toho, čemu se říká politická korektnost (a co si získalo na můj vkus až nepochopitelně negativní příděch, když jde ve skutečnosti o obyčejnou slušnost a ohleduplnost).

Nevadí: o slepotě byla napsána řada podstatnějších her (třeba symbolističtí Maeterlinckovi Slepíci nebo slavný

thriller Fredericka Knotta Čekej do tmy), tak konec konců proč si prostě neužít černohumornou postelovou frašku, která klasickou pikantní situaci skrývání milence před manželem obohacuje o bonus v podobě nevidomosti všech zúčastněných. Stojí to za to: Záblesk turnovské Společnosti bloumající veřejnosti je dost vtipný. Zdá se mi sice, že i přes příjemně krátkou minutáž se možnosti nastolené situace stihnou opotřebovat notnou chvíli před koncem a že pointa je vlastně vysloveně slabá – ale suverénní (a ve své fyzickosti leckdy i dost odvážný) výkon celé herecké trojice to celkem bohatě vynahradí.

Alena Tomášová, Jakub Chundela i Jan Marek mají vynikající smysl pro timing, z velké většiny nevyrábějí žádnou křečovitou legraci, ale spoléhají na humor plynoucí přirozeně ze situační logiky a tak dál a tak dál, zkrátka je tu toho dost na to, aby vznikl zcela upřímně vtipný divadelní zážitek o rozměru jednoaktovky, anebo lépe řečeno lehce rozvinuté anekdoty. Repríza od osmi večer se dočkala dobrého přijetí a vřelého aplausu, a to plným právem.

Jen jedna věc je na tom celém poněkud méně sympatická. Záblesk se tváří jako autorský text kolektivu souboru. Opravdu skvostný autorský výkon, klobouk dolů – až na to, že vlastně vůbec ne. Je to inscenace textu vcelku proslulého britského dramatika Petera Barnes (1931–2004) *Not as Bad as They Seem*, který do češtiny přeložila Barbora Doležalová pod názvem *Není to tak špatný*. Je mi líto, ale tohle bychom se asi bývali dozvědět měli.

Michal Zahálka

Inscenace Záblesk souboru Společnost bloumající veřejnosti, Turnov, foto Ivo Mičkal.

ZÁBLESK CHUCPE

Michal Zahálka to už zmínil v závěru své recenze, takže jen pro připomenutí: inscenace Záblesk, u níž je v programové brožuře jako autor textové předlohy uveden celý hrající soubor, tedy Společnost bloumající veřejnosti z Turnova, je ve skutečnosti z velké většiny inscenací hry Petera Barnes *Not as Bad as They Seem* v překladu Barbory Doležalové. Turnovští k Barnesově textu doplnili pouze vlastní závěr – horší a rozvleklejší než ten původní, ale o to vcelku nejde.

O co jde? O to, že jde o (s)prostou krádež – práce autora i překladatelky je zcizena a oba jsou kráceni nejen na autorských honorářích, ale i na prostém právu, aby výsledek mé činnosti nebyl vydáván za výsledek činnosti někoho jiného. Mohu se mýlit, ale navíc se nedomnívám, že by vyřízení práv na Barnesovu aktovku bylo pro amatérský soubor něco logisticky nemožného nebo finančně nedostupného (dodávám pro jistotu, že i kdyby bylo, podobnou krádež to neospravedlňuje).

Také jde o to, že přídělen cizím peřím soubor vypadá lépe než bez něj – ve světě amatérského divadla se autorství cení vysoko, a kdyby se nepřihlíželo k tomu, že si Záblesk turnovští „napsali sami“, kdoví, zda by se probojovali až na JH.

No a nakonec člověku pije krev mlžení, kterého se v celé věci soubor dopouští. Ve zpravodaji volyňského Pikniku režisér inscenace praví: „Inspirovali jsme se jednou situací z jedné hry, a i tu jsme výrazně pozměnili. Měli jsme námět a z osmdesáti procent ho proměnili.“ V hronovském Zpravodaji mluví ještě defenzivněji a sebevědoměji zároveň: „Námět jsme si vzali z jedné hry, kde byl milostný trojúhelník a slepci, ale považujeme to za naši autorskou věc, protože z toho původního textu nezůstalo skoro nic. Byla to vysloveně inspirace, příběh jsme postavili jinak, a z větší části si to napsali sami.“ Laskavý čtenář nechť si Barnesovo *Není to tak špatný objedná z Aura-Pontu* a posoudí sám: já tak učinil a pro vyjádření pana režiséra mám jen hezké jidiš slovo *chucpe*.

Jan Šotkovský

NA VIDĚNOU!

Každý filmový nebo divadelní producent a režisér vám potvrdí, že dobrý a neotřelý scénářistický nápad se platí zlatem. A to doslova a do písmene a platí to i v přeneseném slova smyslu. Jedním z důkazů tohoto tvrzení je veleúspěšný britský film *Donaha*, jehož scénář napsal Simon Beaufoy a který zasadil svůj příběh do severoanglického Sheffieldu, kde právě zavřeli ocelárnu a parta nezaměstnaných outsiderů se rozhodne svou zoufalou životní situaci vyřešit tím, že se odhodlá uspořádat striptérské vystoupení. Později se tohoto nápadu mimo jiné chopili i američtí tvůrci Terrence McNally a David Yazbek, rozšířili jej o důležitou postavu pianistky, Sheffield nahradilo Buffalo a vznikl tak slavný muzikál, který obletěl prakticky celý svět, českou divadelní provenienci nevyjímaje.

Podobně originální a neotřelý nápad, i když v daleko skromnějším a komornějším hávu, využil soubor Společnost bloumající veřejnosti z Turnova ve své inscenaci autorské (???) frašky *Záblesk*. Tvůrci tuto frašku anotují jako komedii o banálním manželském trojúhelníku ve zcela nebanálním prostředí. A o ono nebanální prostředí jde především a zásadně. Už úvodní dialog Judith (Alena Tomášová) a Paula (Jakub Chundela) v posteli po milostném aktu se jeví dost nepatřičně, neboť ti lidé si ani jednou nepohlédnou do očí a jejich zraky jsou upřeny kamsi „do prázdna“. Záhy zjistíme, že jsou skutečně slepí a ještě větší překvapení nás čeká, když se nečekaně dříve vrátí domů manžel

Ernest (Jan Marek, zároveň režisér) a ten je postižen slepotou, stejně jako oba milenci. Pro frašku běžný manželský trojúhelník tak dostává zcela nečekanou dimenzi, která je samozřejmě velmi efektní, ale i účelná. Milenec se tak nemusí schovávat pod postel nebo skákat z okna, musí se „pouze“ obléci a odejít.

Zádrhel je ovšem v tom, že to musí činit v naprostém tichu, neboť sebemenší nepatřičný zvuk ho nekompromisně prozradí. A to je odrazový můstek k celé plejádě pohybových gagů, ať už jde o nešikovné oblékání milence a zastírání jeho přítomnosti, klopýtání, skrývání se před manželem, který tuší, že v místnosti někdo další je atd. V tomto ohledu je inscenace turnovských nejsilnější a vyvolává v hledišti oprávněné úsměvy.

O něco hůře vyznívá verbální složka, která mnohdy působí jenom jako „vata“, co se jeví pouze jako mnohdy zbytečné nastavování času. Myslím, že by celkovému spádu inscenace prospělo mimo jiné proškrtání (a nemusí být razantní) úvodního dialogu Judith a Paula, vynechání některých tzv. hlášek o manželství, omezení opakujících se vtipů typu „Podívej se..., Viděl jsem..., Vidíš...“ i rádo by filosofující promluvy Ernesta.

Zmíněný základní neotřelý a nosný scénářistický nápad přímo vybízí k anekdotě s rysy jisté grotesknosti a fraškovitosti. A jak známo, toto žánrově stylové řešení je jevištně nejučinnější tehdy, když „kdo rychle hraje, dvakrát hraje“, vše musí mít spád, nikdo by neměl ani na chvíli vydechnout – o to víc pak fungují zastavení, která výrazně akcentují místa pro režijní kompozici důležitá.

Zkrátka, podle mého názoru, by se nic nestalo, kdyby inscenace *Záblesk* byla o pár minut kratší – naopak jsem přesvědčen, že by jí to velmi prospělo. Obzvláště, když jsme ve středu večer byli svědky tří velmi dobrých hereckých výkonů a kdy jevištní souhra v nonverbálních situacích a jednání byla takřka excelentní. Mám rád, když se v divadle bavím a na představení *Záblesk* jsem se bavil. Pál bych si, abych se bavil ještě víc, takže, na viděnou!

Milan Schejbal

NA SCÉNĚ VIDÍTE INTERPRETACE NAŠICH POCITŮ

(Svitavy, *Nové divadlo! Yesss!: ZÁ RUBNI, rozhovor se souborem*)

Jak vznikala tato inscenace?

Matěj Nárožný: V rámci festivalu na JAMU během asi týdne. Možná spíše během tří večerů.

A vznikl konečný tvar kolektivně?

Všichni: Ano.

Podstatnou součástí inscenace je hudba a zvuk. Kdo je autorem?

Tomáš Mohr: Autorem jsem já, ale konkrétní skladba je od britského producenta Andyho Scotta.

— Inscenace ZÁ RUBNI souboru Svitavy, Nové divadlo! Yesss!, foto archiv JH.

A světelný design je pevně daný, nebo počítáte s prvkem improvizace?

Matěj Nárožný: Není tam improvizace. Musí to jít přesně krok za krokem. Vznikal zase kolektivně. Promítli jsme do něj pocity spojené s barvami a taky naše předchozí divadelní zkušenosti a práci.

Vycházeli jste z poezie, konkrétně z básně Terezy Ondryášové. Kdo si ji přečetl první?

Tomáš Mohr: Já.

A pak jste si ji přečetli i vy ostatní?

Matěj Nárožný: Přečetli a na scéně je výsledek toho, co to v každém z nás i v nás dohromady zanechalo. Je to interpretace pocitů.

Kdo u kolektivní režie řekne, tohle je nejsilnější pocit z básně, to tam necháme?

Marcela Plíhalová: Většinu zkoušek jsme se jen dohadovali o tom, kdo co za tím vidí, protože jsme se nemohli sejít. Snažili jsme se to udělat tak, aby si zachoval to svoje. A zároveň, aby s tím souhlasili ostatní./ Aneta Mrázková: Hádali jsme se, co co znamená. Byl to chaos./ Matěj Nárožný: Hledali jsme pohyb a akci, které zachovají interpretaci nás čtyř./ Marcela Plíhalová: A to se ty naše pocity každou chvílí mění. Po nějaké době v tom vidíme sami něco, co jsme předtím neviděli.

A měníte kvůli tomu inscenaci?

Všichni: Ne./ Aneta Mrázková: Možná upravujeme spíše technické věci podle toho, jak nám sedí prostor.

No a co prostor za hledištěm Sálu Josefa Čapka?

Matěj Nárožný: Naší podmínkou byl nedivadelní prostor. Premiéru jsme měli v blackboxu, pak jsme na přehlídce hráli plus minus na jevišti a mělo to zase jinou atmosféru s vysokými stropy a provazištěm. Ale ohlas nebyl moc dobrý, takže jsme se rozhodli vznášet požadavek na nedivadelní prostor, což je na divadelních přehlídkách problém, jak jsme zjistili. V Písku nás narvali do orchestřiště. Byl to mnohem menší a mnohem stísněnější prostor než předtím. Když jsme přijeli sem, byl jsem docela zaskočený. Ale nakonec jsme spokojení./ Marcela Plíhalová: Máme prostor, jen tu jsou drahé podlahy, tak o ně nemůžeme nic rozbít. / Matěj Nárožný: Ale zase tu slyšíme z předsálí hluk z baru a to je fajn, nevadí nám to. Takže jsme rádi

aspoň za tohle hrací místo./ Aneta Mrázková: Jednou jsme hráli i venku na zřícenině. Jsme rádi, když červeným světlem můžeme projet celý prostor a najít v něm zajímavosti./ Matěj Nárožný: Ideální by byla tovární hala.

Martin Rumler

45/ 51. ROČNÍK DIVADELNÍHO FESTIVALU FEMAD 2022

Poděbradský FEMAD, neboli Festival Mladého Amatérského Divadla, je celostátní přehlídka ochotnických souborů, které zůstaly před branami postupu do hlavního programu celostátních, případně národních přehlídek. Právě těmto souborům byla určena tvůrčí konfrontace na poděbradském FEMADu, která začala ve čtvrtek 8. září 2022.

Festival se koná v Divadle Na Kovárně, v prostorách zámku a MKC Poděbrady a na 1. nádvoří poděbradského zámku. Soubory se hodnotí ve vzájemné kolektivní diskuzi a o vítězi přehlídky a dalších cenách rozhodují samotní účastníci prostřednictvím svých delegátů při závěrečném veřejném hlasování. Hlasuje se o nejlepší inscenaci, o mužský a ženský herecký výkon a o nejlepší výtvarné a hudební zpracování. Své ceny navíc uděluje divácká porota a seminaristé z divadelních klubů. Autorem cen je úspěšný sklářský výtvarník a designér František Jungvirt. Ani letos nechyběly semináře, dramaturgický vedl Petr Hanák, herecký Jiří Hromada, diváckého klubu se ujal Ladislav Langr a na téma Význam režie pro současné amatérské divadlo se zaměřila Věra Kmochová. Východočeskou sekci na FEMADU zastoupil Triarius z České Třebové a Divadlo Exil Pardubice. Nabízíme vám rozhovory, které vyšly ve festivalovém zpravodaji FEMADU.

Topit se ve vlastním životě (rozhovor s Lenkou Špaisovou, Triarius, Česká Třebová – Absolvent)

Sound of Silence, Scarborough Fair, ale hlavně Mrs. Robinson. To jsou písně, jimiž folkrockové duo Paul Simon – Art Garfunkel ozdobilo film The Graduate (Absolvent) z roku 1967. Mrs. Robinson je dnes už klasika ověřená cenou Grammy za nejlepší popový výkon. V představení Absolvent divadla Triarius nezazní, nepřekvapivě kvůli autorským právům. Postava paní Robinsonové samozřejmě na jevišti vyjde. Zakládající členka souboru Lenka Špaisová ví, že hrát ji, znamená být konfrontována nejen s oskarovou herečkou Anne Bancroftovou (za hlavní roli ve filmu Divotvůrkyně), ale i s úkolem ustát roli ženy, která si jako matka nevede zrovna nejlíp.

Je pro vás zároveň úkolem počínat si tak, aby nevznikl dojem, že Mrs. Robinson je hlavní postavou hry?

— Inscence Absolvent souboru Triarius, Česká Třebová, foto Michal Horák.

Vždycky jsem měla a mám pocit, ať už z našeho představení, či jiných představení nebo i z filmu, že ona je výrazná do chvíle, než na scénu přijde její dcera Elaine. Potom se přirozeně stáhne do pozadí. Je tomu tak ve všech adaptacích, pak už zkrátka nemá takový prostor.

Film a jiné divadelní verze jste taky viděla. Ovlivnily vás?

Ani ne, protože to bylo před delší dobou. Představení v Klicperově divadle v Hradci Králové jsem viděla asi před deseti lety. Z pražského představení v Divadle Na Fidlovačce, kde tuhle roli hraje Jitka Schneiderová, jsem viděla sestřih několika záběrů. Ona ta role je vlastně tak trochu šablona, ale snažila jsem se ji pojmout po svém.

Ve hře je scéna, kdy se matka s dcerou snaží najít nějakou shodu. Ale pak je tam jiná, v níž se paní Robinsonová o Elaine vyjadřuje despektem. Myslíte si, že navzdory tomu je to milující matka?

Vnímám ji jako ženu, která se topí ve vlastním životě. Ostatní jsou jí nějak jedno, nezajímají ji.

Oproti filmu se ve vaší verzi chová trochu jinak, mnohoznačněji. I úplný závěr je jiný. Tak je to v původním textu hry?

Ano, je. V Hradci Králové oproti scénáři konec vyškrtli. My jsme ho naopak ponechali. Máme pocit, že jak Elaine odejde, situace se obloukem vrátí na začátek. Nepamatuju se přesně, jak končí film, ale je tu samozřejmě ten rozdíl, že v divadle toho člověk neřekne tolik jako ve filmu, situace jsou kratší. I tak nám ale někteří diváci říkají, že ten konec je silný.

V obou rodinách, o nichž hra pojednává, jsou pokřivené vztahy mezi rodiči a dětmi. Je tomu tak i dnes?

Rodiče s dětmi si často nerozumí, tak tomu bylo, je a bude. Jen jsou dneska ta neporozumění v něčem jiném, než jaká byla, když hra vznikla. Mám patnáctiletou dceru, tak o tom něco vím. Snažím se jí porozumět, ale někdy se přistihnu, jak jsem v jednání s ní agresivní, to si pak vzpomenu na chvíle, kdy hraju paní Robinsonovou. **Postava je nezapomenutelná i díky stejnojmenné písni.** Známe ji. Chtěla jsem, abychom použili originální hudbu z filmu, ale kvůli autorským právům jsme vybrali vlastní.

PŮVODNĚ JSME BYLI JEŠTĚ INFANTILNĚJŠÍ, ALE PAK JSME SE UTÁHLI

(rozhovor s režisérkami Naďou Kubínkovou a Lucií Haškovou, *Lajka aneb příběh z dob, kdy se hovna ještě sbírala*, Divadlo Exil, Pardubice)

Máte rády psy?

Naďa Kubínková (NK) + Lucie Hašková (LH): Máme. NK: Já mám pejska doma a ten dokonce přišel na první konkurz, když jsme začali zkoušet.

A co říkal?

NK: Říkal, že by chtěl hrát v divadle, ale Lucka to zakázala.

O čem je Laika?

NK: Pro mě o lásce a o ztrátě odpovědnosti za někoho, koho si k sobě připoutáme.

O čem Lajka není?

NK + LH: Není o politice.

Bylo pro vás přesto nutné ji tam okrajově mít?

NK: Je to zasazeno do historického kontextu. To je základ, takže jasně, že jo. A ty reálie jsme tam dali z toho důvodu, že ne každý divák musí být dokonale informován. Takže i proto, aby měl kontext.

Jaké to bylo hrát psy?

LH: Bylo těžké najít míru, do které až půjdeme. Původně jsme byli mnohem více infantilnější, ale pak jsme dostali nějakou zpětnou vazbu a trochu jsme se ve svých projevech utáhli.

Bylo těžké se utáhnout?

NK: Nebylo to těžké, teď je to víc lidské.

Je podle vás téma té hry aktuální?

NK: To motto je aktuální – když člověk něco zahodí, tak už se pro to nikdy nevrátí.

Karolína Davidová si odvezla z FEMADU cenu za herectví, foto archiv Divadla Exil.

Vracíte se konkrétně vy pro něco, co zahodíte?

LH: Rozhodně se nevracíme k bývalým partnerům.

Ještě k něčemu?

NK: Já to vnímám i v kontextu přátelství. Nevracíme se často k přátelům, které během života potkáme. Po čase se odcizíte, vzdálíte a už nejde navázat. Ale jinak se snažím nic nezahazovat.

Je vám z toho příběhu smutno, nebo odcházíte z jeviště s tím dobrým, co tam lze najít?

LH: Když jsme zkoušeli tak nám bylo smutno, ale člověk pak otupí. Mně už teď smutno není a tahám si z toho jiné roviny. NK: Přestože je to smutné, pořád tam zůstává ta stará Laika, která to přežila. I když všichni víme, že to nepřežila.

A my ještě dodáme, že hlavní představitelka Lajky, Karolína Davidová, na přehlídce získala cenu za nejlepší ženský herecký výkon FEMADU 2022.

46/ KRAKONOŠŮV DIVADELNÍ PODZIM 2022

Padesátý třetí ročník Krakonošova divadelního podzimu se konal od 30. září do 8. října 2022. Odborná porota v rámci tohoto ročníku hodnotila osm inscenací, z nichž některé mohla doporučit na Jiráskův Hronov 2023. V rámci přehlídky vycházel časopis Větrník, ve kterém jsme vyhledali informace o našem zástupci na národní přehlídce venkovského divadla.

Gary Edwards a DOVEDA Sloupnice *Legenda o zbloudilých duších*

Při tvorbě inscenace *Legenda o zbloudilých duších* se sešly tři pozoruhodné fenomény.

Gary Edwards je prvním z nich, vystudovaný lékař a hudebník, absolvent americké akreditované klaunské školy, muzický člověk v pravém slova smyslu – a také propagátor myšlenky terapeutického působení humoru ve zdravotnictví, který v roce 2001 u nás založil občanské sdružení Zdravotní klaun a spojil s ním svůj další život.

Původně jako nemocniční klaun i působil, dnes je hlavně předsedou správní rady sdružení, pomáhá s rozjezdem podobných projektů (dosud např. v Polsku, Chorvatsku atd.), o daném tématu pořádá přednášky, radí a koučuje. Hraje na šest nástrojů, komponuje, píše, maluje... Zároveň je světoobčanem, který se usadil v obci Končiny u Sloupnice a spolupracuje s ochotníky z Dovedy – po pět let starém *Českém dějáku* – na jejich historicky desáté inscenaci.

Fenomén číslo dva – sloupnický Doveda (čili DObrovolný VESnický Divadelní Ansámbly). Pokud měříme „světskou slávu“ souborů účastí na národních přehlídkách, pak patří mezi ty superúspěšné – z deseti inscenací, vytvořených od založení v roce 2003, osm z nich postoupilo na KDP a dvě na Jiráskův Hronov. Soubor staví své inscenace na smyslu pro humor, pro

paradox a ironii, na fantazii a kreativě svých herců a hereček, jejich hudebním a pěveckém nadání. Je respektuhodné, že sloupničtí volí velmi rozdílné předlohy – od travestií pohádek (*Král k sežrání, Peklo s.r.o. či Filuta Pepíno*), „nefalšované kovbojky“ (*Smrti to nekončí*) a longenovské frašky (*Soudce jako břitva*) přes plnokrevný italský muzikál (*Alelujá dobří lidé*) a rasantní úpravu muzikálu českého (Světáci), po počiny čistě autorské – onen pět let starý Český děják a letošní *Legendu o zbloudilých duších*.

A třetím fenoménem je tzv. velký muzikál v českých poměrech – respektive muzikál jako žánr, který vyžaduje nadstandardní disponovanost účinkujících, velkolepou výprav a vynikající technické zázemí pro množství efektů, a který je diváky vnímán nejen jako povinně zábavný, ale dokonce až jako ohromující a oslnivý. Titíž diváci jsou si přitom většinou vědomi toho, že muzikál je zároveň postaven na množství klisé, v převážné většině na chatrném ději, typizovaných postavách a hudebních číslech stupidně otextovaných, ale s chytlavými melodiemi – ale tolerují to, protože jsou emocionálně zasaženi a dostává se jim pocitu, že jsou přítomni něčemu výlučnému a velkolepému.

Aby bylo jasno – k muzikálu mám pozitivní vztah a posledních pět let jsem na několika z nich s potěšením spolupracoval. Ale domnívám se, že inscenace *Legendy o zbloudilých duších* má ambici být vyjádřením vztahu sloupnického souboru právě k muzikálu, že jak autor a režisér, tak účinkující usilovali o láskyplnou, přesto rasantní parodii tohoto žánru. Bohužel tato ambice zůstala v mnohém nenaplněna.

Důvodů je pravděpodobně několik. Slibný začátek, v němž se kormidlo proměňuje v losovací zařízení a soutěží se o rumové pralinky, mořské plody a nakonec plavbu po moři na luxusní lodi, působí vtipně. Divák nenásilně vpluje do děje s úlisným kapitánem Kapitánem, blondýnou Laurou a ajťákem Robertem. Ale! Každá postava vykazuje jinou míru stylizace, Kapitán Jaroslava Nováka výborně zpívá, ale jakoby mimo postavu, navíc jeho projev v roli je na hranici civilismu (negativně se to projeví později – ve chvíli, kdy se má převléct v pirátského šéfa), Robert Martina Škeřka je výrazněji sešněrovan do podoby neohrabaného smutného muže s deformovaným hlasem, Laura Ireny Štochlové spoléhá na svou „blondýnovitost“ bez další důsledné charakteristiky. Nejpřesnější ze všech je Ukližečka Terezy Štochlové. Většina postav je však bohužel pojednána s rozdílnou mírou stylizace a mimo jiné skrze ně divák dostává rozdílné signály o tom, jak je to vlastně všechno myšleno. Tedy jestli se jedná o vážně míněný příběh ala *Bludný Holanďan* nebo *Ostrov pokladů* (abych si vypůjčila příklady z pirátské oblasti) nebo jestli jde o parodii na muzikál typu *Pirátů z Karibiku* v našich poměrech.

Na parodii jako by odkazovaly některé jednotlivosti – kouřostroj, na muzikálových scénách tak oblíbený, je umístěn na nesmyslném místě a používán v nesmyslných momentech, písňová čísla, obvykle v muzikálových produkcích rozpočítaná na hranici snesitelnosti, jsou „zapíchnuta“ u pevně umístěných mikrofonů. Tu a tam vyjde hudební nebo pohybový

Inscenace *Legenda o zbloudilých duších* souboru DOVEDA Sloupnice,
foto Ivo Mičkal.

komentář (např. drásavé housle a proskotačení Kapitána s Laurou během žárlivecké písně), i některé slovní nebo situační fórký („můj ajťácký nos cítí software“, plovací vesta mění se v neprůstřelnou, výtah, odlet dušiček...). Těch fórků je však zoufale málo a jsou rozpatlávány až k trapnosti. Navíc mluvené výstupy jsou pojednány vysloveně nedbale, činoherní části inscenace zůstal soubor dlužen asi nejvíce.

Jedno z prvních hudebních čísel má příjemnou melodii, chytlavou ústřední frázi, za níž by se nestyděl ani významný překladatel ohromujícího množství amerických děl tohoto typu Adam Novák („každá chvíle s tebou je jak dovolená“) a je odzpívána čistě, s takřka muzikálovou choreografií zahrnující pětičlennou company – zato s naprosto absentující nadsázkou. V průběhu představení jsem díky podobným výstupům nakonec nabyla dojmu, že účinkující podlehli v určité fázi touze po dokonalosti a chtějí, aby nešlo o parodii na muzikál, ale o muzikál jako takový. Kvůli tomu zůstali v půli cesty, což je velká škoda. Je málo souborů, které jsou schopny v našich poměrech vystavět dobře znějící kapelu z vlastních zdrojů, které mají odvahu zkoušet neustále něco nového a které se vyznačují tak výraznou kreativitou. Souboru přeji, aby se příště vedlo lépe. Má na to.

Petra Richter Kohutová

47/ HOLICKÉ JEDNOAKTOVKY 2022

Přehlídka jednoaktovek v Holicích (ve dnech 5. - 6. listopadu 2022) byla žánrově pestrá, a to jak v dramatickém útvaru začínaje, až k lehčímu komediálnímu konče. V konečném výsledku jsme dospěli společně s kolegy v porotě (Zdeněk Tesař, Jana Stejskalová), že byla až na výjimky také téměř vyrovnaná. V žádném případě jsme nezaznamenali nějaký lapsus či propadák.

Jako první jsme viděli provedení jednoaktovky autora A. Ogrošenka pod názvem *Já tě (ne)chci*, kterou sehráli

herci divadla Na ulici z Prahy. Jedná se o soubor, který nedávno vznikl, takže jejich zkušenosti nejsou tak vyzrálé, aby zcela a přesně sdělili myšlenku, kterou autor do svého, pro mě velmi komplikovaného textu, vložil. Banální příběh o tom, jak se ráno probudí dva cizí lidé, muž a žena, vedle sebe. Posléze se dozvíme, že od ženy to byl jasný záměr za účelem oplodnění, což se muži pochopitelně nelíbí. Na tomto základě vzniká jejich konfrontace v názorech, která řeší více problémů než je pro představení důležité (mnoho zájcu - náhlá smrt). Dvojici protagonistů hrají v osobním životě skuteční manželé (Iva a Ladislav Černohorští), ale jejich souhra není dostatečně pevně a režijně vedena, jsme svědky víceméně odříkaného textu. Také není dobře vyložena charakterová vlastnost postav (důstojník a advokátka) a tím pádem dochází k nelogičnosti i v kostýmové složce.

Druhým představením se představil domácí soubor při kulturním domě v Holicích s aktovkou *Uspořádaná libra*, kterou napsal irský dramatik Sean O'Casey. V podvědomí nám je známý televizní film z roku 1963, ve kterém ústřední dvojici sehráli Jan Werich a Jiří Sovák. Už jenom, pro srovnání, to bývá pro většinu inscenátorů handicapem. Ale stal se malý zázrak – v podání Petra Hlavatého a Vladimíra Hladíka jsme viděli dvojici, která zdárně konkurovala svým slavnějším předchůdcům. Nic se nepřehrávalo (např. opilost), vše mělo pevný řád. Představení bylo odehráno ve svižném tempu. V tom případě chválíme režiséra Pavla Hladíka, který vsadil na kvalitní představitele a zároveň se nesnažil posouvat představení do jiných poloh. Chválíme také ženskou část souboru, která zdárně sekundovala již zmíněné dvojici. Zvláště bych chtěl vyzvednout roličku třiadevadesátileté Libuše Strakové a Lídu Voříškovou, která odehrála svoji roli ve zdravotní indispozici. Doporučujeme se zamyslet nad kostýmem strážníka.

Divadelní ochotnický spolek při MKZ Horšovský Týn přivezl na přehlídku autorskou hru, kterou na motivy literární předlohy Aloise a Viléma Mrštíkových *Maryša napsal* pod názvem *Maryško* naše zkušený divadelník Vladimír Zajíc. Jedná se o příběh rodičů Maryši, kteří likvidují po své dceři pozůstalost. Je škoda, že tento nápad, který považuji za skvělý, se pohybuje nakonec ve velké míře ve fragmentech citací ze samotného díla bratří Mrštíků. Kdyby se zrodil osobní příběh rodičů a jejich názorů a pocitu viny na celkovou událost, aniž by se zasahovalo vědomě do díla již zmíněných autorů, přivítal bych to lépe. I přes toto přání, které mi osobně bylo odepřeno, se jedná o kvalitní ukázkou divadelního kousku s troškou alternativního loutkářství. Ocenili jsme výtvarné řešení inscenace a výkon Věry Rezníčkové.

Jako čtvrtý v pořadí se na přehlídce představil soubor Svatopluk při kulturním domě Hodonín. Vybrali si rozmarnou absurdní hříčku pod názvem *Monika* od autora Jeana-Michela Ribese, francouzského dramatika a filmaře. Tato hříčka je koncepčně zahrnuta v jeho divadelním opusu, který se nazývá *Divadlo bez zvířat* a skládá se ještě z dalších sedmi fantasmagorických hříček. To, že nám soubor nabídl pouze jedinou, ztratil se punc kouzla celku a než divák pochopil princip a tajemství nám servírované záležitosti, bylo již pozdě. Vznikl nesrozumitelný útvar, podpořený ne zrovna

šťastnou souhrou obou protagonistů.

Divadelní ochotnický spolek Žumpa z Nučic přivezl na přehlídku hru Jakuba Kolára **Klub**. Hra, která tak trochu námětem připomíná Sartrovu hru *S vyloučením veřejnosti*, vypráví příběh mužů, kteří jsou opuštěni svými ženami. Nezastírám, že jsem provedení Nučických viděl již po třetí a že mě stále naplňují svým poctivým přístupem. S inscenací, která měla premiéru v roce 2019, slavili mnoho úspěchů, a nebylo tomu jinak i v tomto případě. Ocenili jsme za herecký výkon Martina Kozáka a Davida Draxlera. Chválíme i scénické ztvárnění Jakuba Pilaře.

Nejvíce diskutovaným představením se stalo uvedení hry Kathrine Kressmann Taylorové **Adresát neznámý**. Hra vznikla na základě dopisů dvou přátel – a právě provedení a celkové vyznění inscenace, kde samotný soubor jakoby tápal, zda se toho počínu zhostit scénickým čtením či převedením do absolutního stavu běžně realizované inscenace, bylo trochu otazníkem. Nakonec jsme se shodli, že představení regulérně na přehlídku patří. V dnešní hektické a světově vypjaté situaci je třeba takové příběhy vypravovat. Všichni zúčastnění zaslouží absolutorium, včetně hudební složky a zpěvu Marie Mušky Chmelíkové. Vytýkáme nerozhodnost ve scénografii (pultíky na text, barové stoličky).

Sedmé představení na přehlídce prezentoval divadelní soubor Vojan při kulturním domu Libice nad Cidlinou, který přivezl známou absurdní aktovku **Vernisáž** od Václava Havla. Soubor již s touto inscenací slavil úspěchy ve Volyni a na Hronově, a musíme proto potvrdit, že slavil úspěch i v Holicích. Perfektně odvedená práce po režijní stránce, herecké i scénografické. Představení, i když je přeneseno do současné doby a značně aktualizováno, stále zachovává genius loci samotného Havla. Soubor si odváží ceny za herecké výkony Barbory Vaňkové a Tomáše Čivrného a potažmo i cenu za představení.

Inscenace Vernisáž souboru DS Vojan, Libice nad Cidlinou, foto archiv souboru.

Posledním představením byla aktovka Divadelního studia D3 Karlovy Vary, které předvedlo inscenaci zpracovanou na motivy Erika Šmída s názvem **Kvůli čemu se nevráždí**. Příběh vypráví o muži, jenž ztratil paměť a o ženě, která se snaží mu ji vrátit. Karlovarští

přijeli na poslední chvíli, neboť jejich anabáze prošla ještě další štací ve stejném dni, v Poběžovicích na Domažlicku. A jakoby se únava po cestě přenesla i do představení. Bylo unavené, zrovna tak jako jejich protagonisté, i když o světlé okamžiky bojovala svým hereckým výkonem Eva Šollová i za svého partnera.

Na závěr bych chtěl poděkovat pořadatelům přehlídky, hlavně Pavlu Hladíkovi za jeho snahu o uspořádání této významné přehlídky, a přeji si, aby tomu bylo i nadále. Prostředí holického divadla je pro pořádání přehlídky jednoaktových her více než dobré a amatérské divadlo si to zaslouží.

Ladislav Valeš

48/ NÁRODNÍ PŘEHLÍDKA SENIORSKÉHO DIVADLA ČESKÁ TŘEBOVÁ 2022

Ve dnech 11. – 13. listopadu 2022 se v České Třebové uskutečnil 14. ročník národní přehlídky seniorského divadla. Své inscenace na třech scénách místního kulturního centra uvedlo osm z devíti vybraných seniorských souborů z různých míst ČR. Přehlídka, koncipovaná jako bienále, se konala po čtyřech letech, neboť její dvouletou periodicitu narušil covid. Ten se nevyhnul přehlídkovému programu ani letos. Pro onemocnění covidem se jej nemohl zúčastnit soubor ze Suchdola nad Lužnicí.

K přehlídkovým představením se konala tzv. povídání o viděném, v nichž hovořili především účastníci z řad členů souborů, ale i návštěvníků. Odborné zázemí zajišťoval lektorský sbor (ve složení PhDr. Radmila Hrdinová, doc. Mgr. Milan Schejbal a Mgr. Alena Zemančíková), který měl mj. také rozhodnout o případné nominaci a doporučení inscenací k účasti na celostátním mezidruhovém festivalu amatérského divadla Jiráskův Hronov 2023. Úroveň uvedených inscenací byla takřka bezesbýtku velice dobrá, a tak bylo možné pro Hronov vybrat hned dva soubory reprezentující výjimečnou úroveň seniorského divadla. Nominaci získal Divadelní klub Jirásek z České Lípy s inscenací hry Stephena Sachse Maude, Lionel a prst Jacksona Pollocka, doporučen byl divadelní spolek Gaudium z Prahy s hrou Johna Mista Sonáta pro lžící. Přehlídku organizovali Národní informační a poradenské středisko Praha ve spolupráci s Kulturním centrem Česká Třebová, které účastníkům poskytlo příjemné prostředí a jeho vstřícní pracovníci bezvadný servis. Účastníci nešetřili slovy díků.

Milan Strotzer

SENIORŮ V ČESKÉ TŘEBOVÉ

Tato národní přehlídka se tu konala poprvé v roce 2016, poté, co předtím změnila mnohokrát místo svého konání. Přehlídka amatérského divadla se u nás dělí podle mnoha kritérií. Nejčastěji podle druhu: činohra, loutkové divadlo, pohybové/taneční divadlo, hudební divadlo, experimentující divadlo... Dělí se ale také podle věku inscenátorů: dětské divadlo, studentské divadlo, divadlo dospělých, seniorské divadlo. Každá z těchto skupin totiž vyžaduje trochu jiný přístup lektorů, ale vlastně i diváků.

Inscenace *Do zdi* souboru Divadlo Exil, Pardubice, foto Michal Horák.

Národní přehlídka seniorského divadla je bienálem – koná se jednou za dva roky a jejím hlavním posláním je vytvořit příležitosti k setkání, vzájemné inspiraci a předvedení výsledků práce divadelních souborů a skupin (i jednotlivců), jejichž herecký kolektiv je nejméně z 50 procent složen z osob starších 60 let. Věkové omezení se však vztahuje pouze na účinkující, netýká se autorů, režisérů, scénografů a dalších odborných funkcí, netýká se ani technických a jiných obslužných pracovníků. Výhodou České Třebové jako pořadatelského města je nabídka rozmanitých hracích prostorů (letos se hrálo na velkém i malém sále KC a v Malé scéně), jejich vynikající technické vybavení, dostupnost ubytovacích kapacit i služeb.

-jjk-

PROGRAM

Pátek 11. 11.

Divadlo Exil, Pardubice – N. Bedos: ***Do zdi***

Ženský amatérský spolek Homole – S. Kočvarová: ***Dokud se tančí***

Sobota 12. 11.

Adivadlo, Havlíčkův Brod – P. Palmade, Ch. Duthuron: ***Na útěku***

Blanenské divadlo, Blansko – P. Palmade, Ch. Duthuron: ***Koprovka aneb Na útěku***

Divadelní spolek Proměna, REMEDIUM, Praha – A. Guha, V. Burda: ***Šuška a šeptanda***

Divadelní spolek GAUDIUM, Praha – J. Misto: ***Sonáta pro lžici***

Neděle 13. 11. Divadelní klub Jirásek, Česká Lípa – S. Sachs: ***Maude, Lionel a prst Jacksona Pollocka***

Divadelní soubor Domu kultury Krupka – A. a V. Mrštíkové: ***Maryša***

SENIORSKÉ SOUBORY ZAUJALY EXCELENTNÍMI HERECKÝMI VÝKONY

Národní přehlídka seniorského divadla je koncipovaná jako bienále a její 14. ročník se měl konat v České Třebové už v listopadu 2020, ale jako ostatní kulturní akce byl zrušen v důsledku koronavirové pandemie. V případě seniorského divadla může mít dvouletý odklad přímé repertoárové důsledky, nicméně letošní listopadový třídenní divadelní maratón předvedl výběr hodnotných inscenací.

Jako se v kapce vody odráží vesmír, tak i seniorské divadlo zrcadlí formy, možnosti a smysl amatérského divadla, a to od inscenací, kde nad uměleckými ambicemi převažuje „pouhá“ radost ze setkávání, až po ty, jež se vyrovnávají s nároky dramatických textů na úrovni srovnatelné s profesionálním divadlem. Obě krajní možnosti plus širokou škálu mezistupňů předvedla i letošní českořebovská přehlídka. O zhlédnutých představeních se živě diskutovalo, podstatnou část diskuse naplňovali členové zúčastněných divadelních souborů pod vedením zkušeného moderátora Milana Strotzera, odbornou konzultaci obstarával lektorský sbor ve složení Milan Schejbal, Alena Zemančíková a Radmila Hrdinová.

Z celkového počtu devíti inscenací se realizovalo osm, kvůli onemocnění v souboru odpadlo představení Suchdolského divadelního spolku Pradlena. Z dramaturgického hlediska si pět souborů zvolilo titul současné světové dramatiky, původní tvorbu zastupovaly tři inscenace (včetně nerealizované Pradleny), českou klasiku pak *Maryša* bratří Mrštíků.

Pro seniorské divadlo je typická volba inscenací pro dva herce, z osmi uvedených představení tento model

VÝCHODOČEŠI NA NÁRODNÍCH PŘEHLÍDKÁCH

respektovalo hned pět. A to i první představení pardubického Divadla Exil, které uvedlo hru francouzského dramatika Nicolase Bedose *Do zdi* založené na situaci muže, který po autonehodě ztratil paměť. Inscenace režisérky Kateřiny Fikejzové Prouzové je postavena na skvělých hereckých výkonech Alexandra Gregara a Věry Pojmanové a udržuje diváky v dráždivé nejistotě o skutečném stavu myslí hlavní postavy Victora.

Inscenace *Dokud se tančí* Ženského amatérského spolku Homole, vzbudila pozornost na posledním Jiráskově Hronově. Text scenáristky a režisérky Stanislavy Kočvarové za autorského přispění hereček si na půdorysu setkání členek někdejšího tanečního kroužku pohrává s řadou témat seniorského věku a díky sebeironii a hereckému nasazení všech protagonistek dosahuje kromě humoru i vážnějších dotyků s tématem životní reflexe.

Dvoji verzi, i v profesionálním divadle hojně hraného textu autorské dvojice Pierre Palmade a Christophe Duthuron *Na útěku*, předvedly soubory ADIVADLO Havlíčkův Brod a Blanenské divadlo z Blanska. První z nich v režii Františka Štibora se více držela textu hry o dvou ženách, jež, každá ze svých důvodů, opustila dosavadní život a ocitla se na dobrodružném putování do neznáma. V nápadité scénografii vytvořené z množství kufrů čitelně odehrála vztah dvou žen různé generace od původní řevnivosti až k pevnému přátelství. Blanenské divadlo si text částečně upravilo a v režii Fabiána Pára ho uvedlo pod titulem *Koprovka* aneb *Na útěku* s využitím hravých zcizovacích momentů. V obou případech s kvalitními výkony protagonistek.

Na dvojici zkušených hereček vsadil i DS Gaudium z Prahy volbou u nás nepříliš známého, ale dramaticky nosného a herecky vděčného textu australského autora Johna Mista *Sonáta pro lžici* s příběhem z japonského zajateckého tábora druhé světové války. Od české premiéry tohoto titulu, kterou s Jiřinou Jiráskovou a Danou Syslovou uvedla před dvanácti lety režisérka Kateřina Iváková, jsem si nedovedla představit jiné obsazení. Ale Vlasta Pilařová a Hana Řehořová v režii Libora Ulovce mě přesvědčily, že jejich přístup, v

mnohém odlišný od profesionálních kolegyň, je originální, vůči předloze legitimní, herecky a emotivně působivý.

Pátou inscenací o dvou hercích byla hra amerického dramatika Stephena Sachse *Maude, Lionel a prst Jacksona Pollocka* v podání Divadelního klubu Jirásek z České Lípy. Na přehlídce bodovala především díky dokonale herecké souhře Vladimíry Zborníkové a Václava Klapky, který je i režisérem inscenace.

Poslední dvě inscenace představovaly amatérské divadlo, kde svou roli hrají i jiné, než jen čistě umělecké ambice. DS Proměna z Prahy uvedl hru Alexeje Guhy a Vladislava Burdy *Šuška a šeptanda*, jež ve svém insitním dramatickém i jevištním tvaru připomíná až absurdní dramatu Václava Havla, ale s ostatní přehlídkovou produkcí byla inscenace těžko srovnatelná. Nicméně, soubor s inscenací slaví úspěchy především v domovech seniorů, kam vnáší dravý humor a radost. A viditelná energie a chuť všech aktérů ji odkazuje k výše zmíněné motivaci, kde setkávání a společná tvorba je podstatnější než výsledek. DS Domu kultury Krupka uvedl svou verzi Maryši bratří Mrštíků. Značně zredukovaný text, zbavený koloritu nářečí a překladem do neutrální češtiny odpovídá určení inscenace v režii Jany Urbanové, která byla poprvé uvedena v srpnu 2018 pro krajany v Českém národním domě v New Yorku. Tento „digest z Maryši“ má sice své inscenační problémy, ale i kvalitní herecké výkony protagonistů.

Letošní Národní přehlídka seniorského divadla přinesla zajímavé konfrontace přístupu k divadlu a především excelentní herecké výkony. Ty motivovaly i lektorský sbor k rozhodnutí nominovat na Jiráskův Hronov inscenaci Divadelního klubu Jirásek z České Lípy *Maude, Lionel a prst Jacksona Pollocka* a doporučit *Sonátu pro lžici* DS Gaudium z Prahy. A poslední věta ohlédnutí za 14. Národní přehlídkou seniorského divadla nechť patří poděkování za péči Kulturního centra Česká Třebová, jež bylo jejím vlídným hostitelem.

Radmila Hrdinová, zdroj: Amatérská scéna

Inscenace *Maude, Lionel a prst Jacksona Pollocka* souboru DS Jirásek, Česká Lípa, foto archiv souboru.

49/ ANTIGONA, KOPRODUKČNÍ PROJEKT DIVADLA DRAK A MĚSTSKÝCH DIVADEL PRAŽSKÝCH

Jedním z nových titulů v repertoáru královéhradeckého Divadla Drak je inscenace Tomáše Jarkovského a Jakuba Vašíčka *Antigona*, která vznikla v koprodukcí s Městskými divadly pražskými. Autorské zpracování antického mýtu opírající se o motivy Sofoklovy tragédie je po divadelní road-movie *Cesta v pořadí* druhou z nového cyklu inscenací Divadla Drak určených dospívajícímu publiku.

ANTIGONA, KROK OD DĚTSTVÍ K DOSPĚLOSTI

Inscenace vypráví příběh mladičké Antigony, dcery zatraceného thébského krále Oidipa, jenž se vzepře autoritářské svévoli svého strýce Kreóna – i když ví, že je to rozhodnutí, které pro ni bude mít fatální důsledky. Autorská inscenace vystavěná na půdorysu slavné Sofoklovy tragédie vypráví příběh o těžkostech dospívání v podivné době a ještě podivnější rodině. Která doba a která rodina však není podivná? Konfrontace s autoritou, vlastní sebeuvědomění a nelehká (a nikoli výhradně jednosměrná) cesta od závislosti k nezávislosti jsou jen některá z témat, která tato adaptace prastarého antického mýtu otevírá.

„Hledali jsme námět, který by přinášel témata blízká dospívajícímu publiku, do něž by si mohl mladý divák promítnout své vlastní pocity, různé životní postoje nebo i frustrace. Na Sofoklovi, který je jedním ze tří nejvýznamnějších dramatiků své doby, je cenné, že jeho postavy jsou psychologicky velmi komplexní. Ačkoli tedy jeho hra může na první pohled působit spíše jako položka z dějin literatury, než jako i dnes živý příběh, vůbec tomu tak není. Zápas, které jednotlivé postavy svádějí (ať už mezi sebou, nebo samy se sebou), jsou stejně jako vztahy mezi nimi i z naší perspektivy zcela srozumitelné, a neztratily nic ze svojí univerzální platnosti a naléhavosti. Aspoň tedy z určitého úhlu pohledu. Ten náš se zaměřuje především na poměr mezi jednotlivcem (individualitou, osobností) a rodinou. Na tu nahlížíme jako na síť vztahů, vzájemně provázaných osobních historií a také opakovaných vzorců chování, které každého z nás částečně definují, a už proto – zvláště v jistém věku – máme také potřebu se vůči nim nějak vymezit, být sami za sebe a sami sebou,“ vysvětluje režisér a spoluautor dramaturgicko-režijního konceptu Jakub Vašíček.

Plány na příští sezónu představuje Tomáš Jarkovský, ředitel Divadla Drak: „Dospívající považujeme s režisérem Jakubem Vašíčkem za jednu z nejinspirativnější diváckých skupin. Právě v tomto životním období se formuje jak lidská osobnost obecně, tak s ní spojený okruh zájmů. Jinými slovy, v tomto období se mimo jiné rozhoduje o tom, bude-li hrát umění – či specificky divadlo – nějakou roli v budoucím životě mladého člověka. Nejen to se pro nás stalo impulzem pro vznik nového cyklu inscenací, ale i dalších programů určených právě -náctiletým, mladým divákům. Chceme jim představit Divadlo Drak i divadlo obecně jako inspirativní místo plné zajímavých podnětů a možností, které je mohou provokovat k novým pohledům na svět i sama sebe.

Inscenace *Antigona* souboru Divadla Drak, Hradec Králové, foto Tomáš Roček.

Věříme, že se nám podaří přesvědčit je, že divadlo jako umění i událost nabízí možnost otevřeného dialogu a sdílení, či naopak konfrontace postojů i emocí. Že je to zkrátka něco pulsujícího, živého, co roste ze setkání, které je daleko důležitější než jakákoli konvence. Na školní rok 2022/23 připravujeme tři samostatné a na sobě nezávislé programy určené pro studenty středních škol a jejich pedagogy, které tvoří kromě lektorských programů, diskuzí a seminářů i speciální dramaturgická linka inscenací určených právě této věkové skupině. *Antigona je jednou z nich.*“

Tragický osud hlavní hrdinky, která chce na prahu dospělosti začít žít život jen podle svých představ, nezatížená minulostí své rodiny a chybami i proviněními svých blízkých, rozehrává v Divadle Drak režisér Jakub Vašíček v jevištně opulentní koláži na pomezí činohry a objektového divadla s výraznou pohybovou a hudební složkou. Celková koncepce inscenace je umocněna silnou vizualitou scény Kamila Bělohávkou, kterou doplňují kostýmy s antikými odkazy Terezy Vašíčkové. Vše pak podtrhuje scénická hudba Daniela Čámského.

Inscenace stojí na vyrovnaných hereckých a hudebních výkonech celého uměleckého souboru Divadla Drak. Titulní role Antigony je hereckou příležitostí pro hostující Jazmínu Piktovou (někdejší členku souboru Draku, která je hradeckému publiku dobře známa z řady dalších inscenací, např. *Cesta, A na noze pevnina, Zed' aneb Jak jsem vyrůstal za železnou oponou*). V roli thébského vladaře Kreóna se objeví druhá hostující posila, Petr Reif, který je s různými projekty pravidelným hostem červnového divadelního festivalu (Autobuf, D21 ad.) Inscenace je určena divákům od 13 let a pro školy bude doplněna lektorským programem.

Zdroj: Divadlo DRAK

50/ OČAROVÁNÍ A BÍLÝ JELEN V KLICPEROVĚ DIVADLE NEMOHOU BÝT ODLIŠNĚJŠÍ

Hradecké Klicperovo divadlo a jeho první dvě premiéry 138. sezony – *Očarování* podle Brocha a Zellerův *Bílý Jelen*.

HERMANN BROCH – OČAROVÁNÍ

Inscenace podle Hermanna Brocha v Besedě hradeckého Klicperova divadla – pod režii i adaptací podalpské kroniky 30. let minulého století je podepsán umělecký šéf pražského Divadla X10 Ondřej Štefaňák. V Brochově románu patrně hledal všemožné paralely k dnešnímu nemocnému světu, k tmářství, k iracionalitě a mýtům v záplavě informací i k touze mnohých po silné ruce. Z čeho pramení víra v blud i co ze slabošských

podřtašků a slídilů činí kaprály? Kontrastem má být bukolická idyla pod rakouskou horou Kuppron, ctící řád přírody s oděrem bylinkářství slavné Marie Treben. Zalidněná epika se ve Štefaňákově podání mění v horečnaté pásmo výstupů kolem obřího balvanu, jenž znamená velehoru i zlato, exprese a křik střídá umělá deklamace, tedy to, čemu se říká literatura na jevišti. Přírodní lyrika – pouze ve slovech – se přebíjí s naturalismem zupáctví i ustrašenosti, dojde i na tyrolský humor, sofistikovaný asi jako prasečí ohánka.

Divák, jenž nemá možnost sdílet osud Horní i Dolní s konkrétním hrdinou, se cítí na věčně rozběhaném kolotoči ztracen, dramaturg toho v dobré víře chce říct tolik, až si sám skáče do řeči. A to, co by si divák jistě našel sám, podtrhává pastelovými kostýmy a mikroporty. Prázdná scéna studia Beseda vyhlíží nevábne jak černá síň před příchodem malířů, nepomáhají ani dýmy, interakce s publikem, vypjaté zpěvy a retrospektivní scény z live kamery deformované horou. I herecké výkony se třísť od patetických recitací po ochotnickou urputnost. Odlehčení přidává zcizování pomrkávajícího Jakuba Tvrdíka v roli starostova poskoka Vencla, o to více zatrne, nutí-li své věrné, tedy publikum, zpívat nacisticky laděný žvást na melodii Okolo Hradce. Svůj standard si drží Lucie Andělová v roli hluché Milandové či William Valerián jako operetní obchodní cestující Wetchy.

Očarování se řadí mezi pozoruhodné a ambiciózní počiny, které nevyšly, jako kdysi *Republika Králové, Tulák po hvězdách* či *Spybox*. Poučení, které dává, je však důležité: Sepětí s řádem lhostejné přírody, víra a láska je jedinou jistotou věčného koloběhu života a smrti.

FLORIAN ZELLER – BÍLÝ JELEN

O skutečných deset minut – a takřka pocitovou hodinu – je kratší Bílý jelen na hlavní scéně, byť si dovolím kacířsky podotknout, že by nejnovějšímu divadelnímu textu oscarového Francouze Florianu Zelleru slušela spíše komorní Beseda. Leč činohra potřebuje velký titul. A také ho má, nejen díky prestiži autora a teprve druhému uvedení po Londýně, ale i díky režii uměleckého šéfa Pavla Kheka a hlavně hercům.

Jiří Zapletal a Filip Richtermoc už před mnoha lety výtečně hráli v Zellerových dramatech *Ten třetí* a *Kdybys umřel...*, v režii Petra Štindla a herečkami Pavlou Tomicovou a Martou Zaoralovou. Nyní k oběma aktérům přibyli Kamila Sedlářová, Jan Vápeník, Martina Nováková, Natálie Holíková a Vojtěch Říha.

Už samotné obsazení je požehnáním navenek neefektního kusu, který vychází z věčné banality: úspěšný a šťastně ženatý chirurg z dobré rodiny i adresy si najde milenkou, která však chce víc než jen pár večerů v ložnici. To je východisko rafinovaného dramatu z rodu apartních komedií Zellerovy kolegyně Yasmíny Rezy. Jenže tady se nevtipkuje, strohá věcnost dialogů působí až sterilně, což je záměr.

Svár lži a pravdy, zločinu a svědomí, má blíž než k Dostojevskému, na něhož v programu odkazuje

Inscenace Bílý Jelen souboru Klicperova divadla, Hradec Králové, foto David Taneček.

zellerovský překladatel Michal Zahálka, k hořké komedii Woodyho Allena *Zločiny a poklesky*, a to nejen pro středostavovskou příbuznost. Zeller, v duchu havlovských dějových spirál a refrénů, které si však obrací po svém, na konvenční scéně bulvární konverzačky buduje zpočátku matoucí mystérium několika stejných situací, avšak obrovské citové hloubky, s přesností mistra s tajemstvím do všech detailů zachází i režisér Pavel Khek. Každý nádech, povzdech, pohled či gesto mají svůj čas, místo a význam. Ztišené neefektní herectví, zvláště znamenitého Jiřího Zapletala, bere dech.

Konstrukci psychologického thrilleru skvěle podpírá atmosférická autorská muzika Wiliama Valeriána rozmáchlá od operních koloratur po rychlé groteskní předěly. Bílý jelen, symbol lákavého preludu, má v sobě i nebývale samozřejmý erotický náboj. Víc se však nesluší prozrazovat. Herci na sebe slyší, vnímají se, slouží a věří autorovi stejně jako režisér navzdory módním výstřelkům. Takové divadlo bude moderní vždycky.

Petr Mareček, zdroj: MF Dnes

51/ LEGENDÁRNÍ PRAŠINA OŽIJE NA DIVADLE POPRVÉ V HRADCI KRÁLOVÉ

Klicperovo divadlo si jako vánoční dárek pro diváky připravilo uvedení *Prašiny*, knižního bestselleru Vojtěcha Matochy. Adaptaci úspěšné dobrodružné knihy pro mládež režíroval umělecký šéf Klicperova divadla Pavel Khek. Divákům se v atraktivním titulu představily nové posily souboru, Martina Czyžová, Maria Leherová a Martin Klapil. Divadlo ale láká hlavně na představení, které potěší celou rodinu. Premiéra se uskutečnila 10. prosince na Hlavní scéně.

„Jsme rádi, že můžeme být první, kdo uvede tento titul na divadle, a tak se diváci mohou těšit na světovou premiéru. Účast na ní přislíbil i autor *Prašiny*, Vojtěch Matocha. Proto si myslím, že Klicperovo divadlo čeká skutečně událost“, prozradil režisér Pavel Khek.

Ke spolupráci si do svého týmu přizval i nové spolupracovníky, hudbu složil Ivan Acher, výpravu navrhl Jozef Hugo Čačko a o pohybovou spolupráci se postaral Marek Zelinka. Dramaturgem inscenace je Martin Satoranský.

Autorem románu je spisovatel a programátor Vojtěch Matocha (*1989). V letech 2010–2013 vedl skautský oddíl a právě v té době začal vznikat příběh *Prašiny*. První díl románu vyšel v nakladatelství Paseka v roce 2018 a Matocha byl za svůj debut nominovaný na cenu Magnesia Litera v kategorii Litera pro děti a mládež. V roce 2019 vyšel druhý díl s názvem *Prašina – Černý merkurit* a o rok později pod názvem *Prašina – Bílá komnata* také díl třetí. Aktuálně vychází komiksová série pod názvem *Kronika Prašiny* a chystá se i filmové zpracování.

Prašina je fiktivní čtvrť v Praze, kde nefunguje elektřina. Tramvaje zde nejezdí, rádio nehraje, mobily nefungují a svět jako by se tam zastavil v 19. století. A právě v těchto kulisách se odehrává dobrodružný příběh tří kamarádů, kteří se snaží zachránit svět. Jirka, Tonda a En (Vojtěch Říha, Martin Klapil a Martina Czyžová) musí prokázat velikou dávku odvahy a překonat strach i svůj vlastní stín. Hlavního záporáka Klementa Hroudu hraje Filip Richtermoc, jeho gang tvoří Jakub Tvrdík, Michal Lurie a Martina Nováková. V roli Hanuše Nápravníka se představí Josef Čepelka, knihovnici hraje Marie Kleplová, Dědu František Staněk a postavu Anny ztvární Maria Leherová.

Dramatizaci Matochova románu napsali společně dramaturgyně Lenka Smrčková a režisér Pavel Khek, kteří jsou spolu podepsaní například i pod Škvoreckého *Zbabělci*.

„Prašinou jsme se rozhodli zaměřit na mladší publikum, ale jedná se o představení pro všechny. Po dobrodružství touží totiž většina z nás. Adaptovat na divadle akční román, kde se neustále mění prostředí a probíhají nejrůznější honičky na střechách domů, byla výzva. Logicky jsme museli provést změny oproti knižní předloze a velmi nás potěšilo, že panu Matochovi se naše adaptace i všechny úpravy líbily. To nás ujistilo, že o Prašinu a jejím přenesení na jeviště uvažujeme správně. Diváci se mohou těšit na velmi dynamickou inscenaci, která je plná překvapení. Během zkoušení se z nás všech staly děti a snažili jsme se na svět i řešení nejrůznějších problémů podívat jejich očima,“ říká autorka adaptace Lenka Smrčková.

Inscenace *Prašina* souboru Klicperova divadla, Hradec Králové,
foto Patrik Borecký.

Právě na mladší publikum se letos Klicperovo divadlo rozhodlo zaměřit. Ke školním inscenacím vydává Pracovní listy, lze zakoupit i Divadelní zápisník, který je

průvodcem divadelní etiketou, chystají se i další edukační materiály a doprovodné programy pro školy a předplatitelské skupiny.

Martin Sedláček, zdroj: Klicperovo divadlo

Inscenace *Makropulos* musical souboru Východočeského divadla Pardubice,
foto Jiří Sejkora.

52/ SVĚTOVÁ PREMIÉRA. VĚC MAKROPULOS PRO PARDUBICE UPRAVILI SOUKUP A OSVALDOVÁ

Na pardubických prknech, která znamenají svět, se v říjnu v premiéře představila inscenace *Makropulos musical*. Upravená světoznámá hra Karla Čapka o prolhanosti touhy po věčném mládí pochází z autorské dílny Petra Abrahama, hudebního skladatele Ondřeje Soukupa a textařky Gabriely Osvaldové. *Věc Makropulos* uvádí Východočeské divadlo po více než 30 letech, tentokrát v muzikálovém hávu.

Čapkovu hru, která měla svou premiéru v roce 1922, režíroval pro pardubickou hlavní scénu Petr Novotný. Tentokrát ale jinak. „Já na *Makropulce* nikdy neměl moc rád, že nejdřív posloucháme, jak bude Emilia Marty večer báječná, pak se dozvíme, jak báječná byla včera, ale jako divákům nám zážitek jejího umění dopřán není,“ popsal režisér Petr Novotný, jenž pod pseudonymem Petr Abraham slavnou hru upravil do podoby muzikálového libreta, kde Emilia Marty zpívá o lásce, slávě i krachu své unavené duše. Režisér neskrývá svůj obdiv k Čapkovi. „*Věc Makropulos* je těhotná tím, aby na jevišti Emilia Marty vystoupila také ve svém umění, o němž se tak pochvalně mluví. K čínohře proto přibyla určitá plocha, řekněme, jazzových šansonů, ve kterých Emilia Marty zpívá o svých životních zkušenostech. Někdy jsou k pláči, někdy k smíchu, někdy

jsou sarkastické, jindy ironické," prozradil režisér.

Hra začíná dvě hodiny před půlnocí na sklonku roku 1922. „V čerstvě otevřené pražské Lucerně začíná silvestrovská show, jejíž hlavní hvězdou je excelentní zpěvačka Emilia Marty. Než přijde Nový rok, dokáže tato záhadná femme fatale obrátit život naruby prakticky každému, s kým se setká. Tentokrát ale nekompromisně sleduje svůj vlastní zájem, díky němuž je naživu už tři sta let – věc Makropulos," popsala výchozí bod děje dramaturgyně Anna Hlaváčková.

Cynické a bolavé revuální písně pro inscenaci napsala jedna z nejznámějších autorských dvojic současnosti – Ondřej Soukup a Gabriela Osvaldová. „Věc Makropulos jsem viděla, když mi bylo asi třináct let. Bohužel to bylo ve vinohradském divadle, už tehdy jsem si říkala, že to představení je celé zkažené," poznamenala Osvaldová a dodala, že když jí režisér nabídl spolupráci, doslova zařvala nadšením.

Světovou premiéru ve Východočeském divadle odzpívala Petra Janečková, která hraje femme fatale Emilii Marty. Dále se představil Ladislav Špiner v připsané roli Johnnyho Smrti, kolegy Emilie Marty v silvestrovské revue. Dále účinkují Martin Mejzlík, Tomáš Lněnička, Josef Pejchal, Karolína Šafránková či Ludmila Mecerodová.

Nikola Remešová, zdroj Pardubický deník

53/ PŘEDPRODEJ NA PARDUBICKÝ GRAND FESTIVAL SMÍCHU UŽ JEDE

23. ročník GRAND Festivalu smíchu se neuskuteční v tradičním zimním termínu, ale v příjemnějším jarním období, které nabízí i možnost rozličných plenérových akcí – konkrétně se jedná o 27. březen – 3. duben 2023. Přestože je nadcházející přehlídka nejlepších divadelních komedií ještě poměrně daleko, už byl zahájen předprodej vstupenek.

V pondělí 28. listopadu spustíme prodej cenově zvýhodněných festivalových abonentek na všechna soutěžní představení s bonusovým místem na Galavečeru smíchu za symbolickou 1 Kč. V pondělí 5. prosince v 10 hodin pak začneme prodávat jednotlivé vstupenky na konkrétní komedie. Program soutěžní části festivalu, který je svým zaměřením zcela unikátní, neboť se věnuje výhradně komediálnímu žánru, jsme již uveřejnili a zároveň spustili samostatný web festivalu www.festivalsmichu.cz. Diváky v hlavní části opět čeká sedm nejlepších komedií, které vznikly v minulé sezóně na českých profesionálních jevištích. Další vynikající komediální představení fanouškům dobré zábavy nabídne doprovodný program, prolog a epilog festivalu.

Na Grand festivalu smíchu se objeví i Dejvické divadlo s inscenací Každý má svou pravdu, foto Hynek GLOS.

Mezi nej kvalitnější komediální inscenace, které se v soutěžním klání utkají o festivalové ceny, byly vybrány komedie pražského Dejvického divadla *Každý má svou pravdu*, konverzační komedie o nevěře *Pravda* v podání Divadla J. K. Tyla Plzeň, osobitý výklad české divadelní klasiky *Naši furianti* ostravské Komorní scény Aréna, hra *Večer na psích dostizích* o tom, jak se stavíme k dění okolo nás, z pražského Činoherního klubu, magický singspiel *Kouzelná flétna* v provedení herců pražského Divadla v Dlouhé nebo třeskutá komedie z divadelního prostředí *Hra, která se zvrtila* Divadla F. X. Šaldy Liberec. Náš pořadající soubor do festivalového souboje vysílá satirickou komedii z prostředí vysoké politiky *Mimo záznam*. Výsledky festivalu budou vyhlášeny v rámci závěrečného Galavečera smíchu, který v posunutém přímém přenosu tradičně odvysílá Česká televize.

Radek Smetana, zdroj: Východočeské divadlo Pardubice

54/ NARODIL SE, VESELME SE

Viděl jsem letos kupodivu řadu pěkných divadelních inscenací, profesionálních i amatérských, a pokaždé z nich měl radost, některé mi ale v hlavě stále rezonují. Zcela strhující a hluboký emotivní zážitek, který by mi dal zapomenout např. na realitu přítomného okamžiku, to nikdy nebyl – to se mi přihodilo až o prvním letošním prosincovém úterý a v prostoru nedivadelním, v kostele Sboru kněze Ambrože v Hradci Králové, na *Komedii o narození*, kterou sem přijelo předvést společenství souboru NODIVSE z Nového Města nad Metují a Smíšeného pěveckého sboru z Kácova...

Režisérka Lucie Kotěrová se sbormistrem Jiřím Skopalem ml. zdolala vysokou horu – do modernistického prostoru kostela navrženého ve 20. letech minulého století Josefem Gočárem, kterému vévodí monumentální bílý futuristický kříž, přivedli několik desítek herců a zpěváků, aby tu „figurovali“ vánoční hru. Jako předlohu si vzali dílo nelehké, půvabnou hru Jana Antonína Pitínského *Betlém aneb*

Převeliké klanění sotva narozenému Jezulátku (v Hradci Králové se poprvé dávala v režii Vladimíra Morávka v Klicperově divadle už v roce 1997, teprve pak se jí chopila i jiná divadla, a brněnské DNP, opět pod Morávkovým vedením, až v roce 2012). Oba hlavní tvůrci, Lucie a Jiří, Pitínského text citlivě upravili svým hercům a zpěvákům přímo „do pusy a do figury“ a nastudovali ho bravurně.

Na první čtení důstojná, ale hlavně vtipná a také ironická Pitínského předloha, se zvláště rafinovaným až naivistickým veršem, mohla být a jistě byla v podání výše uvedeného divadelně-pěveckého společenství sakramentským oříškem. Jen těch postav, a padesátičlenný sbor! A navíc – prosté, krásné a křehké verše zvláštního rytmu, se mohou s technickou vybaveností a hereckou zdatností amatérského uskupení snadno minout – leč, zázraky se dějí. Lucie Kotěrová (rafinovaně) ponechává schopnosti a dovednosti svých herců v jejich přirozeném a jednoduchém projevu, proto postavy betlémského příběhu působí nesmírně pravdivě a laskavě, navíc s vnitřní energií i nehranou vážností. Hlavně přesvědčují pokorou a smyslem pro humor, ať je někdy záměrný, či méně uvědomělý.

Navíc se režisérce podařilo obsadit role mimořádně „věrnými“ typy, Josef a Marie (Vladimír Ježek a Markéta Lorencová) jsou zcela obyčejný (až stydlavý) pár, žádný monument či barevná betlémská řezba – prostě si jdou do Betléma a říkají si svoje řeči. – A k tomu půvabná intermezza, až komická – tři králové, Melichar, Baltazar

a Kašpar (Lenka Hášová, Věra Cejpková a Irena Fišerová), elegance sama, přesná dikce... A co teprve legrácky milého Psa (Lucie Vacková) či jiskra v očích Anděla (Olga Káralová), a mohl bych vypočítávat jednu postavu za druhou... A žádné krkolomné mizanscény, jen prosté rozmístění postav, úsporný pohyb, skromné rekvizity, a nápadité zapojení sboru, prosté příchody a odchody, které však ve své jednoduchosti evokují dojem přímo monumentální... Nic se nepředstírá, i výprava a kostýmy jsou jednoduché, jak jen mohou být, při tom na barevnosti a tvarové pestrosti nic neschází, ani nepřebývá, citlivé a významotvorné je i světelné barevné ladění scén (Zdeněk Blahovec).

Více než padesátičlenný hudebně-divadelní sbor má ve své *Komedii o narození* energie na rozdávání, při tom nikdo nevyčnává či jen do míry svého talentu. A všichni pospolu, herci i zpěváci, jsou přirození, pokorní, půvabní – dokonce i s příslibem tajemnosti, která takové divadelní produkci sluší. V úvodu jsem připomněl, že ne často míváme v divadle pocit naprosté a jedinečné sounáležitosti – s tím, co se tu děje právě teď. A že nám jen samotná existence herce (v situaci) může způsobit i nečekaný emocionální zážitek, až se chce nad tou krásou plakat. Tahle požehnaná hodina v královéhradeckém Sboru kněze Ambrože s novoměstským amatérským divadelním souborem a kácovským pěveckým sborem takovou mimořádnou chvílí byla – chvílí, která je nekonečná.

Saša Gregar

Inscenace *Komedie o narození*.

55/ JIŘÍ POLEHŇA (*19. 8. 1952)

Kdykoliv mluvím s Jirkou Polehňou, má co dělat. Pracuje na svých loutkách, maluje obrazy, zrovna byl někde hrát dětem nebo letí se svým loutkářským kufrem na štaci do zahraničí. A pořád se usmívá, čiší z něho až zenový klid. Jak to ten Jirka dělá? Napadlo mě mnohokrát. Možná je to tím, že tenhle už sedmdesátník má pořád duši malého kluka a dívá se na ten náš bláznivý svět spíš pobaveně než vyděšeně. Bývá spíš shovívavý než naštvaný. A všechno, co mu přijde do cesty, umí proměnit na věci krásné a poetické.

Jirka Polehňa o sobě říká, že je lidový loutkář, protože je pošlý z lidu. Má za sebou loutkovou lidovou konzervatoř pod vedením dalšího letošního oslavence Jana Dvořáka, o kterém v tomto vydání Divadelní hromady také píšeme. Jirka stihl ještě výtvarnou lidovou konzervatoř. Jinak je to celoživotní samouk. „Já pro to divadlo nemám žádné předpoklady, špatně mluvím, neumím zpívat, neumím hrát na žádný nástroj, ale mám to divadlo strašně rád,“ říká o sobě. My ale víme, že Jirka toho umí moc a je radost se na to koukat.

Milý Jirko, přeju ti hodně zdraví, inspirace, báječných štací. A těším se, až si zase popovídáme.

Kateřina Fikejzová Prouzová

Jiří Polehňa

56/ JAN DVOŘÁK (*28. 8. 1952)

Jan Dvořák

Milý Jene, Honzo, Jeníku... Tak už máš na začátku čísla svého věku sedmičku; nu, já ji měl nedávno, naposledy... To to letí. Jak dlouho už se známe, a vídáme tu i onde? Dnes už sporadicky, a že jsme se vídali leckde, a nejen na ochotnických prknech, také v profesích, co nás v minulosti i živily. Tak a už jsi sedmdesátník – no, to je víc než málo...

Pro ty, co tě (stejně jako mě, což zjišťuji stále více) málo znají nebo jen z doslechu, připomínám, že ses stal v sedmdesátých letech (již minulého století) doktorem na pražské Filozofické fakultě UK, a svoje mimořádné schopnosti češtináře a latiníka jsi zúročoval i v divadelních stájích. Ostatně coby syn legendárního ředitele a skvělého loutkáře Divadla Drak, taktéž Honzy, Jana V. Dvořáka, jsi jak to jablko také nepadl daleko od stromu. I když, jak kdysi poznamenala Alena Exnarová, jsi divadlo v mládí – a ze zásady – vlastně dělat nechtěl.

Hned po studiu tě život zavál na královéhradecké Krajské kulturní středisko, kde jsi kulturničil až do sametu a ještě déle, dokonce jsme si spolu po roce 1989 užívali kariéru kulturních úředníků – a ty jsi snil, že jako kulturní radové to budeme mít až do penze, byť ta práce nám nebyla mnohdy po srsti. A veliké zásluhy máš taky na zřízení Impulsu, což dnes už moc lidí neví, nezná, nepamatuje...

Ale co život přinesl: tobě i mnohá potěšení, především v autorském divadle, třeba s Milanem Musilem a taky s Vladimírem Justem v pardubickém Divadle Na drážce i jinde, třeba až v Praze, což za bolševika bylo ale často na zavření. Tvůj dramaturgický a režijní um, kořeněný humorem tak specifickým, že židle bobtnaly, si našel dlouholetý azyl v Divadle Jesličky, s Pepíkem Tejklem a dalšími, jen těch kabaretů, cos napáchal. I v Hustopečích na burčákovém festivalu jsme spolu byli a přivezli jim tam hraniční kámen někde od Aše, abychom těm Moravákům zvedli sebevědomí.

Herec jsi byl osobitý a nepřehlédnutelný, a nejen pro svou prostorovou rozprostraněnost. Kolikrát jsi zdolal

Šrámkův Písek a Jiráskův Hronov? Mockerát. Studenti v Jesličkách tě milovali, vždycky jsi přišel s přitažlivými náměty. Jako pedagog jsi měl mimořádnou auru a tvá Dospělá embrya, jak se jmenoval jeden z tvých souborů, ten nejpamátelnější tvůj jesličkovský ansámbl, se staly pojmem na přehlídkách druhů nejrozdílnějších.

A tvé tvůrčí schopnosti coby dramaturga a dramatika se sarkasmem sobě vlastním, došly ocenění nejen na domácí půdě, ale taky i v profesionálním plzeňském Divadle Alfa (v režii tvého bratra Tomáše Dvořáka) a taky v belgickém Mechelenu či maďarském Kecskemétu... Nu, hodně jsi toho porobil, mistře.

A nikdy taky nezapomenu, kromě jiných, na tvou inscenaci Mam'zelle Nitouche, byť jsi takových skvělých napáchal desítky, tahle mi v hlavě překáží pořád, dokonce jsem tu tvou dramaturgickou šarádu i sám (s tvým svolením) vyexcerpoval pro jednu svou inscenaci...

Lenka Jaklová o tobě kdysi napsala do Amatérské scény článek s názvem „Šašek musí být filozofem, filozof by měl umět být šaškem“, myslím, že tvou povahu vystihla náramně. A prof. Jan Císař v roce 2012 k tvým šedesátinám do Divadelní hromady napsal, že jsi jakýsi solitér, divadelník, který „nikdy nepodléhal obecně uznávaným pravidlům divadelního řádu a nepodroboval se vyzkoušeným postupům, a tak, jako solitér byl vždy kořením východočeského amatérského divadla.“ Soupis tvých divadelních počinů je úctyhodný, a neměl by s tvou sedmdesátkou končit, což bych si přál, a určitě nejen já,

tvůj Saša Gregar

57/ HOLKY Z EXILU

Letos společně oslavily své padesátiny herečky pardubického Divadla Exil Radka Chladová a Lenka Ježková. Obě vypadají po čertech mladší a tím jenom potvrzují teorii, že divadlo je elixír na všechno.

Lenka Ježková je v našem souboru od jeho počátků. V začátcích pomáhala s výrobou výprav a kostýmů. Pak naskočila do série nejrozmantnějších rolí. Od pohádky po antiku. Nakonec se jí to přejedlo a zmizela nám... ale znáte to, koho divadlo schvátí, toho už nenavráť. Tak se nám Lenka zase vrátila přes nějaké čurdy a dnes je jednou z nejvíce vytížených hereček Exilu.

Radka Chladová je nejen aktivní herečkou, ale také hlavně ekonomkou souboru, která má v malíčku všechna čísla a na rozdíl od nás ostatních myslí několik kroků dopředu. Osobně ji považuji za nepostradatelnou. Co se týká rolí, myslím, že by nejedna herečka Radce záviděla tu pestrou škálu charakterů a typů, se kterými měla tu čest.

Jsme moc rádi, že obě holky máme, přejeme jim všechno nejlepší, zdraví a další úspěšnou padesátku na exilových prknech.

Za soubor Kateřina Fikejzová Prouzová

Lenka Ježková, Radka Chladová

58/ ZEMŘEL JIŘÍ KOUT

V létě roku 2022 opustil řady trutnovských herců z milosti pan Jirka Kout, bylo mu 84 let. Byl dlouholetým členem ADS Klicpera Trutnov a Divadla ze Sklípku, hrál ve Večeru tříkrálovém, v Jelenovi v laguně, v Tartuffovi. Se svým přítelem Pavlem Pípalem hrál i v komparsu filmu Ustláno na čekankách. Staral se o divadelní bar ve Sklípku, podílel se na přípravách divadelních plesů. Rád hrál na klavír a zpíval, jeho šarm a vypravěčské schopnosti byly obdivuhodné. Vždy perfektně oblečený a v naleštěných botách, tak si ho budeme pamatovat.

Byl to veselý a přátelský člověk se smyslem pro humor, dobrý společník. Naše řady řídnu, i on nám bude určitě scházet.

Milena Janečková, Dáša Halířová, Trutnov

Jiří Kout

59/ JAN MERTA

(9. 9. 1927 NOVÁ PAKA – 23. 9. 2022 HRADEC KRÁLOVÉ)

Amatérský loutkář, dramaturg, režisér, scénograf a loutkoherce, řezbář, fotograf, organizátor, lektor a porotce divadelních přehlídek, řadu let předseda Volného sdružení východočeských divadelníků, jedna z klíčových osobností amatérského divadla ve východních Čechách. Letos v září, těsně po své pětadevadesátce nás nečekaně opustil...

Původní profesí chemik, v roce 1947 absolvoval Vyšší průmyslovou školu chemicko-textilní v Brně, v letech

1948–1989 pracoval jako chemik-analytik v ČKD v Hradci Králové. Vedle své profese se intenzivně věnoval loutkovému divadlu, v roce 1956 se skupinou přátel, členů Sokola, založil Loutkářský soubor TJ Sokol Hradec Králové – Malšovice. Zpočátku hráli se „zděděným“ inventářem skládacího loutkového divadla a prvo-republikovou dramaturgií.

Janu Mertovi to brzy nestačilo, inicioval proto zřízení zděného jeviště pro všechny druhy loutek, studoval dostupnou literaturu, včetně Československého loutkáře, vzdělával členy souboru a pod vlivem právě vznikajícího profesionálního Východočeského loutkového divadla DRÁK hledal cestu k tvořivému loutkovému divadlu. Úzký kontakt navázal s ředitelem divadla Vladimírem Matouškem a řezbářem a výtvarníkem Františkem Vítkem. S Divadlem Drak později spolupracoval jako jeho externí fotograf (1964–1976).

Malšovický soubor (existoval do r. 1965) přivedl třikrát na národní přehlídku Loutkářská Chrudim s inscenacemi *Ukradený míč* (B. Svatoň, režie a scéna J. Merta, 1961, oceněno pohárem ministerstva školství a kultury), *O chaloupce z marcipánu* (O. Augusta, režie scéna J. Merta, 1962, inspirativní host přehlídky), *Hrnku vař* (M. Pavlík, režie J. Merta, scéna Věra Říčařová, 1964). V sezóně 1963–1964 vystupoval pod hlavičkou souboru rovněž dětský loutkářský soubor Brouček.

Počátkem 70. let minulého století řešil Jan Merta dilema, zda se věnovat své občanské profesi chemika, nebo jít k divadlu. Nakonec, přes všechna protivenství „fabrických komunistů“, u své práce zůstal – ale: „*Měl jsem v divadle jistý ventil svobody, v Sokole jsme si o všem rozhodovali sami*“, jak se v roce 2003 vyjádřil v rozhovoru s Petrem Marečkem pro deník Mladá fronta Dnes. Na úspěchy malšovického souboru navázal ještě v letech 1981–1985, kdy vedl soubor s názvem Žížala, s inscenací *Neposedný dům* na motivy knihy Paula Grovese *Pan Cecil Brum a jeho dům* se probojoval na 30. ročník Loutkářské Chrudimi (1981).

Jan Merta pracoval nejen s dospělými, ale řadu let také s dětmi. V letech 1978–1993 vedl spolu s Věrou Kulhánkovou dětský soubor Paravánek při ZŠ Štefcova v Hradci Králové – Malšovicích a v letech 1984–1989 stál v čele Dětského loutkářského souboru Krajského domu pionýrů a mládeže v Hradci Králové, s nímž dvakrát postoupil na národní přehlídku Kaplické divadelní léto s inscenacemi *Velká pohádka o řepě* (1980) a *Šípková Růženka* (1981).

Od konce 50. let minulého století se obětavě věnoval vzdělávání loutkářů, působil jako neúnavný organizátor, lektor a porotce divadelních loutkářských přehlídek. Od roku 1958 pracoval v krajském poradním sboru pro loutkové divadlo a v letech 1974–1989 byl jeho předsedou, řadu let také členem odborné rady pro amatérské loutkářství při pražské ARTAMA. Jako porotce okresních, krajských i národních přehlídek se zabýval nejen loutkovým, ale i činoherním divadlem. V roce 1992 se podílel na vzniku Volného sdružení divadelníků, v letech 1993–2000 byl jeho předsedou, a přispěl tak k vytvoření fungujícího modelu spolupráce profesionální instituce (středisko amatérské kultury Impuls Hradec Králové, dnes Impuls Hradec Králové, centrum podpory amatérských aktivit) a amatérských divadelníků. Za své divadelní aktivity byl Jan Merta oceněn Zlatým odznakem J. K. Tyla a je rovněž nositelem Ceny ministerstva kultury ČR (2007).

Ani v posledních letech, byť se už společenským aktivitám spíše bránil, neztratil zájem o přátele „od

Jan Merta se Sašou Gregarem v roce 2010 na loutkářské přehlídce.

divadla“, jezdil rád např. na jejich setkávání ve Svitavách či jinde, loutky však vyměnil za trpělivou řezbářskou práci. Jeho téměř filigránské figurky betlémových darovníků či celých stád oveček nám budou Honzu navždy připomínat...

Saša Gregar

O HONZOVI

Tak zase tvoříte? ptal se nás Honza kdysi v Chrudimi, když jsme (opatrně) mluvili o našich divadelních plánech. Tu otázku si leta pamatuju. Neznělo to nadneseně, zeptal se prostě, přímo, s respektem. Až jsem se lekla, vlastně, té odpovědnosti...

Honza, ač chemik, měl podivuhodný smysl pro kumšt. A nejen divadelní. Jeho rady byly vždy k věci a většinou měl pravdu. Vlastně vždy. Ale vedle divadelní tvorby mu šlo taky o divadelníky samotné. Byl k nim opatrně empatický. Všichni ho respektovali a mnozí milovali. (Tady by možná jeho vlastní děti mohly začít žárlit.)

Honzovi bylo možné se svěřit. Vzpomínám, že jsem s ním kdysi probírala nějaké své pochybnosti a řekla jsem, že to poznám, až budu stará. Honza se ke mně obrátil a prohlásil: ty nebudeš nikdy stará. Jak laskavé. Ale v tom pravdu neměl.

Blanka Šefrnová

60/ JAN ŠTĚPÁNSKÝ

† 16. 11. 2022

Když jsme v předchozím čísle Divadelní hromady Honzovi přáli ke krásným kulatinám, nikdo z nás nečekal, že se s ním o pouhý půlrok později budeme na stejném místě loučit. Protože jsme mu původně na těchto řádcích chtěli poblahopřát k získané Ceně starosty města Ústí nad Orlicí, vypůjčili jsme si ke krátkému shrnutí jeho životních úspěchů zdůvodnění tohoto ocenění z pera starosty Petra Hájka.

Honza ocenění dostal „za nejvýraznější stopu, učiněnou v uplynulých padesáti letech v Divadelním spolku Vicena Ústí nad Orlicí, tedy za všechny režie a role, za odehraná představení a domluvené štace, za předsedování a papírování, za motivační proslovy a rady, za poznávací výlety, za organizaci věcí důležitých a do kronik zaznamenávaných, za sponzorské namlouvání a dotahování, za prozkoušené dny, probdělé noci a těžká rána, za vůli a obětavost, prostě za neoddiskutovatelný přínos a prospěch ochotnickému divadlu,“ jak o něm na jevišti Roškotova promluvil starosta.

V roce 2012 mu byla také udělena Cena města Ústí nad Orlicí za dlouhodobý přínos městu v oblasti ochotnického divadla a u příležitosti svých 70.

narozenin, o rok později získal za dlouholetý přínos ochotnickému divadlu v oblasti režie, herectví a organizace Zlatý odznak J. K. Tyla.

Množství čestných uznání a cen, kterých se mu dostalo na divadelních přehlídkách, se počítá v desítkách. K Honzovým nezapomenutelným rolím patří zejména Molièrův Harpagon v *Lakomci* nebo Argan ve *Zdravém nemocném*. Jednou z jeho posledních rolí bylo ztvárnění Maxe v inscenaci *V rytmu tanga* z pera Isabelle de Toledo, stárnoucího otce, který před svou smrtí srovnává vztah s vlastním synem. Z bezpočtu režii můžeme určitě vyzdvihnout *Hrdého Budžese* Ireny Douskové a *Troubu* na večeri Francise Vebera. Posledním kusem, kterým uzavřel své herecké, režijní i organizátorské divadelní působení, bylo znovuuvedení *Únosu* v Neapoli Aldo Nikolaje po čtyřiceti letech.

Honzo, děkujeme za vše, co jsi pro Viceňáky a naše diváky udělal a doufáme, že se na nebeském jevišti budeš mít stejně dobře jako na těch pozemských.

Zarmoucená divadelní rodina, Divadelní spolek VICENA
Vždycky si budu Honzu pamatovat jako urputného a zapáleného divadelníka, který neznal překážek, a pokud nějaké byly, vždy je elegantně překovával. Nepřeskakoval, nepodlézal, vždy si šel za svým. Měl totiž v sobě ducha tradičního ochotnického divadelníka, který věří v sílu souboru, lidí, kteří ho tvoří, a také v sílu jeviště a slova, toho především.

Nikdy nezapomenu na mnohé dramatické chvíle, které jsme spolu prožívali, když jsme v Ústí nad Orlicí dávali

dohromady později „kultovní“ souborovou inscenaci *Vévodkyně valdštejských vojsk*. Hrál v ní řadu rolí, mj. i bankéře De Witta; jeho replika adresovaná Valdštejnovi „Pane generále – malá válka, malé peníze. Ale velká válka – ó, ani to nechci domyslet...“, mi i po těch pětatřiceti letech, a zvláště dnes, zní v uších i s jeho charakteristickou dikcí. Honzo, budeš nám scházet.

Saša Gregar

Jan Štěpánský

Jan Štěpánský

Milí divadelní přátelé,

jste na konci podzimní/zimní HROMADY. Stojíme na konci kalendářního roku. Jako epilog za rokem 2022 dovoluji několik postřehů, tezí a otázek, které mě trápí. Měli jsme slušný rok. Musíme se ale snažit, aby nebylo hůř. Jsem předsedou VSVD od roku 2016, celkem tedy 6 let. Poprvé musím říct, že mám obavy. VSVD sice vzkvétá, rozšiřuje se, je respektovaným sdružením. Ale není to samozřejmost. Je za tím spousta práce – a také nás to něco stojí.

V říjnu 2022 otevřel Tomáš Čivrný diskusi o SČDO. Velmi otevřeně a velmi upřímně. Chci následovat jeho příkladu, veřejně. Možná to bude ten impuls, který se mi (zatím) nepodařilo zažehnout interně.

Víte, milí přátelé VSVD, jeho členové a sympatizanti, jak jsme vnímáni? Stačí si přečíst Tomovo „SČDO na rozcestí?“. Myslím, že velmi pozitivně. Tomáš píše o tom, že se nám podařila transformace, že jsme získali „novou“ tvář, ale při zachování historických konotací a vazeb, že jsme „v úctě navázali na zaseté aktivity předchozího vedení, ale přinesli také několik svých nových.“ Tom píše, že: „VSVD je dnes právě tou organizací pro 21. století. VSVD je nejdál. V aktivitách, v prezentaci, v komunikaci, ve službě pro soubory.“

Ani nevíte, jak mě čtení těchto řádků těšilo. Jenomže: neliší se realita od obrazu?

Každou schůzi, resp. každou HROMADU Vás informuje o tom, že jsme rozšířili počty našich členů, že naše semináře, které zastřešuje Centrum uměleckých aktivit Hradec Králové, jsou naplněné po okraj – a soubory volají po další nabídce, informujeme Vás o tom, že naše přehlídky jsou přeplněné, ... To všechno je pravda. Troufnu si souhlasit s Tomem i v tom, že se nám daří naše aktivity prezentovat a že pro soubory nabízíme nadstandardní služby. Ale...

Napsal-li jsme v úvodu svého epilogu, že mám obavy, pramení to ze dvou důvodů.

Tím prvním důvodem jsou peníze. Naše příjmy jsou více méně konstantní již řadu let. Za posledních 6 let jsme navýšili členský poplatek pouze jednou jedinkrát – a ne nijak skokově. Jenomže všechno kolem nás je jaksi mnohonásobně dražší. Příjmy z členských poplatků samozřejmě neufinancovaly VSVD nikdy, ovšem teď jsme v situaci, že nám během roku 2023 peníze, které jsme měli na účtu jako přebytky z let minulých, prostě dojdou. A teď: Co s tím?

S úžasnou Kateřinou Fikejzovou Prouzovou se snažíme zajistit maximum. Například Antré je zcela soběstačné, čerpáme na jeho výrobu a vysílání dvě dotace od krajských úřadů v Hradci a v Pardubicích. Ne málo získáváme také jako dar. Ale nestačí to. A já stojím před nepříjemným rozhodováním: vezmeme členům benefity? Budou si muset za vzdělávání platit? Tzn. my ho, ve spolupráci s Centrem uměleckých aktivit (CUA), připravíme, nabídneme souborům, ale zaplatí si ho samy? Nebo zvedneme členské poplatky? Abychom rozpočtově vyšli, tak skutečně skokově. Hodně skokově. Kde vzít peníze jinde? Na Ministerstvu kultury, v jehož

grantových komisích konečně sedím, to nepůjde. Za nás na naše vzdělávání žádá CUA. A již spoustu let dostává víceméně stejný příspěvek. A ten, díky obrovskému zájmu divadelníků, za což jsme vděční!, nemůže stačit. Na vzdělávání si musíme přispět z vlastní – rozuměj spolkové kapsy. A omezit jeho nabídku rozhodně nechceme! To by byl velký krok zpět.

Proto jsem se na Vás všechny obrátil na konci května dopisem. Připomenu Vám ho:

Milí členové VSVD,

obracím se na Vás s prosbou o pomoc. Zmiňoval jsem to i na naší valné hromadě – pomalu (ale jistě) se nám tenčí naše finanční prostředky. Se stávajícím příjmy a stále se navyšujícími výdaji bude do budoucna těžké zajistit všechny benefity, které momentálně VSVD svým členům nabízí. Na valné hromadě jsme schválili náš rozpočet na rok 2022. Krýt naše výdaje budeme schopni se stávajícími zdroji i v roce 2023, ale rok 2024 již vidím jako problém.

Minulý týden jsem byl informován, že jsme již vyčerpali „dotační peníze“ na vzdělávání našich členů, v rozpočtu jsme s tím počítali – a je v něm položka „doplatek na vzdělávání“, když jsme ale kalkulovali jeho výši, počítali jsme s tím, že naše peníze budeme muset vložit od září. A to jsme tedy dost předběhli.

Nepíšu to proto, že bychom měli nabídku vzdělávání jakkoli omezit!

Teď tedy k oné zmiňované prosbě: Jak jsem vás žádal už na valné hromadě, bude potřeba, abychom se porozhlédli po dalších sponzorech/mecenáších. Vloni jsme sponzorsky/darem dostali přes 200 tisíc korun. Pojďme zkusit oslovit firmy v našem okolí, zda by nenašly nějaké prostředky, které by nám na základě darovací smlouvy (uplatnitelné v daňovém přiznání!) mohly věnovat. To je asi jediná varianta (vedle dotací, samozřejmě), jak zajistit vše v rozsahu, jak jsme již léta zvyklí. Darovací smlouva je nachystána, Kateřina Vám ji posílá v příloze tohoto mailu, zkuste, prosím, oslovit firmy, případně jednotlivce ve vašem okolí, zda by nás mohli podpořit.

Na tento mail mi k dnešnímu dni přišla jedna odpověď. Když ji velmi zjednoduším: Sponzoři nejsou. A já vím, že, zvláště v posledních letech a posledních měsících, je to velmi obtížné. Dát „někomu do Hradce“ např. z Vysočiny či Libereckého kraje byt menší částku, to jsou peníze, které raději vynaložím jinak... Přesto se o to pojďme pokusit, prosím. Vás ti případní dárci znají, na základě Vaší přímly je darují. A ne anonymnímu VSVD, ale VSVD, jehož jste členy a které je neprojí, ale dobře investuje zpátky do rozvoje kultury.

Tolik tedy má první obava – peníze. Druhá obava je o dost komplikovanější. I kdyby se sponzoři nenašli, něco s tím zkusíme udělat, aby VSVD necouvalo, ale stále se posunovalo vpřed. Druhý strach ale mám z toho, že se ve VSVD vytrácí, alespoň já to tak silně cítím, sounáležitost. Máme chuť být spolu nebo jen čerpat benefity? Víím, teď se pouštím na tenký led a někdo by se mohl urazit, že si myslím, že jste u nás jen pro

školení, Hromadu a podobně. Tak to nemyslím. Věřte mi.

Když jsem před čtvrtstoletím vstupoval do VSVD, byl jsem hrdý, že mohu být jeho součástí. Bral jsem to jako poctu, patřit k čemu většímu. Každý rok jsem se těšil na Cenění a na Valnou hromadu jsem jel jako na

„důležitou událost“. Žel dnes je to asi nějak jinak? Možná vlivem covidu, možná prostě vývojem – ale opravdu se už nechceme potkávat? Opravdu chceme pouze „formální členství“?

V říjnu jsem Vám, milí přátelé, poslal tento mail, který musím připomenout:

Milí divadelní přátelé,

včera byl termín, do kdy jste měli potvrzovat svou účast na našem Cenění, největší společné události VSVD v kalendářním roce. Byla to vždy událost, na které se potkaly desítky divadelníků nejenom z východních Čech.

V roce 2018 se naposledy konala v divadle Drak v Hradci Králové, kde nás nájem na jedno odpoledne vyšel na víc než deset tisíc korun – a kde nám v posledních letech Cenění bylo také dost těsno. To nás vedlo k tomu, že jsme v roce 2019 udělali z Cenění putovní akci. Přišlo nám to ekonomicky výhodnější – a férovější k souborům v tom slova smyslu, že jednou to bude mít blíž soubor z Vysočiny, jindy z Libereckého kraje. A navíc bychom navzájem poznali prostory, v jakých fungují naše členské soubory. Nicméně v roce 2019 se nás v Chlumci sešlo jenom málo, v roce 2020 jsme Cenění pro Covid19 zrušili, v roce 2021 jsme ho zrušili, protože se přihlásili pouze jednotlivci v počtu, který se dal spočítat na prstech dvou rukou. Na Valné hromadě jsme se dohodli, že to zkusíme ještě jednou. A to jsme udělali – leč...

Ke včerejšku se k nám dostala návratka od tří (!) souborů. Ostatní snad jenom zapoměly napsat, že se těší a přijedou? Prosím, zkuste ještě jednou zvážit, zda na Cenění přijedete, koná se v neděli 30/10 v České Třebové, na trati, kam se vlakem dostanete zcela snadno. Pokud byste jeli automobily, hned vedle Kulturního centra je velké parkoviště, kam můžete vůz zaparkovat. Pokud pojedete už dopoledne před obědem, doporučuji zajít na jídlo do Pivovaru Faltus (od Kulturního centra na ulici Nádražní, cca 5 minut pomalé chůze od nádraží, je pivovar vzdálen asi 7 minut chůze na ulici Moravská; pokud pojedete vlakem stačí vyjít z budovy nádraží a jít stále rovně do schodů a pořád rovně až dojdete přímo před pivovar. Od nádraží touto trasou je to asi 7 minut chůze).

Cenění bylo vždy velkou událostí – proto jsme nachystali také divadelní dárek, který bude následovat bezprostředně po předání všech cen.

V budově KC je divadelní bufet s občerstvením – víno, nealko, káva. Drobné pochutiny. Pivo v lahvi. Přijďte se setkat s přáteli a oslavit s námi a jimi vaše úspěchy minulé sezóny! Těšíme se na Vás. A termín pro potvrzení účasti posouváme na pátek 14/10.

Efekt nenastal, proto jsme problematiku Cenění otevřeli na Radě VSVD, jak o tom konečně píše Kateřina ve svém článku informujícím o práci Rady. Cenění, přátelé, nebude. A mě to moc mrzí. Proč?

Vznikli jsme jako „volné“ sdružení, které nikdy nechtělo nikoho svazovat. Jsme dobrovolně součástí VSVD. Z jakéhosi entuziasmu. Z touhy být součástí. Pokud se ale tato „touha“ vytrácí, já jsem smutný. Ocitlo se VSVD „na rozcestí“ – jen jiné, než SČDO?

Já nechci a nebudu soudcem a rozhodcem. To mi nepřísluší. Jen jsem měl potřebu se s Vámi o své obavy podělit. Mně není jedno, kam se bude VSVD dále vyvíjet. Mně na VSVD – i na všech jeho členech záleží. A rád bych s nimi byl v kontaktu.

Zní ten můj epilog smutně. Proto je na konci tohoto vydání. Věřím, že třeba i on rozproudí diskusi. Ale byl bych rád, kdyby byla široká. Ideálně z očí do očí. Proto Vás zvu na naší Valnou hromadu, kde bychom měli podstatnou část jednání věnovat právě tomu, o čem píšu. Přijďte a poďte mi pomoci zaplařit mé chmury.

Ať končím pozitivně: Byl to slušný rok. Ať je slušným i ten příští.

Josef Jan Kopecký

